

INSPECȚIA JUDICIARĂ

Nr. 1/2014

Publicație trimestrială

REVISTA INSPECȚIEI JUDICIARE

Bd. Regina Elisabeta nr. 40, sector 5, București

Telefon: 021 322 6248
Fax: 021 322 6240

COLECTIVUL DE REDACTIE:

procuror **Tamara MANEA**, *inspector judiciar* – **coordonator**

judcător **Mihaela ALEXANDRU**, *inspector judiciar*

judcător **Paula Andrada Coțovanu**, *inspector judiciar*

judcător **Floarea GROSU**, *inspector judcător*

judcător **Petre ROȘU**, *inspector judiciar*

specialist IT **Adrian Dan Paghici** – *editor*

Date de contact ale Redacției:

Sediul Inspecției Judiciare

Adresa: Bd. Regina Elisabeta nr. 40, sector 5, București

Telefon: +40 728 600 028

Email: redactie.revista@csm1909.ro

Dragi cititori!

Inaugurăm, cu acest prim număr, șirul (sperăm, cât mai lung!) al aparițiilor revistei Inspecției Judiciare. Proiectul s-a născut din dorința de a pune la dispoziția tuturor magistraților interesați un instrument accesibil și util pentru cunoașterea și studierea practicii în domeniul răspunderii disciplinare, dar și din dorința de a crea o platformă de lansare și dezbatere a unor teme care să ajute la înțelegerea mecanismelor de acțiune, a procedurilor și reglementărilor în domeniu, atât din perspectiva legislației naționale cât și a celor internaționale, mai ales europene.

Activitatea desfășurată de inspectorii judiciari, în lumina modificărilor legislative de la începutul anului 2012, a presupus, în primul rând un efort de procedurare, ca premisă fundamentală a unei practici unitare, urmat de verificarea practică a eficienței acestor proceduri și ajustarea lor funcție de inadvertențele sau aspectele neglijate sau omise inițial. Toate aceste ajustări s-a impus a fi făcute „din mers”, în paralel cu activitățile specifice de verificare și control, deficiențele semnalate la un moment dat fiind analizate și soluționate cu rapiditate, pentru a evita confruntarea cu același tip de situație într-o altă viitoare activitate similară.

Materialele ce urmează a fi publicate reflectă, în egală măsură, pe de o parte diversitatea de situații gestionate de inspectorii judiciari în procedurile disciplinare iar pe de altă parte, preocupările de teoretizare și lămurire a unor aspecte legale susceptibile de interpretare.

Din această ultimă perspectivă, lansăm o invitație colegială, tuturor magistraților interesați să se implice activ în platforma de dezbateri conținută în secțiunea finală a revistei, asigurându-vă că întrebările și punctele de vedere comunicate colectivului de redacție vor fi valorificate în mod corespunzător. De asemenea, considerăm binevenite eventuale sugestii de completare sau îmbunătățire a conținutului revistei cu teme apreciate de magistrați ca fiind de interes din perspectivă profesională.

Dorim succes echipei de redacție și o asigurăm de întreg sprijinul nostru!

Inspector – șef, jud. Rica Vasiliu CRAVELOS

Inspector – șef adjunct, proc. Gheorghe STAN

NOTĂ:

*Punctele de vedere și propunerile formulate în cadrul secțiunii "**Studii, discuții, note, comentarii**", nu exprimă în mod necesar poziția oficială a Inspecției Judiciare cu privire la problematica tratată, ci constituie exclusiv opinia profesională și publicistică a autorilor articolelor.*

„REVISTA INSPECTIEI JUDICIARE”

CUPRINS

I EDITORIAL.....	5
Evoluția cadrului legislativ privind activitatea de Inspecție Judiciară.....	5
II ACTIVITATEA INSPECȚIEI JUDICIARE.....	15
Scurtă prezentare a activității Inspecției Judiciare desfășurată în perioada ianuarie 2014-septembrie 2014	15
III STUDII, DISCUȚII, NOTE, COMENTARIU.....	29
1. Răspunderea disciplinară a magistraților. Manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu	29
2. Despre abaterea disciplinară privind nerespectarea de către procuror a dispozițiilor procurorului ierarhic superior, date în scris și în conformitate cu legea.	50
3. Exercițarea funcției de judecător cu gravă neglijență sau rea credință. Semnificația conceptelor „gravă neglijență” și „rea credință” în lumina noilor reglementări în materia răspunderii disciplinare a judecătorilor. Determinarea actelor materiale care intră în conținutul abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t din perspectiva cerinței respectării principiului independenței judecătorilor, al puterii lucrului judecat și al principiului securității raporturilor juridice	56
4. Activitatea jurisdicțională și răspunderea disciplinară. Elemente de drept comparat.....	77
5. Cercetarea disciplinară. Acte și documente încheiate la nivelul Inspecției Judiciare. Dispoziții legale și regulamente aplicabile	80
6. Confiscarea extinsă	90
7. Recidiva Analiza noilor reglementări, prin raportare la reglementarea anterioară	97
IV JURISPRUDENȚA ÎN MATERIE DISCIPLINARĂ	101
Aspecte din jurisprudența Secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii și a Completului de 5 judecători al Înaltei Curți de Casație și Justiție	101

Evoluția cadrului legislativ privind activitatea de Inspecție Judiciară **judecător dr. Floarea GROSU, inspector judiciar**

Evoluția cadrului legislativ care reglementează activitatea Inspecției Judiciare reprezintă expresia unui demers constant pentru realizarea echilibrului între responsabilitatea magistratului și independența sa.

Cele două concepte, care sunt în esență expresia unei garanții unice, au cunoscut o evoluție paralelă, independența magistratului fiind consolidată prin modul de reglementare a responsabilității acestuia. În derularea acestui proces, care nu poate fi disociat de procesul de eficientizare și modernizarea a sistemului judiciar în ansamblu, Inspecția judiciară are un rol esențial, în definirea limitelor conceptelor de „independență” și „responsabilitate” dar și în identificarea vulnerabilitățile sistemului judiciar și a modalitățile în care acestea pot fi înlăturate.

Rolul și locul Inspecției Judiciare a cunoscut o evoluție progresivă, remarcându-se în cadrul acestui proces mai multe etape, finalizate cu consacrare autonomiei funcționale a Inspecției Judiciare.

Într-o primă etapă, Inspecția Judiciară funcționa potrivit cadrului de reglementare prevăzut în **Legea nr. 92/1992** ca Direcție în cadrul Ministerului Justiției, atribuțiile specifice – de analiză, verificare și control a activității procurorilor și judecătorilor – fiind îndeplinite de inspectorii generali din cadrul Ministerului Justiției.

Modificarea de referință a cadrului legislativ în care funcționează Inspecția judiciară a fost operată prin **Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii**¹. Prin art. 60 s-a reglementat funcționarea Inspecției judiciare în cadrul aparatului propriu al Consiliului Superior al Magistraturii, precum și numirea inspectorilor generali din cadrul inspecției judiciare de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, dintre persoanele care îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 59 alin. 2 din același act normativ, respectiv sunt magistrați și au cel puțin 10 ani vechime efectivă în magistratură, îndeplinind în același timp celelalte condiții prevăzute de lege pentru promovarea în funcții de conducere.

Relevanța acestei reglementări, din perspectiva cadrului în care funcționează inspecția judiciară, rezidă în aceea că, prin preluarea activității inspecției judiciare de la Ministerul Justiției, de către Consiliul Superior al Magistraturii, s-a realizat nu doar restructurarea instituțională ci și reformarea mentalităților care se aflau la baza funcționării sistemului judiciar, afirmându-se rolul justiției ca factor esențial de echilibru și stabilitate socială în statul de drept.

¹ Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 599/2 iulie 2004

Această modificare legislativă care vizează funcționarea inspecției judiciare în cadrul aparatului propriu al Consiliului Superior al Magistraturii și numirea inspectorilor generali din cadrul inspecției judiciare de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, constituie o primă etapă în consolidarea independenței justiției și a statutului magistratului, în demersul pentru sporirea eficienței actului de justiție, de natură să răspundă nevoilor cetățenilor și să asigure compatibilitatea sistemului judiciar românesc cu cele ale statelor membre ale Uniunii Europene.

Actul normativ enunțat mai sus, conține și modificări care vizează condițiile angajării răspunderii disciplinare ale judecătorilor conținute în Secțiunea a 4-a din lege.

Adoptarea pachetului de legi în domeniul justiției a fost urmată de evoluții importante în cadrul sistemului judiciar, ceea ce a permis încheierea negocierilor de aderare a României la Uniunea Europeană în luna decembrie 2004.

Necesitatea garantării independenței și imparțialității judecătorului, a transparenței și credibilității actului de justiție, ca elemente indispensabile ale siguranței juridice a impus aceste modificări, iar redefinirea atribuțiilor Consiliului Superior al Magistraturii și ale Ministerului Justiției, inclusiv cele vizând cadrul de funcționare al Inspecției judiciare și respectiv competențele, au fost esențiale în afirmarea și garantarea independenței sistemului judiciar față de executiv. În acest context legislativ, în raport de reglementările instituite prin dispozițiile art. 60 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, începând cu luna ianuarie 2005, în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii a început să își desfășoare activitatea Direcția Inspecției Judiciare.

Un alt moment de referință din perspectiva cadrului legislativ privind activitatea inspecției judiciare îl constituie așadar adoptarea **Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile justiției și proprietății**, care a modificat Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, Legea nr. 303/2004 privind statutul magistraților și respectiv Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

În argumentarea acestor modificări legislative se apreciază că pachetul legislativ privind reforma sistemului judiciar, adoptat în 2004, și intrat în vigoare la sfârșitul lunii septembrie 2004 se justifică a fi modificat, deoarece aplicarea prevederilor sale a relevat o serie de aspecte a căror reconsiderare apare necesară pentru asigurarea funcționării eficiente a sistemului judiciar, fiind inclusă în categoria modificărilor legislative necesare și *reconsiderarea rolului inspectorilor*,

Afirmând principiul conform căruia realizarea unui sistem judiciar independent, imparțial, credibil și eficient reprezintă o condiție necesară pentru supremația legii și a principiilor statului de drept, au fost instituite măsuri de consolidare a independenței sistemului judiciar de natură a contribui nu numai la afirmarea principiului separației puterilor în stat, dar și la aplicarea acestuia în practică, urmărindu-se de asemenea asigurarea deplinei compatibilități instituționale și legislative cu sistemele judiciare europene și cu *acquis-ul comunitar*.

Modificările aduse cadrului legislativ în care funcționa Inspecția judiciară la începutul anului 2005, conținut în Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, Legea nr. 303/2004 privind statutul magistraților și respectiv Legea nr.

304/2004 privind organizarea judiciară, prin Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile justiției și proprietății și unele măsuri adiacente, se circumscriu în esență pe trei coordonate.

Un prim palier al modificărilor legislative incidente urmare a intrării în vigoare a Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile justiției și proprietății și unele măsuri adiacente, vizează statutul Inspecției Judiciare.

În contextul normelor de reglementare citate, din perspectiva cadrului legislativ privind Inspecția judiciară, prin art. 61 alin. 1 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii² s-a reglementat funcționarea Inspecției judiciare *pe lângă* Plenul Consiliului Superior al Magistraturii.

Este relevantă formularea legiuitorului față de conținutul textului art. 60 din același act normativ în redactarea inițială, care reglementa funcționarea inspecției judiciare *în cadrul* Consiliului Superior al Magistraturii, diferența de fiind de substanță. Din interpretarea textului de lege menționat, rezultând că Inspecția Judiciară nu face parte din structura aparatului tehnic – administrativ al Consiliului Superior al Magistraturii, nu este subordonată președintelui și vicepreședintelui consiliului, ci funcționează ca un corp distinct, autonom, pe lângă Plenul Consiliului Superior al Magistraturii.

Ca urmare a modificării Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii prin Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, în sensul menționat mai sus, Direcția Inspecției Judiciare s-a transformat în Inspecția Judiciară, care funcționa pe lângă Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, condusă de un inspector șef, fiind structurată pe două servicii: Serviciul de inspecție judiciară pentru judecători și Serviciul de inspecție judiciară pentru procurori, având, în principal, atribuții de verificare, inspecție și control, sub coordonarea și controlul Plenului Consiliului Superior al Magistraturii.

O a doua categorie a modificărilor aduse cadrului legislativ în care funcționa Inspecția judiciară prin Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, vizau sfera atribuțiilor care revin acestei structuri instituționale.

Cele două servicii de inspecție, pe lângă activitatea specifică prevăzută în Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, au preluat și activitatea celor peste 140 de judecători inspectori procurori inspectori care funcționau în compartimentele de inspecție de la Ministerul Justiției, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, curțile de apel și parchetele de pe lângă acestea.

Atribuțiile celor două servicii de inspecție judiciară în urma modificărilor legislative la care s-a făcut referire mai sus, erau prevăzute de art. 40 din Legea nr. 317/2004, republicată, și de art. 43 și 44 din Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 326/2005 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și

² Republicată în temeiul art. VI al titlului XV din Legea nr. 247/2005 în Monitorul Oficial al României nr. 827/13 septembrie 2005

funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, constând, în principal, în: efectuarea de verificări la instanțe și parchete în legătură cu respectarea normelor procedurale privind primirea cererilor, repartizarea aleatorie a dosarelor, stabilirea termenelor, continuitatea completului de judecată, repartizarea procurorilor pe criteriul specializării acestora, continuitatea procurorilor în lucrările repartizate, independența procurorului de ședință în formularea concluziilor, pronunțarea, redactarea și comunicarea hotărârilor, înaintarea dosarelor în apel și recurs, executarea hotărârilor penale și civile și informarea conducerii Consiliului despre deficiențele constatate, formulând propuneri adecvate; efectuarea de verificări cu privire la exercitarea în condiții corespunzătoare a atribuțiilor de conducere privind organizarea eficientă, comportamentul și comunicarea, asumarea responsabilităților și aptitudinile manageriale; efectuarea de verificări și propunerea de soluții privind sesizările adresate Consiliului Superior al Magistraturii în legătură cu activitatea sau conduita necorespunzătoare a judecătorilor și a magistraților asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, încălcarea obligațiilor profesionale în raporturile cu justițiabilii, ori săvârșirea de către aceștia a unor abateri disciplinare; în materie disciplinară, asigură componența comisiei de disciplină pentru judecători, în condițiile și pe durata prevăzută de lege; efectuează cercetarea prealabilă în vederea exercitării acțiunii disciplinare față de judecători, inclusiv față de judecătorii și procurorii aleși în Consiliul Superior al Magistraturii, precum și față de magistrații asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție; asigurarea secretariatului Comisiilor de disciplină.

Se remarcă, față de această ultimă categorie de atribuții ale Inspecției judiciare faptul că, un aspect esențial intervenit prin modificarea Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, îl constituie preluarea atribuțiilor Colegiilor de conducere ale instanțelor și parchetelor în materie disciplinară de Comisiile de disciplină constituite conform dispozițiilor art. 45 din legea republicată³.

Au intervenit modificări care vizau și sfera abaterilor disciplinare posibil a fi reținute în sarcina judecătorilor și procurorilor, prin reformularea și modificarea art. 97 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

Modificările legislative enunțate mai sus, au reprezentat o provocare pentru Inspecția judiciară, ca urmare a dificultăților apărute în aplicarea dispozițiilor legale de către comisiile de disciplină, cât și a neconcordanțelor dintre textele de lege, fiind formulate încă de la apariția modificărilor legislative prezentate mai sus, propuneri de modificare a Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și a Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii în materia răspunderii disciplinare, sub aspectul modificării termenelor de sesizare a comisiilor sau introducerea abaterii disciplinare constând în manifestări care aduc atingere onoarei sau probității profesionale, propunându-se și adoptarea unui Regulament de organizare și funcționare a comisiilor de disciplină.

Au fost relevante în categoria reglementărilor care vizează activitatea Inspecției Judiciare, alături de Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr.

³ Comisiile de disciplină s-au constituit la data de **3 august 2005** prin Hotărârea Secției pentru judecători nr. 67/3.08.2005, respectiv Hotărârea Secției pentru procurori nr. 56/3.08.2005.

326/2005 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, în care este definită în conținutul art. 43-45 sfera atribuțiilor acestei structuri și Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 201/9 martie 2006, privind procedura de selecție a inspectorilor care funcționează în cadrul Inspecției Judiciare.

Prin hotărârea menționată, procedura de selecție a inspectorilor din cadrul Inspecției Judiciare a fost îmbunătățită, în sensul că s-a introdus o etapă prealabilă constând în întocmirea unui raport de către o comisie formată din 2 inspectori și 1 angajat al direcției de resurse umane. Raportul conținând aprecieri asupra calității redactării hotărârilor judecătorești respectiv asupra actelor întocmite de procuror, în funcție de anumite criterii obiective prestabilite, precum și aprecieri asupra reputației morale și profesionale a candidatului, pe baza verificărilor făcute la instanța/parchetul de unde provine, precum și propunerile Comisiei fiind înaintat membrilor Consiliului, pentru a fi avut în vedere la susținerea interviului. Prin aceeași hotărâre a fost îmbunătățită și procedura interviului, în sensul precizării calităților necesare îndeplinirii funcției de inspector pe care fiecare membru trebuie să le aibă în vedere la evaluarea candidaților.

Până la data de 9 martie 2006, procedura selecției candidaților la funcția de inspector, a constat într-un interviu susținut de candidați în fața Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, care aprecia atât în funcție de informațiile din fișa conținând datele profesionale și personale ale candidatului, cât și în funcție de calitățile candidatului care reieșeau din interviul oral. Urmare a noii proceduri, reglementate prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 201/9 martie 2006, începând cu selecția inspectorilor realizată în luna iunie 2006, s-au introdus la interviu grilele de notare și un set de întrebări standard pentru toți candidații.

Constatări din perspectiva impactului pe care modificările legislative aduse prin Legea nr. Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile justiției și proprietății și unele măsuri adiacente din perspectiva cadrului de funcționare și competențelor care revin Inspecției Judiciare sunt evidențiate în conținutul Raportului privind starea justiției pe 2005⁴ reținându-se că cele mai multe sesizări au avut ca obiect încălcarea normelor procedurale, care nu constituie abateri disciplinare, și că sesizările au avut ca obiect și încălcarea normelor Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor, fapte ce nu mai pot fi sancționate, având în vedere că, prin adoptarea Legii nr. 247/2005, au fost abrogate dispozițiile legale ce prevedeau că sunt abateri disciplinare încălcările normelor Codului deontologic.

Un alt moment al intervenției legiuitorului cu impact din perspectiva activității Inspecției judiciare îl constituie adoptarea Legii nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, care au instituit răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor pentru nerespectarea normelor de procedură, prin modificarea dispozițiilor art. 99 lit. h, în sensul că, exercitarea funcției, inclusiv nerespectarea normelor de procedură, cu rea credință sau

⁴ Publicat pe site-ul Consiliului Superior al Magistraturii

din gravă neglijență, dacă fapta nu constituie infracțiune, este considerată abatere disciplinară.

Prin Legea nr. 356/2006 a fost modificat și art. 507 din Codul de procedură penală privind acțiunea în regres, transformându-se în obligație, dreptul statului de a se îndrepta împotriva aceluia care cu rea-credință sau din gravă neglijență a provocat situația generatoare de daune, cu trimitere la reparații acordate potrivit art. 506 Cod procedură penală, cât și la situația în care statul român a fost condamnat de o instanță internațională.

Modificările legislative incidente prin Legea nr. 356/2006 din perspectiva răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor, la care s-a făcut referire mai sus, față de reglementările constituționale și respectiv față de dispozițiile care garantează independența judecătorului aplicarea acestora au constituit o reală provocare pentru Inspekția judiciară.

Dincolo de faptul că modificările care vizează cadrul legislativ de funcționare a Inspekției judiciare și respectiv angajarea răspunderii disciplinare, au intervenit în mod succesiv în anii 2004, 2005 și respectiv 2006, respectiv la intervenite la intervale de timp foarte scurte, și pe aspecte esențiale, care au impus reconsiderarea modului de funcționare a Inspekției judiciare, modificările legislative incidente prin Legea nr. 356/2006 au stabilit în sarcina acestei structuri *responsabilitatea exclusivă în determinarea condițiilor de aplicare* a art. 99 lit. h din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

În același timp, această modificarea legislativă analizată a generat efecte directe din perspectiva volumului de activitate al Inspekției judiciare, remarcându-se sub aspect general faptul că majoritatea justițiabililor care sesizează fie Inspekția judiciară, fie, direct, comisiile de disciplină pentru judecători, respectiv procurori, se află în eroare asupra atribuțiilor legale ale Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinară, solicitând acestuia examinarea legalității soluțiilor pronunțate de către judecători sau procurori în anumite cauze și, nu în puține rânduri, chiar desființarea acestora.

Această consecință a modificărilor legislative analizate, a impus cerința elaborării de către Inspekția judiciară a unor ghiduri de orientare pentru justițiabilii care se adresează Inspekției sau comisiilor de disciplină, acestea fiind aduse la cunoștință publică atât sub formă tipărită, cât și prin intermediul paginii de Internet a Consiliului Superior al Magistraturii, în scopul conștientizării principiului independenței justiției și a principiului necesității asigurării securității circuitului juridic, consacrate prin normele constituționale și legale incidente în materie disciplinară, conform cărora, verificările Inspekției judiciare, ale comisiilor de disciplină și chiar ale Secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii ca instanțe disciplinare nu pot privi în nici un caz soluția dispusă pe fondul cauzei, aceasta putând fi cenzurată numai prin intermediul căilor expres reglementate de lege (căile de atac ordinare și extraordinare în cazul hotărârilor judecătorești, respectiv plângerea împotriva măsurilor și actelor procedurale dispuse de procuror).

Principalele direcții de acțiune actualizate ale Consiliului Superior al Magistraturii⁵, elaborate ca urmare a Raportului Comisiei Europene dat publicității la 22 iulie 2009, aprobate de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, prin Hotărârea nr. 1421/10 septembrie 2009, concentrate pe problemele monitorizate de Comisie în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare, stabilit încă din luna decembrie 2006 au vizat și *recrutarea inspectorilor* judiciari pentru ocuparea posturilor vacante, cu respectarea criteriului de reprezentativitate regională, această hotărâre constituie de asemenea un moment de referință în modificarea cadrului legislativ privind Inspekția judiciară. Aceasta având în vedere și faptul că, urmare a criticilor formulate de Comisia Europeană, Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1241/2009, ca elemente de noutate conține măsuri de îmbunătățire și unificare a activității desfășurate de inspectorii, prin prevederea actualizării vechilor ghiduri ale Inspekției Judiciare, sub forma unei Metodologii și organizarea întâlnirilor la nivelul Inspekției Judiciare pentru analiza soluțiilor date de inspectorii, stabilindu-se pentru mai multă transparență în activitatea Inspekției Judiciare, și cerința elaborării unei culegeri de practică disciplinară pentru anii 2007-2009 și respectiv adoptarea și publicarea unui calendar al controalelor și verificărilor pentru anul 2010.

O altă etapă în evoluția cadrului legislativ privind Inspekția judiciară este reprezentată de modificările aduse Legii nr. 317/2004 republicată prin O.U.G nr. 59/2009⁶. Aspectele care au fost vizate prin noua reglementare au generat consecințe directe asupra activității derulate de Inspekția judiciară, atât sub *aspectul procedurilor și termenelor* aplicabile în derularea acestor proceduri, cât și din perspectiva *statutului inspectorilor* care funcționează în cadrul acestei structuri. Modificările legislative menționate sunt relevante în primul rând, din perspectiva afirmării și garantării independenței inspectorilor, prin modificările aduse procedurii de numire a inspectorilor judiciari.

Este esențial de relevat din această perspectivă faptul că, potrivit dispozițiilor art. 61 alin (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, astfel cum a fost modificată prin OUG nr. 59/2009, inspectorii din cadrul Inspekției judiciare erau numiți de plen, prin concurs sau examen, pentru un mandat de 6 ani, dintre persoanele care îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 60 alin. (2) și au avut calificativul foarte bine la ultima evaluare. Conform dispozițiilor art. 61 alin. 3¹, pe durata exercitării mandatului de inspector, judecătorii și procurorii sunt suspendați de drept din funcțiile pe care le ocupă la instanțe și parchete, iar potrivit alin. 3² din același text de lege, inspectorii din cadrul Inspekției judiciare pot fi revocați din funcție de plen, din oficiu sau la propunerea inspectorului șef, pentru neîndeplinirea ori îndeplinirea necorespunzătoare a atribuțiilor de serviciu sau în cazul aplicării unei sancțiuni disciplinare.

Garanția instituită prin art. 3⁴ privind dreptul inspectorului de a reveni la încetarea funcției de inspector în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, la instanțele sau parchetele unde au funcționat anterior ori, cu consimțământul lor, la alte instanțe sau parchete unde au dreptul să funcționeze potrivit legii, și de asemenea faptul că perioada în care judecătorul sau procurorul este inspector judiciar în cadrul

⁵ Publicat pe site-ul Consiliului Superior al Magistraturii

⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 439/26 iunie 2009

Consiliului Superior al Magistraturii constituie vechime în funcția de judecător sau procuror, au reprezentat elemente care, de asemenea, erau de natură a asigura independența inspectorului în exercitarea atribuțiilor.

În același sens al afirmării independenței inspectorilor s-au înscris și reglementările conținute în art. 45¹ din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, cu modificările ulterioare vizând condițiile sesizării, procedura verificărilor prealabile și modalitatea de valorificare a constatărilor în urma verificărilor prealabile.

Un alt aspect relevant din perspectiva acestor modificări aduse Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, cu implicații directe din perspectiva cadrului legislativ de organizare și funcționare a Inspecției Judiciare, era reglementarea cuprinsă în art. 61 alin. 3¹ din acest act normativ, care consacra angajarea răspunderii disciplinare a inspectorilor, în condițiile și cu procedura reglementată de art. 45-47 din același act normativ.

Chiar dacă această reglementare comporta discuții din perspectiva lipsei de precizie și previzibilitate a regulii de drept - elemente indispensabile principiului general al securității juridice, în lipsa unor reglementări specifice funcției de inspector, din perspectiva condițiilor și cazurilor care angajează răspunderea disciplinară a acestora - relevanța acestor reglementări este indiscutabilă, deoarece *responsabilizarea inspectorilor* care funcționează în cadrul inspecției judiciare, constituia un element indispensabil eficientizării activității și creșterii performanței întregului sistem judiciar.

Reglementările conținute în actul normativ analizat mai sus, au vizat și termenele de derulare a procedurilor la comisia de disciplină, fiind esențială modificarea art. 46 din actul normativ citat mai sus, în reformularea prin OUG nr. 59/2009. Se impune a se observa în acest context faptul că, în urma acestor modificări legislative, nu mai subzista cerința înaintării rezultatului cercetării prealabile comisiei de disciplină în termen de 60 zile de la înregistrarea sesizării la Consiliul Superior al Magistraturii, fapt care permitea o verificare prealabilă detaliată, și formularea unei concluzii fundamentate de către inspectorul care a efectuat această verificare, în sensul reglementat de alin. 4 sau 5 al art. 45¹ din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, comparativ cu reglementarea anterioară.

Este adevărat că și aceste reglementări au comportat discuții, unele formulări fiind imprecise sau contravenind unor principii constituționale, exemplificând în acest sens dispozițiile instituite prin art. 46 alin. 14 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, privind momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție pentru exercitarea acțiunii disciplinare, aspectele privind necorelarea cu alte reglementări fiind sesizate de Inspecția judiciară.

În contextul caracterului imprecis al modificărilor aduse art. 45 din Legea nr. 317/2009 privind Consiliul Superior al Magistraturii prin OUG nr. 59/2009, s-a impus intervenția Consiliului Superior al Magistraturii, în interpretarea și aplicarea unor dispoziții din noua reglementare, concretizată în Hotărârea nr. 1414/09.07.2009, stabilindu-se cu referire la aspectul evidențiat mai sus, prin art. 5, că „ termenul de prescripție reglementat de OUG nr. 59/2009, este aplicabil numai în privința abaterilor disciplinare săvârșite după intrarea în vigoare a acesteia, întrucât, potrivit principiilor aplicării legii civile în timp, legea care trebuie să guverneze regimul juridic al unei abateri disciplinare, inclusiv sub aspectul prescripției, este legea în vigoare la momentul săvârșirii abaterii disciplinare”. De asemenea, prin art. 4 al aceleiași hotărâri, s-a stabilit

că termenul de prescripție pentru exercitarea acțiunii disciplinare, astfel cum a fost modificat prin OUG nr. 59/2009, se socotește de la data la care autoritatea competentă în materie disciplinară, a luat cunoștință de faptă, în speță această autoritate fiind Consiliul Superior al Magistraturii.

Existența acestor necorelări ale reglementărilor cu impact din perspectiva cadrului legislativ privind Inspekția judiciară, a justificat cerința exprimată de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, în ședința din data de 16 septembrie 2010 în sensul că, „în procesul elaborării actelor normative, puterea executivă să aibă în vedere punctele de vedere exprimate de magistrați în adunările generale”.

Aceasta cu atât mai mult cu cât, *Strategia de dezvoltare a justiției ca serviciu public 2010-2014* elaborată de Ministerul Justiției, conținea din perspectiva cadrului legislativ privind Inspekția judiciară, obiective care ar conferi acestei structuri un statut neconstituțional, prin instituirea coordonării sau supravegherii de către Parlament, măsură care nu ar avea nicidecum un efect de natura celui specificat în documentul citat în sensul „consolidării profilului de independență și imparțialitate a acestei structuri”.

În același timp, în documentul menționat, astfel cum a fost actualizat, nu erau prevăzute măsuri pentru adecvarea schemei Inspekției judiciare la nevoile reale ale sistemului sau măsuri reale de consolidare a independenței Inspekției judiciare, deși au fost formulate observații și propuneri concrete cu referire la aceste aspecte ⁷.

Aspecte relevante din perspectiva modificărilor care s-au impus pentru consolidarea independenței și imparțialității Inspekției judiciare au fost cuprinse și în *Directiile de Acțiune ale Consiliului Superior al Magistraturii* aprobate la data de 30 septembrie 2010, elaborate în concordanță cu recomandările prezentate de Comisia Europeană în cadrul Raportului de progrese al României în cadrul MCV (din data de 20 iulie 2010), fiind stabilit ca obiectiv și *sprijinirea unei reforme complete a sistemului disciplinar*, prin măsuri care vizează adoptarea de către Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a unor măsuri reformatoare bazate pe evaluările din cadrul programului Twinning light derulat de experții spanioli, reevaluarea criteriilor de selecție pentru recrutarea inspectorilor judiciari, evaluarea activității desfășurate de inspectorii judiciari.

Reevaluarea structurală a cadrului legislativ în care funcționează Inspekția judiciară s-a realizat însă prin **Legea nr. 24/2012 privind modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 și a Legii nr. 317/2004**. Acest act normativ marchează o nouă etapă în evoluția rolului și locului Inspekției Judiciare, reglementând funcționarea Inspekției Judiciare ca structură *autonomă, cu personalitate juridică în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii*.

Relevanța acestor modificări legislative este majoră din perspectiva modernizării structurii organizaționale a instituției, care asigură garanții reale în respectarea

⁷ Sunt relevante observațiile și propunerile formulate de domnul judecător dr. Dan Lupașcu la data de 26 aprilie 2010 în materialul „Despre Strategia de dezvoltare a Justiției ca Serviciu Public 2010-2014”

principiilor care guvernează activitatea Inspecției Judiciare, respectiv principiile principiului independenței operaționale.

În aplicarea acestor noi reglementări au fost elaborate mecanismele care asigură respectarea principiului independenței operaționale a Inspecției Judiciare, concretizate în normele de reglementare specifice, respectiv: *Regulamentul de organizare și funcționare al Inspecției Judiciare, aprobat prin Ordinul inspectorului șef al Inspecției Judiciare, publicat în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 692/09.10.2012; Regulamentul privind normele pentru efectuarea lucrărilor de inspecție de către Inspecția judiciară, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1027/15.11.2012, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 802/29.11.2012; Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursului pentru numirea în funcție a inspectorilor judiciari, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 801/18.09.2012, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 801/18.09.2012; Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursului pentru numirea în funcție a inspectorului șef și a inspectorului – șef adjunct al inspecției judiciare, aprobat prin Hotărârea nr. 159/09.03.2012, modificată prin H.C.S.M. nr. 277/05.04.2012, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 253/13.04.2012.*

Modificările legislative menționate mai sus, sunt relevante și din perspectiva reglementărilor privind răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor.

A fost redefinit cadrul care reglementează abaterile disciplinare, remarcându-se intenția legiuitorului de a conferi predictibilitate regimului răspunderii disciplinare a magistratului, cerință indispensabilă principiului general al securității juridice.

S-a extins sfera titularilor acțiunii disciplinare, conferindu-se această calitate nu doar inspectorilor judiciari ci și Ministerului Justiției, Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, Procurorului General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, care, în funcție de calitatea persoanei cercetate, pot exercita acțiunea disciplinară.

S-a revenit astfel, parțial la reglementarea anterioară modificărilor legislative prin legea reformei, în condițiile în care, prerogativa exercitării acțiunii disciplinare revenea, în raport de calitatea persoanei cercetate Ministerului Justiției sau Procurorului general al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, prin Legea nr. 92/1992.

Dincolo de observațiile critice aduse modificărilor legislative prin Legea nr. 24/2012, care au fost exprimate inclusiv în spațiul public, relevanța acestui act normativ din perspectiva cadrului de organizare și funcționare al Inspecției Judiciare este majoră, consacrand autonomia funcțională a Inspecției Judiciare și asigurând pârgghiile necesare eficientizării activității acesteia, în contextul unei noi structuri organizaționale.

Scurtă prezentare a activității Inspecției Judiciare desfășurată în perioada ianuarie 2014-septembrie 2014

Inspecția Judiciară a parcurs în anul 2014 o importantă etapă în consolidarea sa instituțională și funcțională, pe coordonatele determinate de modificările legislative realizate prin intrarea în vigoare a Legii nr. 24/2012.

În acest context, implementarea dispozițiilor legale prin care s-a consacrat autonomia funcțională a instituției a presupus desfășurarea, în paralel cu atribuțiile specifice de verificare și control, a numeroase alte activități cu caracter administrativ și organizatoric care au vizat: stabilirea organigramei și configurarea principalelor direcții din cadrul Inspecției Judiciare, ocuparea schemei de personal, asigurarea bazei materiale și logistice, organizarea noilor departamente necesare în gestionarea autonomă a activității economice și administrative, de resurse umane, sinteze și contencios, elaborarea și aprobarea bazelor regulamentare și procedurale specifice fiecărei activități.

1. Resurse umane:

Ocuparea schemei de personal și numirea în funcții de conducere la nivel de aparat propriu al Inspecției Judiciare au fost printre prioritățile echipei manageriale și în anul 2014, având în vedere faptul de necontestat că resursele umane și asigurarea unui management corespunzător sunt factori determinanți în asigurarea eficienței instituționale.

În prezent, în cadrul Inspecției Judiciare există un număr de 94 de posturi, repartizate astfel: 53 posturi de inspectori judiciari, 12 posturi de consilieri juridici – personal de specialitate asimilat judecătorilor și procurorilor, 10 funcții publice, precum și 19 de posturi alocate personalului contractual.

În cursul anului 2014, Inspecția judiciară a finalizat procedura pentru ocuparea a 2 posturi de inspectori judiciari, 3 posturi de consilieri juridici – personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, fiind în desfășurare un alt concurs pentru ocuparea a 5 posturi de inspectori judiciari.

2. Resurse materiale

În cursul anului 2014, Inspecția Judiciară urmează să beneficieze de finanțare externă prin programul „Asistență pentru consolidarea capacității sistemului judiciar din România, de a face față noilor provocări legislative și instituționale” proiect în cadrul Mecanismului Financiar Norvegian, prin intermediul căruia Inspecției Judiciare i-au fost alocate fonduri pentru programe de instruire și achiziția de echipamente hardware.

De asemenea, în cadrul proiectului ”Îmbunătățirea sistemului de management al cauzelor ECRIS”, finanțat prin Mecanismul Financiar Norvegian 2009-2014, va fi inclus și un modul pentru Inspecția Judiciară.

3. Propuneri de „lege ferenda” formulate de Inspecția Judiciară.

Pentru îmbunătățirea activității instituției noastre, în anul 2014 au fost formulate propuneri privind modificarea și a altor acte normative, respectiv:

- propunere de modificare a Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 397/03.07.2014, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 529/16.07.2014, prin care s-a constatat că sintagma ”rezoluția de clasare este definitivă” din cuprinsul art. 47 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare, este neconstituțională în ipoteza prevăzută de art. 45 alin. (4) lit. b);
- propunere de modificare și completare a art. 67 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare, referitoare la mandatul inspectorului-șef și mandatul inspectorului-șef adjunct pentru asigurarea un echilibru firesc între atribuțiile, rolul și importanța Inspecției Judiciare și independența operațională a acesteia;
- propunere de modificare și completare a Legii-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fondurile publice

De asemenea, Inspecția Judiciară a modificat Regulamentul de organizare și funcționare prin ordinul inspectorului –șef nr. 52/2014, urmând să fie analizate, în perioada următoare, și celelalte regulamente referitoare la activitatea instituției.

Totodată, având în vedere rolul deosebit pe care îl are Inspecția Judiciară în informarea opiniei publice, precum și a altor magistrați, la nivelul Inspecției Judiciare a fost constituit un grup de lucru pentru elaborarea culegerilor de practică în materie disciplinară urmând a fi publicate, în principal, în format electronic.

4. Activitatea celor două direcții de inspecție judiciară

4.1. Direcția de inspecție judiciară pentru judecători

În perioada 01 ianuarie 2014 – 15 septembrie 2014, la Direcția de inspecție judiciară pentru judecători s-au înregistrat 8 lucrări privind **apărarea independenței sistemului judiciar**, din care două au fost admise, una respinsă, iar două se află în curs de soluționare.

Referitor la verificările efectuate pentru soluționarea cererilor vizând **apărarea reputației profesionale, independenței și imparțialității formulate de judecători**, în perioada de referință s-au înregistrat 9 cereri, din care 3 au fost admise de către Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, 3 au fost respinse iar 3 cereri urmează să fie discutate în Plenul Consiliul Superior al Magistraturii .

În cadrul Direcției de inspecție judiciară pentru judecători au fost înregistrate **46 sesizări din oficiu**, determinate de constatări ale inspectorilor judiciari cu prilejul datelor comunicate de instanțele judecătorești ca urmare a activităților de monitorizare, din presă ori de alte situații.

Dintre acestea într-un caz a fost exercitată acțiune disciplinară, în 6 cazuri au fost întocmite rezoluții de începere a cercetării disciplinare, într-un caz a fost întocmită rezoluție de respingere, în 18 cazuri s-a dispus clasarea, iar în 20 se efectuează verificări prealabile.

➤ **Acțiunile disciplinare exercitate împotriva magistraților și sancțiunile dispuse de secțiile în materie disciplinară din cadrul Consiliul Superior al Magistraturii**

În perioada 01 ianuarie 2014 – 15 septembrie 2014, în cadrul **Direcției de Inspecție judiciară pentru judecători** au fost exercitate 19 acțiuni disciplinare. În prezent, pe rolul Secției pentru judecători în materie disciplinară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, se află 10 dosare, unul fiind suspendat până la soluționarea definitivă a cauzei ce face obiectul dosarului nr. 2964/2/2014 înregistrat pe rolul Curții de Apel B.

Totodată, la data de 26.06.2014, a fost înaintată Ministerului Justiției, ca titular al acțiunii disciplinare, o propunere de exercitarea acțiunii disciplinare.

Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii a pronunțat 7 hotărâri în materie disciplinară, cu aplicarea următoarelor sancțiuni:

- 2 sancțiuni de diminuare a indemnizației de încadrare lunară brută;
- 3 sancțiuni cu avertisment;
- 1 sancțiune cu suspendarea din funcție pe o perioadă de 6 luni;
- 1 acțiune a fost respinsă.

➤ **Sesizări din oficiu ale Inspecției Judiciare**

În perioada de referință 01.01.2014 – 15.09.2014 la **Direcția de inspecție judiciară pentru judecători** au fost înregistrate un număr de 69 sesizări din oficiu din care : 3 sesizări au avut ca finalitate exercitarea acțiunii disciplinare; în 6 lucrări a fost dispusă măsura începerii cercetării disciplinare, într-o lucrare s-a dispus respingerea sesizării iar în 36 de lucrări s-a dispus clasarea. În prezent, 23 de sesizări din oficiu se află în lucru.

➤ **Verificări și controale în cadrul Direcției de inspecție judiciară pentru judecători**

În perioada de referință, Direcția de inspecției pentru judecători a efectuat următoarele controale:

1) Control privind verificările vizând eficiența managerială și modul de îndeplinire a atribuțiilor ce decurg din legi și regulamente, de către conducerea Curții de Apel Oradea și ale instanțelor arondate.

Prin ordinul Inspectorului șef nr. 11 din 17.02.2014, s-a dispus efectuarea unui control la Curtea de Apel Oradea și instanțele arondate privind eficiența managerială și modul de îndeplinire a atribuțiilor ce decurg din legi și regulamente.

Controlul a fost finalizat prin raportul nr. 778/IJ/510/DIJ/2014 și aprobat prin Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 814 din 26 august 2014.

2) Control privind verificarea respectării dispozițiilor legale referitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor având ca obiect săvârșirea infracțiunilor prevăzute de Codul Silvic, precum și sub aspectul practicii instanțelor în ceea ce privește individualizarea pedepselor aplicate pentru comiterea acestei categorii de infracțiuni

Prin ordinul Inspectorului șef nr. 26 din 10.04.2014, s-a dispus efectuarea unui control privind verificarea respectării dispozițiilor legale referitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor având ca obiect săvârșirea infracțiunilor prevăzute de Codul Silvic, precum și sub aspectul practicii instanțelor în ceea ce privește individualizarea pedepselor aplicate pentru comiterea acestei categorii de infracțiuni.

Raportul a fost finalizat prin raportul nr. 1491/IJ/996/DIJ/2014, aprobat prin Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 646 din 19 iunie 2014.

3) Control privind verificarea modalității de aplicare de către instanțe a dispozițiilor art. 23 și următoarele din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, referitoare la emiterea ordinului de protecție.

Controlul a fost dispus prin ordin al Inspectorului șef nr. 29 din 15.04.2014 și finalizat prin raportul nr. 1609/IJ/1070/DIJ/2014.

Raportul a fost aprobat prin Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 815 din 26 august 2014 și au fost adoptate măsurile propuse în cuprinsul raportului.

4) Control la Judecătoria Câmpulung având ca obiectiv verificarea modului de îndeplinire a atribuțiilor ce decurg din legi și regulamente de către judecătorii cu funcții de conducere.

Prin ordinul Inspectorului șef nr. 23 din 07 aprilie 2014, s-a dispus efectuarea unui control la Judecătoria Câmpulung privind verificarea modului de îndeplinire a atribuțiilor ce decurg din legi și regulamente de către judecătorii cu funcții de conducere.

Controlul a fost finalizat prin raportul nr. 128/IJ/846/DIJ/2014 și aprobat prin Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 647 din 19 iunie 2014.

5) Control privind verificările vizând durata datei de recomandare și a intervalului de timp la care este stabilit primul termen de judecată, în dosarele înregistrate după intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură civilă.

Controlul a fost dispus prin ordinul Inspectorului șef nr. 25 din 09.04.2014, la solicitarea Consiliului Superior al Magistraturii.

Prin acest ordin s-a dispus suplimentarea planului de activitate al Direcției de inspecție judiciară pentru judecători cu controlul tematic având ca obiective analiza datelor statistice privind durata datei de recomandare și a intervalului de timp la care este stabilit primul termen de judecată, în dosarele înregistrate după intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură civilă, precum și identificarea instanțelor în cazul cărora se întârzieri ce depășesc o durată rezonabilă și verificarea modalității de stabilire a duratei procedurii de regularizare a cererii de chemare în judecată.

Controlul a fost finalizat prin raportul nr. 1463/IJ/975/DIJ/2014 și aprobat prin Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 718 din 03 iulie 2014.

➤ **Monitorizări:**

Prin Ordinul nr. 110/18.12.2013 al inspectorului-șef al Inspecției Judiciare s-au stabilit domeniile specifice de activitate cu privire la care se exercită controlul, în anul 2014, de către inspectorii judiciari, respectiv:

1) Control privind rezultatul activității de monitorizare a dosarelor mai vechi de 10 ani de la data înregistrării în sistem în anul 2013.

Prin Hotărârea nr. 788/18.10.2011, Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat efectuarea de verificări directe cu privire la modul de respectare a dispozițiilor legale referitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor mai vechi de 10 ani aflate pe rolul instanțelor judecătorești.

Totodată, prin Hotărârea nr. 939/05.12.2011, Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat efectuarea de verificări directe cu privire la modul de respectare a dispozițiilor legale referitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor în toate dosarele mai vechi de 10 ani aflate pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Prin urmare, au fost efectuate verificări cu privire la toate curțile de apel cu instanțele din circumscripția acestora și Înalta Curte de Casație și Justiție, concretizate în Raportul nr. 1805/IJ/1447/SIJ/2011 privind modul de respectare a dispozițiilor legale referitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor mai vechi de 10 ani aflate pe rolul instanțelor judecătorești.

Raportul de control referitor la curțile de apel și instanțele arondate a fost aprobat prin Hotărârea nr. 117/28.02.2012 a Secției pentru judecători din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, dispunându-se unele măsuri în legătură cu gestionarea dosarelor mai vechi de 10 ani.

Activitatea de monitorizare a dosarelor mai vechi de 10 ani s-a realizat în anul 2013 cu o frecvență semestrială, în cadrul lucrării nr.4073/IJ/2740/DIJ/2013.

În perioada de referință a fost finalizat raportul cuprinzând rezultatul activității de monitorizare a dosarelor mai vechi de 10 ani, la nivelul tuturor curților de apel și instanțelor arondate, precum și al instanței supreme pentru anul 2013.

Raportul final nr. 4073/IJ/2740/DIJ/2013 a fost aprobat prin Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 651 din 19 iunie 2014.

2) Continuarea monitorizării respectării dispozițiilor legale privind termenele de redactare a hotărârilor judecătorești

În anul 2013, activitatea de monitorizare a respectării dispozițiilor legale privind termenele de redactare a hotărârilor judecătorești s-a realizat cu o frecvență trimestrială, în cadrul lucrării nr.3685/IJ/2510/DIJ/2013.

În perioada de referință a fost finalizat raportul cuprinzând rezultatul activității de monitorizare a respectării dispozițiilor legale privind termenele de redactare a hotărârilor judecătorești, la nivelul tuturor curților de apel.

În anul 2014, activitatea de monitorizare se efectuează în baza situațiilor comunicate de către conducerile judiciare ale curților de apel, la datele de 15.04.2014, 15.10.2014 și 15.01.2015.

În urma analizei relațiilor comunicate de instanțe la data de 15.04.2014, a fost întocmit referatul cuprinzând situația referitoare la respectarea termenelor legale de motivare a hotărârilor judecătorești, existentă la data de 31.03.2014 la nivelul tuturor curților de apel.

3) Continuarea monitorizării dosarelor de mare corupție, în raport de criteriile menționate în cuprinsul referatului privind monitorizarea măsurilor adoptate ca urmare a aprobării Raportului de control al Inspecției Judiciare nr. 2788/1J/224/S1J/2011 privind analiza dosarelor de mare corupție din perspectiva managementului de caz.

Prin Hotărârea nr. 804/25.10.2011, Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat efectuarea de verificări directe, sub aspectul respectării dispozițiilor referitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor, cu privire la dosarele de mare corupție aflate pe rolul instanțelor judecătorești.

Raportul de control a fost aprobat prin Hotărârea nr. 116/28.02.2012 a Secției pentru judecători din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

Pornind de la măsurile dispuse prin această hotărâre, precum și recomandările făcute în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare, Inspecția Judiciară a apreciat că se impune menținerea a activității de monitorizare a acestor dosare, monitorizare care are caracter permanent și vizează toate curțile de apel și instanțele arondate, precum și Înalta Curte de Casație și Justiție.

Activitatea de monitorizare a dosarelor de mare corupție s-a realizat în anul 2013 cu o frecvență semestrială, în cadrul lucrării nr.4023/IJ/2711/DIJ/2013.

În perioada de referință a fost finalizat raportul cuprinzând rezultatul activității de monitorizare a dosarelor de mare corupție, la nivelul tuturor curților de apel și instanțelor arondate, precum și al instanței supreme pentru anul 2013.

Raportul final nr.4023/IJ/2711/DIJ/2013 a fost aprobat prin Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 651 din 19 iunie 2014.

4) Continuarea monitorizării situației dosarelor cu vechime între 5 și 10 ani cu privire la modul de respectare a dispozițiilor legale ce privesc soluționarea cu celeritate a cauzelor.

Activitatea de monitorizare se realizează în baza datelor comunicate de către conducerile judiciare ale curților de apel, cu o frecvență semestrială.

În perioada de referință a fost finalizat raportul cuprinzând rezultatul activității de monitorizare a dosarelor cu o vechime între 5-10 ani, la nivelul tuturor curților de apel și instanțelor arondate, la nivelul anului 2013 (Raportul nr. 4081/IJ/2741/DIJ/2013).

Totodată, în prezent, se desfășoară activitatea de analiză a datelor comunicate de conducerile judiciare ale curților de apel cu privire la situația dosarelor cu o vechime între 5-10 ani, activitatea de monitorizare vizând situația aferentă semestrului I 2014.

5) Monitorizarea situațiilor în care instanțele judecătorești au constatat încetarea de drept a măsurii arestării preventive.

Prin Hotărârea nr. 117/12.02.2013, Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii și-a însușit Raportul Inspecției Judiciare nr.3467/IJ/2573/DIJ/2012 privind „Respectarea termenelor procedurale reglementate în Titlul IV Capitolul I din Codul de procedură penală, pe parcursul soluționării dosarelor ce au ca obiect măsura arestării preventive, pe perioada ianuarie 2011-septembrie 2012”.

Totodată, Secția pentru judecători a dispus, printre alte măsuri, monitorizarea de către conducerile curților de apel a situațiilor în care instanțele judecătorești au constatat încetarea de drept a măsurii arestării preventive și comunicarea către Inspecția Judiciară, a rezultatului monitorizării și măsurilor dispuse.

Activitatea de monitorizare presupune analiza semestrială a datelor comunicate de conducerile curților de apel și efectuarea de verificări punctuale în situația în care s-au identificat astfel de cazuri.

Activitatea de monitorizare se desfășoară semestrial, în baza relațiilor comunicate de conducerile judiciare ale curților de apel, în prezent desfășurându-se activitatea de analiză a datelor aferente semestrului I 2014.

4.2. Direcția de Inspecție Judiciară pentru Procurori

În perioada 01 ianuarie 2014 – 15 septembrie 2014, la Direcția de inspecție judiciară pentru procurori s-au înregistrat **7** lucrări privind **apărarea independenței sistemului judiciar**, dintre care **5 au fost admise** de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, o cerere urmează a fi discutate în ședința Plenului, și o cerere se află în curs de soluționare la Inspecția Judiciară.

Referitor la verificările efectuate pentru soluționarea cererilor vizând **apărarea reputației profesionale independenței și imparțialității formulate de procurori**, în perioada de referință s-au înregistrat 13 cereri, din care 5 au fost admise de către Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, 4 au fost respinse, o cerere a fost retrasă, 2 cereri urmează să fie discutate în Plenul Consiliului Superior al Magistraturii și o cerere se află în curs de soluționare la Inspecția Judiciară.

În cadrul Direcției de inspecție judiciară pentru procurori au fost înregistrate **33 sesizări din oficiu**, determinate, de constatări ale inspectorilor judiciari cu prilejul controalelor desfășurate la parchete ori de alte situații, exemplificându-se:

- 7 sesizări ca urmare a controlului tematic privind verificarea măsurilor luate de procurori și conducerile parchetelor din cadrul Ministerului Public în vederea soluționării dosarelor mai vechi de 5 ani de la data sesizării;
- 26 sesizări rezultate din alte situații.

În privința modului de soluționare a acestor sesizări, se impune precizarea că în două situații s-a dispus începerea cercetării disciplinare, : 4 sesizări au avut ca finalitate exercitarea acțiunii disciplinare; în 2 lucrări a fost dispusă măsura începerii cercetării disciplinare, într-o lucrare s-a dispus respingerea sesizării iar în 25 de lucrări s-a dispus clasarea. În prezent, ca urmare sesizării din oficiu, se află în lucru 2 dosare.

➤ **Acțiunile disciplinare exercitate împotriva magistraților și sancțiunile dispuse de secțiile în materie disciplinară din cadrul Consiliul Superior al Magistraturii**

În perioada 01.01.2014-15.09.2014, în cadrul **Direcției de Inspecție judiciară pentru procurori** au fost exercitate **11** acțiuni disciplinare din care 3 au fost promovate de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în aceeași perioadă a pronunțat 3 hotărâri în materie disciplinară, cu aplicarea următoarelor sancțiuni:

- 1 sancțiuni cu avertisment;
- 1 sancțiune cu excludere din magistratură și 1 suspendare din funcție pe o perioadă de 6 luni;
- 1 respingere acțiunea disciplinară.

Celelalte acțiuni se află în curs de judecată.

➤ Verificări și controale în cadrul Direcției de inspecție judiciară pentru procurori desfășurate în perioada 01.04.2014-15.09.2014

Prin Ordinul nr. 110/18.12.2013 al inspectorului-șef al Inspecției Judiciare s-au stabilit domeniile specifice de activitate cu privire la care se exercită controlul, în anul 2014, de către inspectorii judiciari iar la Direcția de inspecție judiciară pentru procurori.

În perioada de referință, au fost dispuse un număr total de 13 controale, din care:

- **Controale efectuate conform calendarului**

- 1) Verificarea măsurilor luate de procurori și conducerile parchetelor din cadrul Ministerului Public în vederea soluționării dosarelor mai vechi de 5 ani de la data sesizării.**

Prin ordinul nr. 16/2014 al Inspectorului șef al Inspecției Judiciare s-a dispus efectuarea unui control tematic la parchetele din cadrul Ministerului Public privind măsurile luate de procurori și conducerile parchetelor în vederea soluționării dosarelor penale mai vechi de 5 ani de la data sesizării, în perioada martie-aprilie 2014.

Controlul a fost finalizat, prin raportul nr. 994/IJ/262/DIP/2014 și aprobat prin Hotărârea nr.585/02.09.2014 pronunțată de Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

De asemenea, Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat parțial măsurile propuse în cuprinsul raportului, respectiv:

- exercitarea unei supravegheri eficiente, în temeiul art.300 și art.303 din Codul de procedură penală, de către procurorii cu funcții de execuție, în privința activității de cercetare penală realizată în dosarele mai vechi de 5 ani de la data sesizării, prin întocmirea de dispoziții scrise, stabilirea unor termene precise de finalizare a cercetărilor, precum și verificarea aducerii la îndeplinire a acestor dispoziții.

Totodată, în situația în care nu sunt respectate aceste dispoziții ale procurorului se va proceda, după caz, la sesizarea conducătorului organelor de cercetare penală, conform art.303 alin.3 din Codul de procedură penală, aplicarea sancțiunii amenzii judiciare în cazurile prevăzute de art.283 alin.4 lit. m din Codul de procedură penală, ori formularea de propuneri pentru retragerea avizului de lucrător de poliție judiciară.

- efectuarea în mod ritmic de către procurori a actelor de urmărire penală în dosarele mai vechi de 5 ani de la data sesizării.

- efectuarea periodică de către procurorii cu funcții de conducere a unor controale eficiente asupra dosarelor mai vechi de 5 ani de la data sesizării și monitorizarea permanentă a modului în care procurorii efectuează urmărirea penală ori exercită supravegherea cercetărilor penale în aceste cauze, pentru evitarea situațiilor de prelungire nejustificată în timp a soluționării acestora.

Totodată, este necesar ca procurorii cu funcții de conducere să identifice acele metode care să conducă la reevaluarea modului de lucru al procurorilor în vederea stabilirii unor priorități care să realizeze un echilibru al cauzelor soluționate, ținându-se seama de vechimea înregistrării acestora la parchet, de soluțiile ce urmează să fie adoptate și de termenul procedural prevăzut de dispozițiile art.322 din Codul de procedură penală, precum și de cel instituit de dispozițiile art.154 Cod penal referitor la termenele de prescripție a răspunderii penale.

Realizarea la nivelul conducerii fiecărui parchet a unor întâlniri cu conducerile organelor de poliție judiciară, în vederea identificării și implementării unor măsuri de natură să conducă la reducerea duratei procedurilor desfășurate în cauzele vechi aflate în lucru la organele de cercetare penală.

- efectuarea unui control de către Inspecția Judiciară în termen de 6 luni de la aprobarea prezentului Raport, urmând ca, în situația constatării neluării măsurilor necesare, din motive imputabile, în vederea soluționării dosarelor penale mai vechi de 5 ani de la data sesizării, să fie stabilite răspunderi.

2) Verificări privind eficiența managerială și modul de îndeplinire a atribuțiilor ce decurg din legi și regulamente de către conducerea Parchetului de pe lângă Tribunalul Neamț și parchetele arondate acestuia.

Prin Ordinul nr. 20 din 17.03.2014 s-a dispus efectuarea controlului în perioada martie-aprilie 2014.

Controlul a fost finalizat, prin raportul nr. 1080/IJ/284/DIP/2014 și aprobat prin Hotărârea nr. 499/26.08.2014 pronunțată de Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

Totodată, Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat măsurile propuse în cuprinsul raportului sus-menționat, adăugând și măsura privind implicarea activă a conducerii Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Bacău în vederea preîntâmpinării și soluționării relațiilor tensionate ce se pot ivi la unitățile din subordine, astfel încât să fie evitate situațiile de criză în care conflictele escaladează, prin măsuri de îmbunătățire a comunicării și colaborării între procurori.

3) Verificări privind eficiența managerială și modul de îndeplinire a atribuțiilor ce decurg din legi și regulamente de către conducerea Serviciului Teritorial Brașov din cadrul Direcției Naționale Anticorupție.

Prin Ordinul nr. 21 din 17.03.2014 s-a dispus efectuarea controlului în perioada martie-aprilie 2014. Control a fost finalizat prin raportul nr. 1081/IJ/285/DIP/2014 și aprobat prin Hotărârea nr. 409/03.07.2014 pronunțată de Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

4) Verificări privind eficiența managerială și modul de îndeplinire a atribuțiilor ce decurg din legi și regulamente de către conducerea Serviciului Teritorial Constanța și a Biroului Teritorial Tulcea din cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.

Prin Ordinul nr. 22 din 17.03.2014 s-a dispus efectuarea controlului în perioada martie-aprilie 2014. Control a fost finalizat prin raportul nr. 1082/IJ/286/DIP/2014 și aprobat prin Hotărârea nr. 576/02.09.2014 pronunțată de Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

5) Verificarea măsurilor luate de procurori și conducerile Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, parchetelor de pe lângă curți de apel, tribunale și judecătoria, în vederea soluționării dosarelor mai vechi de 1 an de la data sesizării, având ca obiect săvârșirea infracțiunilor de spălare de bani, prevăzută de art.23 din Legea nr. 565/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor; infracțiunile de corupție prevăzute de art.289-292 din Codul penal precum și din Legea nr.78/2000; infracțiunilor prevăzute de Legea nr.241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale; infracțiunii de conflict de interese prevăzută de art.301 din Codul penal; infracțiunilor prevăzute de Codul silvic și infracțiunilor de contrabandă prevăzute de art.270 și art.271 din Legea nr.86/2006 privind Codul Vamal.

Prin Ordinul nr. 24 din 08.04.2014 s-a dispus efectuarea controlului în luna mai 2014.

Controlul a fost finalizat, prin raportul nr. 1466/IJ/368/DIP/2014 și aprobat prin Hotărârea nr. 500/26.08.2014 pronunțată de Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

Totodată, Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat măsurile propuse în cuprinsul raportului, și-a însușit conținutul răspunsului Inspecției Judiciare la obiecțiunile formulate de către conducerea Parchetului de pe lângă Tribunalul Prahova, cu excepția răspunsului la obiecțiunea privind preluarea dosarelor de la parchetele ierarhic inferioare.

6) Verificarea aspectelor de practică a parchetelor în ceea ce privește înregistrarea dosarelor penale în care instanțele de judecată au pronunțat soluții definitive de achitare în temeiul dispozițiilor art. 10 lit. c din vechiul Cod de procedură penală.

Prin Ordinul nr. 34 din 16.05.2014 s-a dispus efectuarea controlului în luna septembrie 2014. Controlul a fost finalizat, prin raportul nr. 2098/IJ/527/DIP/2014 și aprobat prin Hotărârea nr. 502/26.08.2014 pronunțată de Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

7) Verificarea modalității de remediere, la Parchetul de pe lângă Tribunalul Gorj, Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgu Jiu, Parchetul de pe lângă Judecătoria Motru, Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgu Cărbunești și Parchetul de pe lângă Judecătoria Novaci, a deficiențelor constatate în urma raportului de control nr. 3703/IJ/958/DIP/2013 al Inspecției Judiciare, aprobat prin Hotărârea nr. 4/14.01.2014 de către Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

Prin Ordinul nr. 49 din 04.08.2014 s-a dispus efectuarea controlului în luna septembrie 2014. Obiectivul controlului este reprezentat de modul în care în care au fost remediate deficiențe constatate prin raportul de control nr. 3703/IJ/958/DIP/2013 al Inspecției Judiciare, privind verificarea eficienței manageriale și a modului de îndeplinire a atribuțiilor ce decurg din legi și regulamente de către conducerea Parchetului de pe lângă Tribunalul Gorj și parchetele din subordine.

Controlul se află în curs de desfășurare.

8) Verificarea modalității de remediere la Parchetul de pe lângă Judecătoria Bacău și Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgu Mureș, a deficiențelor constatate în urma raportului de control nr. 4025/IJ/1019/DIP/2013 al Inspecției Judiciare, aprobat prin Hotărârea nr. 99/31.01.2014 de către Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

Prin Ordinul nr. 50 din 04.08.2014 s-a dispus efectuarea controlului în perioada septembrie – octombrie 2014. Obiectivul controlului este reprezentat de modul în care în care au fost remediate deficiențe constatate prin raportul nr.4025/IJ/1019/DIP/2013 al Inspecției Judiciare, privind verificarea măsurilor luate de procurori și conducerile parchetelor de pe lângă curți de apel, tribunale și judecătoria, în vederea soluționării dosarelor mai vechi de 2 ani de la data sesizării.

Controlul se află în curs de desfășurare.

9) Verificarea modalității de remediere a deficiențelor constatate la Serviciul Teritorial Galați din cadrul Direcției Naționale Anticorupție în urma raportului de control nr. 4088/IJ/1032/DIP/2013 al Inspecției Judiciare, aprobat prin Hotărârea nr. 5/14.01.2014 de către Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

Prin Ordinul nr. 51 din 04.08.2014 s-a dispus efectuarea controlului în luna septembrie 2014. Obiectivul controlului este reprezentat de modul în care în care au fost remediate deficiențe constatate prin raportul nr.4088/J/1032/DIP/2013 al Inspecției Judiciare, privind verificarea eficienței manageriale și modului de îndeplinire a atribuțiilor ce decurg din legi și regulamente de către conducerea Serviciului Teritorial Galați - Direcția Națională Anticorupție

Controlul se află în curs de desfășurare.

- **Controale dispuse urmare a suplimentării planului de activitate**

1) Verificarea măsurilor luate de procurori și conducerile parchetelor, în vederea soluționării dosarelor mai vechi de 1 an de la data sesizării, având ca obiect plângeri penale formulate de Curtea de Conturi a României.

Prin Ordinul nr. 33 din 16.05.2014 s-a dispus efectuarea controlului în perioada mai – iunie 2014. Controlul a fost finalizat, prin raportul nr. 2036/IJ/507/DIP/2014 și aprobat prin Hotărârea nr. 501/26.08.2014 pronunțată de Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

Totodată, Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat măsurile propuse în cuprinsul raportului, și-a însușit conținutul răspunsului Inspecției Judiciare la obiecțiunile formulate de către conducerea Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Brașov, conducerea Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București și conducerea Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Constanța.

2) Verificări, potrivit competențelor conferite de lege, la Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt, Serviciul Teritorial Craiova și Biroul Teritorial Olt din cadrul Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, precum și la Serviciul Teritorial Craiova din cadrul Direcției Naționale Anticorupți, în ceea ce privește respectarea normelor de procedură în efectuarea urmăririi penale sau a supravegherii cercetărilor penale în cauzele privind pe Sandu Anghel instrumentate în perioada 2006 la zi, inclusiv din perspectiva respectării termenelor rezonabile, precum și pentru efectuarea unei analize a modalităților de sesizare în aceste cauze.

Prin Ordinul nr. 47 din data de 18 iulie 2014, s-a dispus, în conformitate cu dispozițiile Hotărârii nr. 479 din 17.07.2014 a Secției pentru Procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, efectuarea controlului în luna iulie 2014. Controlul a fost finalizat, prin raportul nr. 3131/IJ/784/DIP/2014 și aprobat prin Hotărârea nr. 503/26.08.2014 pronunțată de Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

De asemenea, Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat măsurile propuse în cuprinsul raportului, respectiv de înaintare a raportului către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pentru a analiza aspectele constatate, din perspectiva dispozițiilor art. 64 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

3) Verificarea eficienței manageriale și a modului de îndeplinire a atribuțiilor ce decurg din legi și regulamente de către conducerea Parchetului de pe lângă Tribunal Timiș.

Prin Ordinul nr. 53 din data de 05 septembrie 2014, s-a dispus, în conformitate cu dispozițiile Hotărârii nr. 305 din 29.04.2014 a Secției pentru Procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, efectuarea controlului în luna septembrie 2014.

Controlul urmează a se efectua în perioada 22-26 septembrie 2014.

4) Verificarea dosarelor penale, în care au fost dispuse soluții de netrimitere în judecată, în anii 2013 și 2014, urmare intervenției prescripției răspunderii penale, la Parchetul de pe lângă Judecătoria Satu Mare

Prin Ordinul nr. 54 din 11.09.2014 s-a dispus efectuarea controlului în luna octombrie 2014.

Controlul urmează a se efectua în perioada 20-24 octombrie 2014.

➤ Monitorizări:

1) Dosare mai vechi de 1 de la data sesizării având ca obiect infracțiunile săvârșite în legătură cu procedurile de desfășurare a achizițiilor publice, inclusiv a măsurilor dispuse pentru recuperarea prejudiciilor.

Activitatea de monitorizare s-a concretizat prin întocmirea Notei nr. 2313/IJ/582/DIP/2013.

Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii prin Hotărârea nr. 385/04.06.2014 a aprobat măsurile propuse de Inspekția Judiciară.

2) Dosare mai vechi de 1 an de la data sesizării, având ca obiect săvârșirea infracțiunilor de spălare de bani prevăzute de art. 29 și 31 din Legea nr. 656/2002, republicată, corupție prevăzute de art. 254-257 Cod penal și din Legea nr. 78/2000, conflict de interese prevăzută de art. 253 1 Cod penal și evaziune fiscală prevăzută de Legea nr. 241/2005.

Activitatea de monitorizare s-a concretizat prin întocmirea Notei nr. 1359/IJ/313/DIP/2013, iar prin Hotărârea nr. 408/03.07.2014 Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat măsurile propuse de Inspekția Judiciară.

1. Răspunderea disciplinară a magistraților. Manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu⁸

Judecător dr. Ioan GÂRBULEȚ, inspector judiciar

Judecător Paula-Andrada COȚOVANU, inspector judiciar

Abstract

Abaterea disciplinară constând în „manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu”, reglementată de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și modificată, nu constituie o noutate în materie, fiind reintrodusă prin Legea nr. 24/2012 și are în vedere toate acțiunile sau inacțiunile judecătorului sau procurorului prin care se nesocotesc ori se aduce atingere unor standarde de conduită unanim acceptate sau prin care se prejudiciază reputația sistemului judiciar în ansamblul său.

Pentru existența elementului material al laturii obiective a acestei abaterii disciplinare trebuie îndeplinite în mod cumulativ următoarele condiții: să existe o manifestare/manifestări ale magistratului de natură a aduce atingere onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției; acestea să fie săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu; să fi avut loc în public sau să fi ajuns la cunoștința publicului, astfel încât, legătura de cauzalitate între aceste manifestări și urmarea produsă să fie neîndoielnică.

Sub aspectul laturii subiective, abaterea disciplinară poate fi comisă atât cu intenție cât și din culpă, mobilul care a determinat acțiunea judecătorului sau procurorului prin care se aduce atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, precum și scopul urmărit de aceștia nu condiționează existența laturii subiective, acestea putând fi avute în vedere doar la individualizarea sancțiunii aplicate.

Totodată, în cazul acestei abateri disciplinare se pune în discuție și existența unor limite ale răspunderii disciplinare impuse de necesitatea respectării dreptului magistratului la viața privată și de familie precum și la libertatea de exprimare, consacrate de art. 26 și art. 30 din Constituția României și de dispozițiile art. 8 și art. 10 din Convenția europeană a drepturilor omului.

⁸ Notă: Articolul, într-o formă asemănătoare, a fost publicat în Revista de note și studii juridice – Juridice.ro, precum și în Revista română de jurisprudență nr. 3/2014.

1. Considerații generale

Răspunderea disciplinară a magistraților este reglementată de Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor⁹. Acest act normativ, în privința răspunderii disciplinare, a suferit modificări importante prin Legea nr. 24/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și a Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii¹⁰.

În expunerea de motive a acestui din urmă proiect de lege, s-a arătat că una din recomandările cuprinse în rapoartele Comisiei către Parlamentul European și Consiliul privind progresele realizate de România în cadrul mecanismului de cooperare și verificare, a fost cea referitoare la luarea în considerare a unei reforme aprofundate a sistemului disciplinar, reținându-se persistența deficiențelor legate de responsabilizare și de procedurile disciplinare. S-a mai observat că, spre deosebire de dreptul comun în materie, reprezentat de Codul muncii, Legea nr. 303/2004, enumeră exhaustiv abaterile pentru care judecătorii și procurorii răspund disciplinar. Or, pentru ca reglementarea în materie să poată răspunde în mod adecvat diverselor situații practice este necesară extinderea sferei abaterilor disciplinare, prin includerea în această categorie a unor fapte prin care se încalcă îndatoririle specifice funcției ori se aduce atingere prestigiului funcției deținute și care, în prezent, nu sunt sancționate, ori nu sunt sancționate sub *nomen juris* propriu. Totodată, proiectul definește noțiunea de exercitare a funcției cu gravă neglijență ori rea-credință și elimină în acest fel lipsa de determinare a conceptului, de natură să ducă la o apreciere arbitrară a acestei abateri disciplinare. Prin urmare, principalele măsuri propuse vizează: extinderea sferei abaterilor disciplinare; modificarea prevederilor legale ce reglementează sancțiunile disciplinare aplicabile judecătorilor și procurorilor, inclusiv prin introducerea sancțiunii disciplinare a suspendării din funcție pe o perioadă de până la 6 luni; definirea noțiunii de exercitare a funcției cu gravă neglijență ori rea-credință; introducerea condiției bunei reputații drept cerință de acces și menținere în funcție¹¹.

În doctrină, s-a arătat că, în general, răspunderea disciplinară este compusă dintr-un sistem de norme juridice care au drept scop sancționarea acelor fapte, comise cu vinovăție, prin care sunt încălcate sau sunt nesocotite una sau mai multe obligații de serviciu, stabilite în sarcina unei persoane, indiferent de modalitatea de încadrare a acesteia. Antrenarea răspunderii disciplinare presupune îndeplinirea următoarelor condiții:

- existența unei valori sociale lezate, constând în obligațiile de serviciu și normele de conduită, stabilite prin legi și regulamente;
- existența unui subiect al abaterii disciplinare, respectiv o persoană care desfășoară o activitate, indiferent de modalitatea de încadrare a acesteia;
- existența unei fapte prin care sunt încălcate sau sunt ignorate una sau mai multe obligații de serviciu;

⁹ Republicată în M. Of. nr. 653 din 22 iulie 2005.

¹⁰ Publicată în M. Of. nr. 51 din 23 ianuarie 2012.

¹¹ www.just.ro

- existența unei legături de cauzalitate între fapta comisă și rezultatul produs;
- vinovăția persoanei care comite abaterea disciplinară, manifestată atât sub forma intenției, cât și sub forma culpei. Pentru a interveni răspunderea disciplinară a unei persoane nu este necesară producerea unui prejudiciu material, ca rezultat direct sau indirect al faptei săvârșite, fiind suficient ca abaterea să se fi produs ca o faptă concretă ce a avut drept consecință încălcarea cu vinovăție a obligațiilor de serviciu sau a normelor de conduită. De asemenea, răspunderea disciplinară este independentă de celelalte forme de răspundere și are un caracter personal, astfel că nu poate fi angajată acest tip de răspundere pentru fapta altei persoane¹².

Apreciem că și în cazul magistraților, toate aceste considerente sunt valabile, întrucât legile justiției¹³ nu definesc abaterea disciplinară, ci doar arată faptele care constituie abateri disciplinare precum și procedura de cercetare disciplinară și de soluționare a acțiunii disciplinare.

Abaterile disciplinare ale magistraților sunt reglementate de art. 99 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în prezent fiind legiferate 21 de abateri, față de doar 14 în reglementarea anterioară¹⁴.

Prima abatere disciplinară, în forma actuală a Legii nr. 303/2004, este cea prevăzută de art. 99 lit. a) și constă în *"manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu"*.

Această abatere disciplinară nu are echivalent în forma anterioară a legii, însă ea nu constituie o noutate în materie, întrucât, într-o formă asemănătoare, a fost reglementată în art. 122 lit. g) din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească¹⁵ (manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale).

2. Elementele constitutive ale abaterii disciplinare

În general, pentru ca o faptă să poată fi considerată abatere disciplinară trebuie să aibă un caracter ilicit și să întrunească anumite elemente constitutive, asemănătoare ca structură cu cele ale infracțiunii, și anume: obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă¹⁶.

Așadar, pentru a fi antrenată răspunderea disciplinară a unui magistrat sunt necesare îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții:

¹² A se vedea I. Gârbuleț, *Răspunderea disciplinară a executorului judecătoresc*, Revista română de executare silită nr. 1/2011, p.24-25;

¹³ Este vorba de Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor; Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară; Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii precum și de toate hotărârile și regulamentele adoptate în aplicarea acestor legi.

¹⁴ Sub imperiul Legii nr. 92/1992 pentru organizare judecătorească existau 13 abateri disciplinare.

¹⁵ Republicată în M. Of., Partea I nr. 170 din 25 iulie 1997.

¹⁶ A se vedea Al. Țiclea, *Răspunderea disciplinară. Teorie și jurisprudență*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 37.

- existența unei conduite ilicite, prin care se încalcă obligațiile de serviciu sau normele de conduită stabilite prin legi, hotărâri sau regulamente;
- să existe o legătură de cauzalitate între fapta comisă și valoarea socială lezată;
- fapta ilicită să fie comisă cu vinovăție, fie sub forma intenției, fie sub forma culpei.

2.1. Obiectul abaterii disciplinare

2.1.1. Obiectul juridic

În general, obiectul abaterii disciplinare îl constituie obligațiile de serviciu sau normele de conduită stabilite prin legi, hotărâri sau regulamente, pe care toți judecătorii și procurorii trebuie să le respecte, în considerarea funcției exercitate, și care sunt vătămăte prin fapta ilicită.

Potrivit art. 98 alin. 1 din Legea nr 303/2004, judecătorii și procurorii răspund disciplinar pentru abaterile de la îndatoririle de serviciu, precum și pentru faptele care afectează prestigiul justiției.

În cazul abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, obiectul acesteia îl constituie atingerile aduse onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției.

Înainte de a analiza care sunt aceste manifestări, trebuie să definim conceptele de onoare, probitate profesională și prestigiu al justiției.

Prin **onoare**, în limbajul obișnuit, se înțelege integritate morală, probitate, corectitudine, demnitate, cinste¹⁷.

Onoarea reprezintă o categorie ce reflectă demnitatea individului în conștiința altor persoane, aprecierea sa publică sau, altfel spus, onoarea este reputația pozitivă a omului. Onoarea este în primul rând aprecierea societății dată personalității unui individ, deci depinde foarte mult de principiile morale impregnate în conștiința comunității sociale¹⁸.

Onoarea profesională implică faptul ca judecătorul să se asigure că, prin practica profesională și prin persoana sa, nu pune în pericol imaginea publică a judecătorului, a instanței sau a sistemului de justiție¹⁹.

Probitatea profesională poate fi definită ca fiind aprecierea calităților profesionale ale persoanei de către societate,²⁰ în speță, a judecătorilor și procurorilor.

¹⁷ dexonline.ro.

¹⁸ A se vedea O. Pârțac, *Apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale a persoanei în Republica Moldova*, pe www.ijc.md.

¹⁹ Punctul 2.2. din Declarația privind etica judiciară de la Londra 2010, adoptată de Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare, pe www.juridice.ro/wp-content/uploads/2010/12/etica-judiciara-Londra.doc.

Conform punctului 2.1. din Declarația privind etica judiciară de la Londra din 2010, probitatea impune judecătorului să se abțină de la orice comportament lipsit de tact și delicatețe și nu doar de la cel care este contrar legii. Judecătorul își va îndeplini îndatoririle juridice fără favoritisme. El va dedica cea mai importantă parte a timpului său de lucru activității în instanță. Judecătorul asigură folosirea corespunzătoare a resurselor puse la dispoziția sa în vederea administrării justiției și nu abuzează sau folosește în mod inadecvat aceste resurse. El nu urmărește intervenții nejustificate în scopul de a obține orice folos personal cum ar fi un transfer, o numire sau promovare, cum nu urmărește nici procurarea unor avantaje pentru sine sau pentru alții. Judecătorul va refuza să accepte orice daruri sau avantaje pentru sine sau pentru cei apropiați, atât timp cât exercită profesia de judecător.

În limbajul obișnuit, prin *prestigiu* se înțelege autoritate morală, considerație, influență de care se bucură cineva sau ceva, *vază*, importanță²¹.

Prestigiul justiției reprezintă aprecierea publică pozitivă a sistemului judiciar în ansamblul său. Această apreciere globală este făcută în raport de onoarea și probitatea profesională a magistraților, fiind rezultatul aprecierilor publice individuale ale acestora²².

Prin urmare, apreciem că obiectul acestei abateri disciplinare este format din totalitatea normelor legale și/sau regulamentare, inclusiv cele de conduită care reglementează onoarea, probitatea profesională ori prestigiul justiției.

În opinia noastră, atunci când analizăm această abatere disciplinară, trebuie avute în vedere următoarele dispoziții legale sau regulamentare:

- *art. 4 din Legea nr. 303/2004*, conform căruia judecătorii și procurorii sunt obligați ca, prin întreaga lor activitate, să asigure supremația legii, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, precum și egalitatea lor în fața legii și să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu tuturor participanților la procedurile judiciare, indiferent de calitatea acestora, să respecte Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor și să participe la formarea profesională continuă;

- *art. 90 alin. 1 din Legea nr. 303/2004*, care prevede că judecătorii și procurorii sunt datori să se abțină de la orice acte sau fapte de natură să compromită demnitatea lor în profesie și în societate;

- *art. 104 din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției*, care prevede că magistraților le este interzisă orice manifestare contrară demnității funcției pe care o ocupă ori de natură să afecteze imparțialitatea sau prestigiul acesteia;

²⁰ A se vedea Secrieru S., Starașciuc R. *Particularitățile apărării reputației profesionale*, Revista națională de drept nr. 1, 2001, p. 47 *apud* O. Pârțac, *op. cit.*, pe www.ijc.md.

²¹ dexonline.ro.

²² A se vedea T. Manea, *Despre abaterea disciplinară a magistraților privind manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției*, pe www.juridice.ro

- art. 5 alin. 2 lit. a) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, potrivit căruia judecătorii trebuie să asigure prin activitatea desfășurată, respectarea legii și independența puterii judecătorești;

- art. 5 alin. 2 lit. b) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, conform căruia judecătorii trebuie să respecte normele codului deontologic, prevederile legale, cele ce rezultă din regulamente, din hotărârile adunărilor generale și ale colegiilor de conducere;

- art. 17 din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor, conform căruia judecătorii și procurorii sunt datori să se abțină de la orice acte sau fapte de natură să compromită demnitatea lor în funcție și în societate.

În acest context, trebuie avute în vedere mai multe dispoziții dintr-o serie de documente internaționale, după cum urmează:

- norma nr. 3 din *Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară*²³, conform căreia, integritatea este esențială pentru îndeplinirea adecvata a funcției judiciare. Judecătorul trebuie să se asigure că în ochii unui observator rezonabil conduita sa este ireproșabilă. Atitudinea și conduita unui judecător trebuie să reafirme încrederea publicului în integritatea corpului judiciar. Justiția nu doar trebuie făcută, trebuie să se și vadă că s-a făcut justitie;

- norma nr. 4 din *Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară*, potrivit căreia buna cuviință și perceperea ei ca atare sunt indispensabile exercitării funcției judecătorești. Prin urmare, judecătorul va evita încălcarea regulilor de bună cuviință sau aparența lipsei acesteia în toate activitățile sale de judecător Aflându-se permanent în vizorul public, judecătorul trebuie să accepte, în mod liber și de bunăvoie, anumite restricții personale care ar părea o povară cetățeanului de rând. În particular, judecătorul trebuie să aibă o conduită care să fie conformă cu demnitatea funcției de magistrat. Judecătorul nu va permite folosirea locuinței sale de către juriști/avocați pentru a primi clienți sau pe alți practicieni ai dreptului

Trebuie să precizăm că obiectul juridic este un factor preexistent oricărei abateri disciplinare, astfel că inexistența acestuia conduce la inexistența abaterii disciplinare.

2.1.2. Obiectul material

În general, abaterile disciplinare nu au un obiect material, asemănător celui din dreptul penal, întrucât fapta ilicită a magistratului lezează valorile sociale și morale arătate mai sus, nefiind îndreptată împotriva unui lucru sau a unei persoane.

În cazul acestei abateri disciplinare, din prevederile art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 lipsesc referirile cu privire la obiectul material, deoarece valorile sociale și morale lezate nu sunt susceptibile de a fi încorporate într-o entitate materială.

²³ Proiectul de la Bangalore al Codului de conduită judiciară din anul 2001, a fost adoptat de Grupul judiciar de întărire a integrității magistraților și a fost revăzut la masa rotundă a președinților de tribunal, care a avut loc la Palatul Păcii din Haga, în data de 25 -26 noiembrie 2002.

2.2. Subiectul abaterii disciplinare

2.2.1. Subiectul activ

În general, prin noțiunea de subiect activ al abaterii disciplinare sunt desemnate persoanele care comit abateri disciplinare, respectiv persoanele fizice, implicate în raporturi de muncă sau de serviciu.

Așadar, din definiția prezentată rezultă că existența abaterii disciplinare este condiționată de calitatea specială a subiectului activ, respectiv: angajat la o societate comercială, funcționar, polițist, cadru militar etc.

În cazul abaterii disciplinare prevăzută de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, pot avea calitatea de subiect activ următorii:

- *judecătorii;*

- *procurorii;*

- *magistrații asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție.* Potrivit art. 66 alin. 3 și 4 din Legea nr. 303/2004, condițiile generale de numire a magistraților-asistenți sunt cele prevăzute pentru funcția de judecător și procuror. Dispozițiile prezentei legi privind incompatibilitățile și interdicțiile, formarea profesională continuă și evaluarea periodică, drepturile și îndatoririle, precum și *răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor* se aplică în mod corespunzător și magistraților-asistenți;

- *inspectorii judiciari.* În conformitate cu dispozițiile art. 71 alin. 1 și 2 din Legea nr. 317/2004, pe durata exercitării mandatului de inspector-șef, inspector-șef adjunct și inspector judiciar, judecătorii și procurorii sunt suspendați de drept din funcțiile pe care le ocupă la instanțe și parchete. Judecătorii și procurorii cu funcții de conducere sunt obligați să opteze între funcția de conducere și cea de inspector judiciar, în termen de 30 de zile de la data dobândirii dreptului de a ocupa în continuare funcția de inspector judiciar. După cele 30 de zile, postul de conducere sau de inspector judiciar pentru care nu s-a făcut opțiunea devine vacant de drept. Dispozițiile referitoare la *sanțiunile și abaterile disciplinare, precum și procedura disciplinară* se aplică în mod corespunzător inspectorilor judiciari;

- *membrii Consiliului Superior al Magistraturii.* Conform art. 56 alin. 1 și 2 din Legea nr. 317/2004, membrii Consiliului Superior al Magistraturii care au calitatea de judecător sau procuror *răspund civil, disciplinar și penal*, în condițiile legii. *Prevederile art. 45 - 49 se aplică în mod corespunzător.*

Aceste texte de lege reglementează modurile de sesizare a Inspecției Judiciare, efectuarea verificărilor prealabile, a cercetării disciplinare și exercitarea acțiunii disciplinare, care vor face obiectul unor studii viitoare.

- *asistenții judiciari.* Art. 113 alin. 1 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, prevede că asistenților judiciari li se aplică dispozițiile legale privind *abaterile și sanțiunile disciplinare, precum și motivele de eliberare din funcție prevăzute de lege pentru judecători și procurori.*

În cazul judecătorilor, procurorilor, magistraților-asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, inspectorilor judiciari și membrilor Consiliului Superior al Magistraturii, cercetarea disciplinară se efectuează de către Inspecția Judiciară, iar sancțiunea se aplică de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii în funcție de calitatea persoanei, însă, în cazul asistenților judiciari, cercetarea disciplinară și aplicarea sancțiunilor disciplinare cade în sarcina ministrului justiției, chiar dacă și acestora le sunt aplicabile o serie de dispoziții legale prevăzute pentru judecători și procurori.

De asemenea, trebuie să precizăm faptul că sub acest aspect, *auditorilor de justiție* nu le sunt aplicabile dispozițiile legale privind judecătorii și procurorii, răspunderea disciplinară a acestora fiind reglementată în mod separat, în art. 18 din Legea nr. 303/2004²⁴.

Întrebarea care poate fi ridicată în doctrină sau în jurisprudență, este aceea de a ști dacă persoanele juridice (tribunalele, curțile de apel, Înalta Curte de Casație și Justiție, Inspecția Judiciară, Consiliul Superior al Magistraturii) au calitatea de subiect activ al abaterii disciplinare, întrucât, în dreptul penal, persoana juridică poate fi trasă la răspundere penală, având calitatea de subiect activ al infracțiunii?

În opinia noastră, așa cum este reglementată în prezent răspunderea disciplinară a magistraților prin Legea nr. 303/2004, persoanele juridice nu pot răspunde disciplinar, chiar și în ipoteza în care acestea nu și-ar fi respectat obligațiile prevăzute în legi și regulamente, din cel puțin două considerente:

- răspunderea disciplinară este o răspundere strict personală, aplicabilă doar persoanelor fizice;

²⁴ Art. 18 din Legea nr. 303/2004 are următorul conținut: "(1) Abaterile disciplinare ale auditorilor de justiție de la îndatoririle ce le revin potrivit legii sau Regulamentului Institutului Național al Magistraturii se sancționează disciplinar.

(2) Constituie abateri disciplinare:

a) desfășurarea de activități publice cu caracter politic sau manifestarea convingerilor politice în exercitarea atribuțiilor ce le revin;

b) atitudinile ireverențioase față de colegi, personalul de instruire și de conducere al Institutului Național al Magistraturii, precum și față de persoanele cu care intră în contact în perioada efectuării stagiului;

c) absențele nemotivate de la cursuri, dacă acestea depășesc 8 ore într-o lună.

(3) Sancțiunile disciplinare aplicabile auditorilor de justiție sunt:

a) avertismentul;

b) diminuarea bursei cu până la 15% pe o perioadă de la o lună la 3 luni;

c) diminuarea bursei proporțional cu numărul absențelor nemotivate, dacă acestea depășesc 8 ore într-o lună;

d) exmatricularea din Institutul Național al Magistraturii.

(4) Avertismentul se aplică, în scris, de directorul Institutului Național al Magistraturii și poate fi contestat la consiliul științific al institutului.

(5) Sancțiunile prevăzute la alin. (3) lit. b), c) și d) se aplică de Consiliul științific al Institutului Național al Magistraturii.

(6) Hotărârile consiliului științific prevăzute la alin. (5) pot fi atacate la instanța de contencios administrativ și fiscal competentă.

(7) În cazul exmatriculării din Institutul Național al Magistraturii, cel sancționat este obligat să restituie indemnizația și cheltuielile de școlarizare.

(8) Procedura de constatare a abaterilor și de aplicare a sancțiunilor disciplinare se stabilește prin Regulamentul Institutului Național al Magistraturii".

- răspunderea disciplinară intervine în cazul încălcării unor norme de conduită, stabilite prin legi, hotărâri sau regulamente, fiind greu de presupus ca o persoană juridică să poată încălca astfel de norme.

Condițiile generale de existență ale subiectului activ pot fi desprinse din economia dispozițiilor art. 14, art. 33 alin. 1, art. 66 alin. 3 din Legea nr. 303/2004 și art. 110 din Legea nr. 304/2004. Acestea se referă la capacitatea de exercițiu, responsabilitate și libertatea de voință și acțiune.

a) Capacitatea de exercițiu

Capacitatea de exercițiu este aptitudinea persoanei de a încheia singură acte juridice civile. Capacitatea de exercițiu deplină începe la data când persoana devine majoră. Persoana devine majoră la împlinirea vârstei de 18 ani (art. 37 și art. 38 din Codul civil).

Prin urmare, una din condițiile numirii în funcția de judecător sau procuror este aceea a dobândirii capacității de exercițiu deplină, care începe la de vârsta de 18 ani.

Fiind o condiție *sine qua non* a dobândirii calității de magistrat, pierderea capacității de exercițiu conduce la eliberarea din funcția de judecător sau procuror, astfel că săvârșirea unei fapte ilicite în condițiile lipsei capacității de exercițiu depline nu poate fi considerată abatere disciplinară.

b) Responsabilitatea

Responsabilitatea a fost definită ca fiind aptitudinea unei persoane de a-și da seama de faptele sale, de semnificația socială a acestora precum și de a-și putea determina și dirija în mod conștient voința în raport cu aceste fapte²⁵.

Aprecierea responsabilității depinde de evaluarea capacității psihice, care, la rândul ei, este caracterizată prin modalitățile sale de discernământ.

În jurisprudență, s-a reținut că faptele judecătorului care pe parcursul a două zile a făcut aprecieri nepotrivite statutului de magistrat la adresa unor avocați, a intrat într-un magazin din centrul orașului și a făcut reproșuri fără nicio logică unei vânzătoare, iar la ieșirea din magazin, a lovit cu poșeta portiera unei mașini și un afiș publicitar, după care, traversând strada a intrat în sediul poliției, au fost comise fără vinovăție, întrucât atitudinea judecătorului a fost determinată de o stare de boală cauzată de stres, astfel că nu a avut reprezentarea faptelor sale sau nu ar fi putut avea posibilitatea reală de a conștientiza, atât din punct de vedere al deciziei de săvârșire a faptei, cât și din punct de vedere al urmărilor acesteia.

În opinia noastră soluția este greșită, întrucât din actul medical aflat la dosarul cauzei, efectuat de Comisia medicală din cadrul Centrului de Diagnostic și Tratament Ambulatoriu - Ministerul Justiției, rezultă că diagnosticul pus judecătorului de către un medic specialist nu îl declară inapt pentru exercitarea funcției.

²⁵ A se vedea C. Mitrache, C.Mitrache, *Drept penal român. Partea generală*. Ediția a VII-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2009, p. 122.

Prin urmare, atâta timp cât printr-un act medical s-a constatat că judecătorul avea discernământ, respectiv era apt pentru exercitarea funcției, ceea ce presupune că avea aptitudinea psihică naturală de a-și da seama de consecințele faptelor sale, nu se poate concluziona că nu ar fi avut reprezentarea acestor fapte sau că nu ar fi avut posibilitatea reală de a conștientiza, atât din punct de vedere al deciziei de săvârșire a faptei cât și din punct de vedere al urmărilor acesteia, întrucât răspunderea disciplinară intervine și în cazul unui discernământ diminuat.

Doar în situația în care printr-o expertiză medicală se făcea dovada lipsei totale a discernământului în momentul comiterii faptelor, se putea dispune respingerea acțiunii disciplinare pentru lipsa vinovăției. În acest context, s-ar putea ridica și întrebarea cu privire la soarta hotărârilor judecătorești sau a altor decizii luate de către judecător pe parcursul acestor două zile.

În privința responsabilității magistraților, nu există îndoială că aceștia nu ar fi responsabili, în sensul legii, întrucât o persoană iresponsabilă²⁶ nu ar putea ocupa o astfel de funcție, însă responsabilitatea acestora trebuie privită și sub un alt aspect.

Astfel, Principiile Commonwealth privind cele trei puteri ale statului de drept („Principiile Latimer House”, 2003), care la pct. VII (b) reglementează responsabilitatea judecătorească, arată că judecătorii sunt responsabili față de Constituție și lege, pe care trebuie să le aplice în mod onest, independent și cu integritate. Principiile responsabilității și independenței judiciare stau la baza încrederii publice în sistemul judiciar și a importanței puterii judecătorești ca unul dintre cei trei piloni pe care se întemeiază o formă de guvernământ responsabilă. În plus față de prevederea unor proceduri adecvate privind excluderea din profesie a judecătorilor pe motive de incapacitate sau comportament necorespunzător, necesare pentru a susține principiul independenței puterii judecătorești, orice procedură disciplinară trebuie să se desfășoare în mod echitabil și obiectiv. Procedurile disciplinare care ar putea avea ca efect excluderea din profesie a unui judecător ar trebui să includă măsuri de protecție adecvate care să asigure caracterul echitabil.²⁷

c) Libertatea de voință și acțiune

Libertatea de voință și acțiune presupune ca judecătorul sau procurorul să decidă în mod liber asupra săvârșirii faptei ilicite, având totodată libertatea de acțiune potrivit propriei voințe. În situația în care magistratul este constrâns fizic sau moral să comită abaterea disciplinară, fapta nu-i este imputabilă, fiind comisă fără vinovăție.

În acest context se poate discuta și despre independența judecătorului. Astfel, s-a arătat că independența justiției nu este un privilegiu sau o prerogativă personală a

²⁶ Conform art. 28 din Noul Cod penal iresponsabilitatea este definită ca fiind fapta neimputabilă prevăzută de legea penală săvârșită de persoana care, în momentul comiterii acesteia, nu putea să-și dea seama de acțiunile sau inacțiunile sale ori nu putea să le controleze, fie din cauza unei boli psihice, fie din alte cauze.

²⁷A se vedea, C. Danileț, *Răspunderea magistraților. Standarde internaționale*, pe cristidanilet.files.wordpress.com/2007/07/raspunderea-magistratilor1.pdf. Autorul arată că Recomandarea nr. R (2010) 12 a fost adoptată de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei la 17 noiembrie 2010, se adresează statelor membre și înlocuiește R (1994) 12. Este documentul internațional cu forța imperativă cea mai mare în materie de standarde de independență, imparțialitate și integritate a justiției.

fiecărui judecător. Ea este responsabilitatea impusă fiecărui judecător, care îi permite să soluționeze o cauză în mod onest și imparțial, în baza legii și a probelor, fără presiuni sau influențe externe și fără frică de vreo imixtiune. Esența principiului independenței justiției este libertatea deplină a judecătorului de a judeca și soluționa cauzele deduse instanței; nimeni din afară – nici guvernul, nici grupurile de presiune, niciun individ sau chiar niciun alt judecător – nu ar trebui să se amestece, sau să încerce să se amestece, în modul în care un judecător conduce o cauză și ia o decizie. Independența justiției se referă atât la independența individuală cât și la cea instituțională necesară în procesul decizional. Independența justiției este așadar atât o stare de spirit cât și un set de reguli instituționale și operaționale. Cel dintâi aspect se referă la independența judecătorului în fapt; cel de-al doilea aspect se referă la definirea relațiilor dintre puterea judecătorească și alții, mai cu seamă celelalte puteri din stat, cu scopul de a asigura independența atât în realitate, cât și în aparență. Relația dintre aceste două aspecte ale independenței justiției este aceea conform căreia un judecător poate avea acea stare de spirit, însă dacă instanța pe care o prezidează nu este independentă de celelalte puteri din stat în privința aspectelor esențiale pentru funcționarea sa, judecătorul nu poate spune că este independent²⁸.

O altă întrebare care s-ar putea ridica ar fi aceea de a ști dacă în cazul abaterii disciplinare este posibilă *participația*, așa cum este ea reglementată în dreptul penal, respectiv dacă judecătorul sau procurorul ar putea avea calitatea de coautori, instigatori sau complici într-o acțiune disciplinară.

În opinia noastră, participația, așa cum este reglementată în dreptul penal, nu poate fi aplicată în cadrul răspunderii disciplinare, deoarece, pe de-o parte, legea nu reglementează o astfel de instituție, iar pe de altă parte, răspunderea disciplinară fiind o răspundere pur personală, fiecare faptă a judecătorului sau procurorului se apreciază în concret, fiindu-i atribuită în calitate de autor.

Așadar, în cazul abaterii disciplinare analizate, dacă un judecător sau procuror comite o faptă care aduce atingere onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției împreună cu un alt judecător sau procuror, instigă sau este complicele acestora, el nu va răspunde disciplinar în calitate de coautor, instigator sau complice la abaterea disciplinară comisă de un alt judecător sau procuror, ci, în funcție de acțiunile sau inacțiunile sale, va putea răspunde doar în calitate de autor pentru faptele ilicite efectiv comise.

În situația în care s-a dispus prin aceeași rezoluție exercitarea acțiunii disciplinare și sesizarea secției corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii față de doi magistrați, nu are nicio relevanță sub aspectul discutat, întrucât aceștia vor răspunde în calitate de autor, fiecare pentru fapta sau faptele săvârșite.

²⁸ A se vedea lucrarea *Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară. Comentariu asupra Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară*. Editura C.H. Beck, 2010, p 41, traducere C. Danileț.

2.2.2. Subiectul pasiv

Subiectul pasiv al acestei abateri disciplinare este statul, în calitate de reprezentant general al societății și care este interesat în cea mai mare măsură de păstrarea nealterată a obligațiilor de serviciu sau a normelor de conduită așa cum sunt ele stabilite prin legi hotărâri sau regulamente.

2.3. Latura obiectivă a abaterii disciplinare

2.3.1. Elementul material

Elementul material al laturii obiective al abaterii disciplinare reglementate de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 constă în manifestările subiectului activ care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției.

În limbajul comun, prin *manifestări* se înțelege acțiunea de exteriorizare (prin vorbe, fapte, acțiuni) a gândurilor, a sentimentelor, a personalității cuiva, etc²⁹.

În sensul analizat de noi, prin manifestări care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției se înțelege comportamentul sau atitudinea magistratului vis-a-vis de normele legale sau regulamentare care reglementează aceste valori sociale și morale.

Așadar, sunt avute în vedere toate acțiunile sau inacțiunile judecătorului sau procurorului prin care se nesocotesc ori se aduce atingere unor standarde de conduită unanim acceptate sau prin care se prejudiciază reputația sistemului judiciar în ansamblul său.

Legea nu precizează care sunt manifestările ce pot aduce atingere onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției, întrucât acest lucru ar fi practic imposibil, având în vedere diversitatea de situații, astfel că revine doctrinei și jurisprudenței rolul de a identifica care sunt acele manifestări care pot constitui abateri disciplinare.

În doctrină³⁰, s-a apreciat că pot intra în sfera acestei abateri disciplinare: conduita agresivă (limbaj, violențe fizice) a judecătorului/procurorului de natură a contraria sau indigna opinia publică; frecventarea unor locuri cunoscute ca având o reputație îndoielnică; legături cu persoane care au o proastă reputație (infractori notorii, interlopi etc.); implicarea în controverse publice; denigrarea unor persoane; desfășurarea unor activități care, prin natura lor, pot crea îndoieli în rândul opiniei publice cu privire la seriozitatea, independența, imparțialitatea sau integritatea magistratului (șantajarea unor persoane, acționarea în calitate de recuperator, implicarea în licitații asupra unor bunuri aflate în litigiu la instanța sau parchetul unde își desfășoară activitatea, manifestări publice sau exprimarea unor opinii pe site-urile de socializare cu conotații discriminatorii de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, cultură, sex, orientare sexuală, opinie, apartenență politică, avere, origine sau condiție socială,

²⁹ dexonline.ro.

³⁰ A se vedea T. Manea, *Despre abaterea disciplinară a magistraților privind manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției*, pe www.juridice.ro

apariția magistratului în clipuri publicitare sau electorale, apariția în reviste pentru adulți etc.).

În opinia noastră, nu constituie manifestări care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției următoarele fapte: punerea de către magistrat în discuția publică a unei chestiuni care privește sistemul judiciar și care ar trebui să fie deschisă unei dezbateri publice; călătoria cu un mijloc de transport în comun în care se află și persoane care au diferite afaceri judiciare la instanța sau parchetul unde judecătorul sau procurorul își desfășoară activitatea; participarea magistratului la un eveniment (nuntă, botez etc.) la care sunt invitate și persoane de calitate îndoielnică (persoane cercetate penal, persoane condamnate penal, interlopi etc.), în condițiile în care nu interacționează cu acestea etc.

Pentru existența abaterii disciplinare, sub aspectul elementului material, trebuie îndeplinite în mod cumulativ următoarele condiții:

a) manifestările care aduc atingere onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției trebuie săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu.

În prima variantă, cerința legiuitorului pentru ca manifestările judecătorului și procurorului să fie considerate abateri disciplinare este aceea de a fi comise în timpul în care acesta desfășoară activități specifice funcției, în timpul programului de lucru, fie la sediul instanței sau parchetului, fie într-un alt loc în care desfășoară o activitate judiciară. De exemplu, în cazul unei cercetări la fața locului, în cazul unei percheziții etc.

Astfel, în jurisprudență s-a reținut că fapta judecătorului care a atras atenția unei greșeli, în incinta serviciului registratură, unde se aflau mai multe persoane, să nu înregistreze cererile de strămutare pe care le prezentase sora unui alt judecător, nu reprezintă o comportare corectă, demnă și rezervată de natură a menține neștirbit prestigiul justiției, întrucât această atitudine a judecătorului a avut un mare potențial de afectare a justiției, ca valoare socială ocrotită de lege, având o influență negativă asupra încrederii oamenilor în sistemul judiciar, inclusiv a magistraților. Totodată, s-a reținut că refuzul de participare a judecătorului la deliberare în mod direct, transmițând colegilor, prin intermediul greșierului, pe o foaie de hârtie, mențiuni cu privire la soluția preconizată în cauză, dar care nu îmbracă forma unei minute, situație ce a dus la repunerea cauzei pe rol, constituie o manifestare de natură să ducă la subminarea demnității funcției sale și a capacității sale de a o exercita. Magistrații trebuie să fie responsabili de conduita lor în fața unor instituții anume create pentru a asigura respectarea normelor judiciare, instituții ce sunt ele însele independente și imparțiale. De asemenea, s-a reținut că prin prezentarea în ședință publică a aspectelor privind activitatea sa și raporturile existente între acesta și conducerea instanței, lipsa intranetului, împrejurarea că la adresa judecătorului au fost făcute insinuări cu privire la existența unei boli psihice, precum și prezentarea unor aspecte privind deliberarea dintr-un dosar, acesta a încălcat obligația de rezervă ce revine fiecărui magistrat. Această obligație presupune, prin însăși natura sa, moderație și reținere în ceea ce privește prezentarea opiniilor de către magistrați. Prin încălcarea acestei obligații, judecătorul și-a asumat riscul de a fi pierdut respectul pentru instanțe și încrederea

necesară în activitatea acestora precum și de a se produce consecințe în privința recunoașterii instanțelor ca unice organe calificate a decide în privința soluționării proceselor. Prin adoptarea acestei atitudini a fost încălcată solemnitatea ședinței de judecată, prezentarea aspectelor menționate mai sus situându-se în afara cadrului legal ce reglementează judecata. Prin comportamentul și acțiunile întreprinse, judecătorul a adus atingere principiilor morale cum ar fi integritatea, etica și buna credință, periclitând atât imaginea publică a magistratului, cât și prestigiul justiției, prin faptele sale contribuind la scăderea aprecierii publice pozitive asupra sistemului judiciar din care face parte³¹.

Manifestările procurorului constând în: citarea în mod repetat a inculpatului la sediul unității de parchet, în condițiile în care au existat zile în care acesta a fost prezent și nu s-au efectuat acte procedurale, iar dacă s-au efectuat, perioada de timp în care deținutul a fost prezent în biroul procurorului, nu justifică complexitatea actului; rămânerea fără pază a inculpatului în biroul procurorului, agenții de escortă fiind invitați să aștepte pe hol; primirea acestuia de nenumărate ori în audiență; purtarea unei vaste corespondențe cu inculpatul prin intermediul SMS-urilor, în timp ce acesta se afla în stare de deținere în penitenciar, de cele mai multe ori inițiată de către acesta, în cadrul căreia îi dădea detalii cu privire la anumite activități procesuale pe care urma să le întreprindă, în condițiile în care cunoștea că este interzisă o astfel de atitudine, întrunesc elementele constitutive ale abaterii disciplinare reglementate de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004³².

În cea de-a doua variantă, textul de lege prevede în mod expres că pot constitui abateri disciplinare și manifestările care aduc atingere onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției săvârșite în afara programului de lucru, în orice împrejurare.

Soluția legiuitorului este firească, întrucât conduita magistratului trebuie să fie ireproșabilă nu numai în timpul orelor de serviciu, ci și în societate, în așa fel încât publicul să aibă încredere în integritatea corpului judiciar. Aflându-se permanent în atenția publică, datorită importanței activității sale, judecătorul și procurorul trebuie să accepte, în mod liber și de bunăvoie, anumite restricții personale care cetățeanului obișnuit nu îi sunt aplicabile.

Faptele procurorului constând în: formularea și transmiterea de sesizări anonime neîntemeiate, cu caracter tendențios și în scop șicanatoriu la adresa unui comisar de poliție; angajarea unei firme de detectivi prin intermediul unei persoane interpușe, pentru a-l urmări pe polițist în scopul descoperirii unor fapte de natură să-i aducă prejudicii în viața privată a acestuia; întocmirea unei plângeri penale împotriva aceluiași comisar soluționate prin neînceperea urmăririi penale; servirea cu băuturi alcoolice a clienților pe terasa restaurantului aparținând concubinei sale; solicitările repetate adresate unor lucrători de poliție de a-i furniza relații despre viața privată a unui comisar; realizarea unei investigații la o școală specială, uzând de calitatea de procuror și încercarea de surprindere a unei infracțiuni flagrante în prezența unor angajați mass-media, având ca subiect persoana unui comisar de poliție, constituie acte materiale ce

³¹ Hotărârea nr. 4J din 12 martie 2014, Secția pentru judecători a C.S.M., pe www.csm1909.ro

³² Hotărârea nr. 3P din 3 septembrie 2013, Secția pentru procurori a C.S.M., pe www.csm1909.ro

intră în conținutul laturii obiective a abaterii disciplinare reglementate de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004³³.

Cele două variante analizate sunt alternative, astfel că îndeplinirea numai a uneia dintre acestea este suficientă pentru existența abaterii disciplinare.

b) manifestările care aduc atingere onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției trebuie să fi avut loc în public sau să fi ajuns la cunoștința publicului.

Această condiție nu este expres prevăzută de lege, însă ea poate fi dedusă din ansamblul reglementărilor în această materie.

În prima variantă, prin loc public se înțelege acel loc care, prin natura sau destinația lui, este întotdeauna accesibil publicului chiar dacă nu este prezentă nici o persoană.

Prin urmare, manifestările care aduc atingere onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției săvârșite într-o sală de judecată, într-un parc, pe o stradă, într-un restaurant etc. pot constitui abateri disciplinare.

În jurisiprudență, în mod corect s-a reținut că faptele judecătorului care nu a permis asistenților judiciari să intre în sala de judecată, această situație fiind de natură a crea rumoare și discuții printre justițiabili care au intervenit pentru a detensiona situația; s-a angajat într-un dialog nepotrivit cu președinta secției, creând în sala de judecată prilejul unor discuții inutile; a inițiat și susținut un dialog cu persoanele prezente în sală de ședință, avocați și justițiabili, aducându-le la cunoștință nemulțumirile personale față de o anumită sesizare visând starea sa și capacitatea de a conduce ședința de judecată, întrunesc elementele constitutive ale abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, întrucât au fost comise în public³⁴.

În cea de-a doua variantă, manifestările care aduc atingere onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției nu sunt săvârșite într-un loc public, însă ajung la cunoștința publicului prin alte mijloace (presă, televiziune, internet etc.), astfel că ele pot constitui abateri disciplinare.

Astfel, s-a reținut că fapta judecătorului care s-a deplasat într-un alt birou și pe un ton imperativ, nepolitic și inadecvat, folosind expresii nepotrivite în raport cu atitudinea pe care trebuie să o adopte un magistrat la locul de muncă, refuzând să părăsească biroul la solicitarea expresă a colegilor, precum și folosirea unui ton ironic la adresa vicepreședintelui instanței care a fost chemat să aplaneze conflictul, nu întrunește elementele constitutive ale abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, întrucât fapta s-a petrecut numai în raport cu colegii judecători, în incinta unui birou din sediul tribunalului, incidentul neajungând la cunoștința publicului larg³⁵.

³³ Hotărârea nr. 4P din 17 septembrie 2013, Secția pentru procurori a C.S.M., pe www.csm1909.ro

³⁴ Hotărârea nr. 16J din 16 octombrie 2013, Secția pentru judecători a C.S.M., pe www.csm1909.ro

³⁵ Hotărârea nr. 1J din 22 ianuarie 2014, Secția pentru judecători a C.S.M., pe www.csm1909.ro

În opinia noastră, această soluție este corectă din cele puțin două considerente. Astfel, atâta timp cât nu s-a dovedit în mod neechivoc că fapta judecătorului prin care s-a adus atingere onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției a ajuns la cunoștința publicului nu poate constitui abaterea disciplinară pe care noi o analizăm, după cum nu este îndeplinită nici cea de-a doua condiție alternativă, și anume ca fapta să fie săvârșită în public, întrucât biroul judecătorului nu poate fi considerat loc public.

Afirmațiile procurorului la un post de televiziune, în sensul că: tinerii nu se mai duc la sfântul altar, ci stau împreună, ca animalele, că se mediatizează vrăjitoria, credința în vrăjitorie, credința în horoscoape, că femeia se îmbracă în pantaloni, reprezintă aprecieri de ordin personal, care nu au fost de natură să creeze îndoieli cu privire la seriozitatea, independența, imparțialitatea sau integritatea acestuia și, în consecință, nu au adus atingere onoarei, probității profesionale și prestigiului justiției, nefiind îndeplinite elementele constitutive ale abaterii disciplinare prevăzută de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004. Prin afirmațiile sale, procurorul nu a încălcat obligația de rezervă impusă magistraților, obligație care constituie o sinteză a principiilor generale ale deontologiei profesiei³⁶.

De asemenea, în aceeași cauză s-a reținut că fapta procurorului care în spațiul public, a făcut afirmații referitoare la sistemul de justiție care, în opinia sa, ar fi „prins în propriile nonvalori”, cât și aprecieri privind „starea de lehamite și de dezgust față de un guvern absolut incompetent și ticălos”; s-a adresat celorlalți magistrați cu îndemnul „de a-i da jos pe acești criminali ai țării”, cât și opiniei publice căreia i-a adresat îndemnuri mobilizatoare de genul „hai să terminăm odată cu corupția, cu hoția și să instaurăm un guvern nepătat politic, un guvern cinstit, un guvern de oameni care sunt în stare să-și dea și viața pentru cei din jurul lor”, întrunește elementele constitutive ale abaterii disciplinare prevăzută de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, întrucât afirmațiile mai sus expuse, făcute în spațiul public, contravin obligației de rezervă impusă magistraților în exercitarea libertății de exprimare, în considerarea statutului lor, fiind astfel încălcat echilibrul just între dreptul fundamental al individului la respectarea libertății de exprimare, pe de o parte, și interesul legitim al unui stat democratic de a veghea ca funcția publică să se conformeze scopurilor enunțate în art.10 par. 2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Trebuie să precizăm că în situația în care, cu același prilej, se săvârșesc mai multe acțiuni sau inacțiuni ce determină existența elementului material al abaterii disciplinare, nu putem vorbi despre atâtea abateri disciplinare câte acte materiale s-au comis, ci despre o singură abatere disciplinară, săvârșită prin mai multe acte materiale care au lezat fie onoarea, fie probitatea profesională, fie prestigiul justiției.

Cele două variante prezentate sunt alternative, astfel că îndeplinirea numai a uneia dintre acestea este suficientă pentru existența abaterii disciplinare.

În cazul în care manifestările care aduc atingere onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției nu sunt săvârșite în mod public și nici nu ajung la cunoștința

³⁶ Hotărârea nr. 5P din 2 mai 2012, Secția pentru procurori a C.S.M., definitivă prin decizia nr. 447 din 12 noiembrie 2012 a Î.C.C.J., pe www.csm1909.ro

publicului nu sunt întrunite elementele constitutive ale abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004.

În doctrină³⁷, s-a apreciat că în cazul acestei abaterii disciplinare se poate pune în discuție existența unor **limite ale răspunderii disciplinare** impuse de necesitatea respectării dreptului magistratului la viața privată și de familie precum și la libertatea de exprimare, consacrate de art. 26 și art. 30 din Constituția României³⁸ precum și de dispozițiile art. 8 și 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului³⁹.

Astfel, s-a reținut că fapta procurorului de a elabora și semna un document, care a fost remis unui ziarist și publicat în presă, nu întrunește elementele constitutive ale abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, întrucât se încadrează în limitele dreptului magistratului la liberă exprimare și nu poate conduce la reținerea unei încălcări de rezervă de la orice manifestări care ar aduce atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției⁴⁰.

Trebuie să precizăm faptul că în repetate rânduri, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a analizat aceste chestiuni. Astfel, în cauza *Morissens împotriva Belgiei*⁴¹, a statuat că o persoană care îndeplinește o funcție publică a

³⁷ A se vedea T. Manea, *Despre abaterea disciplinară a magistraților privind manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției*, pe www.juridice.ro.

³⁸ Cele două articole din Constituția României au următorul conținut: "**Art. 26. Viața intimă, familială și privată.** (1) Autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată. (2) Persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.

Art. 30. Libertatea de exprimare. (1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile. (2) Cenzura de orice fel este interzisă. (3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații. (4) Nici o publicație nu poate fi suprimată. (5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării. (6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine. (7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, indemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri. (8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictelor de presă se stabilesc prin lege.

³⁹ Cele două articole din Convenția europeană a drepturilor omului au următorul conținut: "**Art. 8. Dreptul la respectarea vieții private și de familie** 1.Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora".

Art. 10. Libertatea de exprimare 1. Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare. 2. Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești"

⁴⁰ Hotărârea nr. 8P din 10 octombrie 2012, Secția pentru procurori a C.S.M., definitivă prin decizia nr. 4 din 14 ianuarie 2013 a Î.C.C.J., pe www.csm1909.ro

⁴¹ Hotărârea CEDO din 19 octombrie 2010.

acceptat anumite restricții ale exercițiului libertății de exprimare, restricții care sunt inerente însăși acestei funcții.

De asemenea, în cauza *Özpinar împotriva Turciei*⁴², instanța de contencios europeană, investită să decidă dacă a fost respectat un echilibru just între dreptul fundamental al individului la respectarea vieții private și libertatea de exprimare, pe de o parte și interesul legitim al unui stat democratic de a veghea ca funcția publică să se conformeze scopurilor enunțate în art. 8 parag. 2 și art. 10 parag. 2 din Convenție, pe de altă parte, a considerat că este legitim ca persoanelor ce exercită funcții publice sau magistraților, să li se impună, din cauza statutului lor, obligația de rezervă referitoare la art. 10 din Convenție sau de discreție privind exprimarea în public a convingerilor religioase, referitoare la art. 9. Aceste principii se aplică *mutatis mutandis* și art. 8 din Convenție. În acest sens, instanța europeană a luat notă de faptul că îndatoririle de ordin deontologic ale unui magistrat pot influența viața privată, în cazul în care magistratul, prin comportament – chiar în viața privată – aduce atingere imaginii sau reputației instituției judiciare.

Totodată, în cauza *Wille împotriva Liechtenstein*⁴³, Curtea Europeană a decis că atunci când este vorba despre un magistrat cu rang înalt drepturile și responsabilitățile sale în privința exercițiului libertății de exprimare au o importanță deosebită, astfel este de așteptat ca funcționarii autorității judiciare să dea dovadă de o anumită reținere în punerea în valoare a libertății lor de exprimare de fiecare dată când sunt în discuție autoritatea și imparțialitatea puterii judiciare.

În cauza *Kudeshkina împotriva Rusiei*⁴⁴, instanța europeană a reamintit că art. 10 din Convenție este aplicabil la locul de muncă, inclusiv pentru cei care prestează un serviciu public, ei beneficiind, de asemenea, de libertatea de exprimare. Dezvăluirea unor informații obținute în cursul serviciului trebuie să fie analizată în lumina obligației de loialitate și discreție. Astfel, Curtea a apreciat că reclamanta în această cauză a ridicat o chestiune importantă de interes public care ar trebui să fie deschisă unei dezbateri publice într-o societate democratică, iar afirmațiile ei nu erau lipsite în totalitate de bază factuală, constituind în consecință un comentariu just asupra unei chestiuni de o mare importanță publică.

2.3.2. Urmarea imediată

Urmarea imediată a acestei abateri disciplinare constă în afectarea prestigiului justiției și a respectului opiniei publice față de funcția de magistrat, cu consecința afectării nu doar a imaginii publice a judecătorului sau procurorului în cauză, ci asupra întregii justiții, ca sistem și serviciu în apărarea ordinii de drept.

2.3.3. Legătura de cauzalitate

⁴² Hotărârea CEDO din 3 mai 1988.

⁴³ Hotărârea CEDO, Marea Cameră, din 28 octombrie 1999.

⁴⁴ Hotărârea CEDO din 26 februarie 2009.

Între manifestările ce formează elementul material al acestei abateri disciplinare și afectarea imaginii publice a judecătorului sau procurorului sau a întregii justiții ca sistem și serviciu în apărarea ordinii de drept, trebuie să existe o legătură de cauzalitate, care nu trebuie dovedită, întrucât ea nu rezultă din însăși fapta comisă (*ex re*).

2.4. Latura subiectivă a abaterii disciplinare.

Latura subiectivă ca element constitutiv al abaterii disciplinare, reprezintă atitudinea psihică a judecătorului sau procurorului care a săvârșit o faptă ilicită față de aceasta și urmările acestei fapte.

Vinovăția, ca trăsătură a abaterii disciplinare, se poate prezenta sub forma intenției (directă sau indirectă) sau sub forma culpei (cu prevedere sau fără prevedere).

În cazul abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, vinovăția magistratului se raportează atât la standardele de conduită impuse de dispozițiile legale și regulamentele indicate mai sus, cât și la cerințele societății, concretizate în respectarea unor valori morale unanim acceptate.

Pornind de la definițiile intenției și culpei din dreptul penal, apreciem că ne aflăm în prezența comiterii abaterii disciplinare cu *intenție directă* atunci când judecătorul sau procurorul prevede rezultatul manifestărilor sale, urmărind producerea lui prin atingerile aduse onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției.

Astfel, s-a reținut că vinovăția procurorului în săvârșirea faptei, sub forma intenției directe, este dovedită și rezultă din modul în care acesta a înțeles să-și expună, în mod public, opiniile personale în legătură cu evenimentele politice în derulare la acel moment, opinii concretizate într-un mesaj exprimat în mod direct. Procurorul s-a prevalat, în mod voit, de calitatea magistrat, pentru a atrage atenția asupra sa într-o emisiune televizată, în cadrul căreia a intervenit de o manieră contrară demnității impuse de natura funcției, a făcut afirmații grave și generale în cadrul acesteia, care au pus la îndoială imparțialitatea și prestigiul funcției de procuror și a întregului corp profesional⁴⁵.

În situația în care judecătorul sau procurorul prevede rezultatul manifestărilor sale și, deși nu-l urmărește, acceptă posibilitatea atingerii aduse onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, vorbim despre comiterea abaterii disciplinare cu *intenție indirectă*.

În jurisprudență, s-a reținut că multitudinea actelor care completează ansamblul laturii obiective a abaterii disciplinare, caracterul repetat al unora dintre actele materiale săvârșite prin aceeași modalitate, conduita vădit ostentativă în anumite cazuri, conduc fără echivoc la concluzia că atitudinea psihică a judecătorului față de acțiunile sale a

⁴⁵ Hotărârea nr. 5P din 2 mai 2012, Secția pentru procurori a C.S.M., definitivă prin decizia nr. 447 din 12 noiembrie 2012 a Î.C.C.J., pe www.csm1909.ro

fost aceea de prevedere a rezultatelor faptelor sale pe care chiar dacă nu le-a urmărit, a acceptat producerea lor⁴⁶.

De asemenea, s-a reținut că vinovăția judecătorului rezultă din modul în care acesta a înțeles să se manifeste și să expună în mod public situația creată în legătură cu discuțiile generate la nivelul conducerii secției și a instanței unde funcționează de o serie de sesizări privind comportamentul profesional a acesteia, astfel toate acestea conduc fără echivoc la concluzia că atitudinea psihică a judecătorului față de acțiunile sale a fost aceea de a prevedea rezultatele faptelor sale pe care chiar dacă nu le-a urmărit, a acceptat producerea lor⁴⁷.

Atunci când această abatere disciplinară este săvârșită din culpă, ne aflăm în prezența unei *culpe cu prevedere (ușurință)*, când judecătorul sau procurorul prevede rezultatul manifestărilor sale, dar nu-l acceptă, socotind fără temei că atingerea onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției nu se vor produce.

În situația în care judecătorul sau procurorul nu prevede rezultatul manifestărilor sale, deși trebuia și putea să prevadă că acestea aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, vorbim de comiterea abaterii disciplinare din *culpă fără prevedere (greșeală)*.

În acest context, apreciem că *motivul* care a determinat acțiunea judecătorului sau procurorului prin care se aduce atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, precum și *scopul* urmărit de aceștia nu condiționează existența laturii subiective a abaterii disciplinare, acestea putând fi avute în vedere doar la individualizarea sancțiunii aplicate.

3. Forme. Modalități. Regim sancționator

3.1. Forme

Abaterea disciplinară reglementată de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 poate fi săvârșită printr-o acțiune sau printr-o inacțiune, prin care se nesocotesc ori se aduce atingere unor standarde de conduită unanim acceptate sau prin care se prejudiciază sistemului judiciar în ansamblul său.

Apreciem că această abatere disciplinară poate fi comisă printr-o inacțiune atunci când magistratul manifestă o atitudine pasivă față de tot ceea ce se întâmplă în jurului lui. De exemplu, nu refuză darurile oferite de anumite persoane interesate în obținerea unei soluții favorabile sau este impasibil la avantajele oferite, fie pentru sine, fie pentru alții, dacă fapta nu constituie infracțiune.

Abaterea disciplinară se consumă în momentul în realizării acțiunii/inacțiunii prevăzute de norma legală și a producerii rezultatului, prin care se afectează prestigiului

⁴⁶ Hotărârea nr. 4J din 12 martie 2014, Secția pentru judecători a C.S.M., pe www.csm1909.ro

⁴⁷ Hotărârea nr. 16J din 16 octombrie 2013, Secția pentru judecători a C.S.M., pe www.csm1909.ro

justiției, a respectului opiniei publice față de funcția de magistrat, cu consecința afectării nu doar a imaginii publice a judecătorului sau procurorului în cauză, ci a întregii justiții, ca sistem și serviciu în apărarea ordinii de drept.

3.2. Modalități

Abaterea disciplinară constând în manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu, poate fi comisă în trei modalități simple, după cum urmează:

- manifestări care aduc atingere onoarei funcției de magistrat;
- manifestări care aduc atingere probității profesionale a magistraților;
- manifestări care aduc atingere prestigiului justiției.

3.3. Regim sancționator

Abaterea disciplinară analizată poate fi sancționată cu una din sancțiunile disciplinare prevăzute de art. 100 din Legea nr. 303/2004⁴⁸, individualizarea sancțiunii urmând a fi făcută de către secțiile Consiliului Superior al Magistraturii, după caz, în raport cu gravitatea abaterii disciplinare și cu circumstanțele personale ale judecătorului sau procurorului.

Potrivit art. 53 din Legea nr. 317/2004, în cazul în care s-a dispus excluderea din magistratură a unui judecător sau a unui procuror, hotărârea irevocabilă⁴⁹ se transmite Președintelui României, în vederea emiterii decretului de eliberare din funcție.

În toate cazurile însă, recursul suspendă executarea hotărârii Secției Consiliului Superior al Magistraturii de aplicare a sancțiunii disciplinare.

⁴⁸ Art. 100 din Legea nr. 303/2004 are următorul conținut: "Sancțiunile disciplinare care se pot aplica judecătorilor și procurorilor, proporțional cu gravitatea abaterilor, sunt:

- a) avertismentul;
- b) diminuarea indemnizației de încadrare lunare brute cu până la 20% pe o perioadă de până la 6 luni;
- c) mutarea disciplinară pentru o perioadă de până la un an la o altă instanță sau la un alt parchet, situate în circumscripția altei curți de apel ori în circumscripția altui parchet de pe lângă o curte de apel;
- d) suspendarea din funcție pe o perioadă de până la 6 luni;
- e) excluderea din magistratură".

⁴⁹ Potrivit art. 8 din Legea nr. 76/2012, de la data intrării în vigoare a Codului de procedura civilă, referirile din cuprinsul actelor normative la hotărârea judecătorească "definitivă și irevocabilă" sau, după caz, "irevocabilă" se vor înțelege ca fiind făcute la hotărârea judecătorească "definitivă".

2. Despre abaterea disciplinară privind nerespectarea de către procuror a dispozițiilor procurorului ierarhic superior, date în scris și în conformitate cu legea⁵⁰.

procuror dr. Tamara MANEA, inspector judiciar

Abaterea disciplinară prevăzută de art. 99 lit. g din Legea 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, introdusă prin Legea nr. 24/2012⁵¹ are o sferă restrânsă de aplicabilitate, vizând exclusiv activitatea procurorilor.

Această încriminare reprezintă o transpunere pe tărâmul răspunderii disciplinare a esenței principiului controlului ierarhic cuprinsă în dispozițiile art. 64 și art.65 din Legea 304/2004 privind organizarea judiciară⁵²

I. Chestiuni prealabile.

Pentru clarificarea conținutului abaterii disciplinare, apreciem că se impune, în primul rând, o analiză a ariei decizionale în cadrul parchetelor precum și a principiilor legalității și controlului ierarhic.

Aria decizională în cadrul parchetelor.

Esena activității decizionale constă în actul de autoritate care, dat în scris și în conformitate cu legea, devine obligatoriu pentru procurorii din subordine.

Activitatea decizională în cadrul parchetelor se desfășoară pe două paliere, respectiv: jurisdicțional și administrativ.

Actul de autoritate care se circumscrie sferei jurisdicționale este definit de art. 286 Codul de procedură penală. Acesta este ordonanța.

Decizia de tip administrativ se materializează în: ordine, ordine de serviciu, dispoziții, decizii.

Structura piramidală a Ministerului Public, consacrată de dispozițiile art. 65 din Legea 304/2004 privind organizarea judiciară, se transpune în aria decizională de tip administrativ în obligativitatea îndeplinirii ordinilor emise de conducătorii ierarhici după cum urmează:

⁵⁰ O primă formă a acestui articol a fost publicată în Revista de note și studii juridice – Juridice.ro

⁵¹ Legea 24/2012 pentru modificarea și completarea Legii 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și Legea 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, publicată în Monitorul Oficial nr. 51 din 23 ianuarie 2012, partea I;

⁵² Art. 64 alin.1 din Legea 304/2004 „Dispozițiile procurorului ierarhic superior, date în scris și în conformitate cu legea, sunt obligatorii pentru procurorii din subordine”. **Art. 65 alin 1** “Procurorii din fiecare parchet sunt subordonați conducătorului parchetului respectiv” alin.2 “Conducătorul unui parchet este subordonat conducătorului parchetului ierarhic superior din aceeași circumscripție.”

- ordinele cu caracter intern emise de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în exercitarea atribuțiilor de conducere, coordonare și control ce-i revin în calitate de conducător al Ministerului Public, sunt obligatorii pentru toate parchetele indiferent de treapta ierarhică pe care se situează;

- ordinele emise de procurorii generali și de prim-procurorii parchetelor de pe lângă tribunale în exercitarea atribuțiilor de conducere, coordonare și control sunt obligatorii pentru parchetele din raza de competență a acestora;

- dispozițiile scrise, date de conducătorul parchetului în conformitate cu legea sunt obligatorii pentru procurorii din subordinea sa;

- dispozițiile date în scris și în conformitate cu legea de conducătorul parchetului ierarhic superior sunt obligatorii pentru conducătorul parchetului ierarhic inferior care i se subordonează.

Principiile legalității și controlului ierarhic

Curtea Constituțională⁵³, în motivarea hotărârii de admitere a excepției de neconstituționalitate a textului art. 64 alin 3 din Legea 304/2004, care prevedea posibilitatea ca procurorul care a adoptat soluția infirmată de procurorul ierarhic să conteste măsura la instanța competentă să judece cauza în fond, a statuat că **principiul legalității** presupune obligația procurorului ca în exercitarea atribuțiilor ce îi revin „să urmeze dispozițiile legii, fără posibilitatea de a acționa întemeindu-se pe criterii de oportunitate, fie în adoptarea unor măsuri, fie în alegerea procedurilor”. În dezvoltarea acestei idei, Curtea Constituțională a decis că „acționând pe baza principiului legalității, procurorul nu poate refuza începerea urmăririi penale sau punerea în mișcare a acțiunii penale în alte cazuri decât cele prevăzute de lege și nici nu are dreptul să solicite instanței de judecată achitarea unui inculpat vinovat de comiterea unei infracțiuni, pe motiv că interese politice, economice, sociale sau de altă natură fac inoportună condamnarea acestuia”.

2. **Principiul controlului ierarhic** a fost apreciat de Curte⁵⁴ ca fiind o garanție a unității de acțiune a membrilor Ministerului Public, în sensul îndeplinirii funcției lor de reprezentare a intereselor întregii societăți.

Potrivit acestui principiu, Ministerul Public este conceput ca un sistem piramidal în cadrul căruia procurorii din fiecare parchet sunt subordonați conducătorului acelui parchet, iar conducătorul unui parchet este subordonat conducătorului parchetului ierarhic superior.

Esența acestui principiu constă, pe de o parte, în exercitarea de către procurorii cu funcții de conducere a unui control asupra actelor, măsurilor și soluțiilor adoptate de procurorii din subordine, iar pe de altă parte, în exercitarea unui control de tip administrativ.

⁵³ 304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial nr. 415 din 15 mai 2006;

⁵⁴ Idem

Conținutul și limitele exercitării controlului sunt stabilite prin dispozițiile Legii 304/2004 privind organizarea judiciară, Codul de procedură penală și Regulamentele de organizare și funcționare a parchetelor, a Direcției Naționale Anticorupție și a Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism⁵⁵.

Legea 304/2004 privind organizarea judiciară.

Potrivit art. 64 din acest act normativ dispozițiile procurorului ierarhic superior, date în scris și în conformitate cu legea, sunt obligatorii pentru procurorii din subordine.

În alin. 3 al aceluiași articol se prevede că soluțiile adoptate de procuror pot fi infirmate motivat de către procurorul ierarhic superior, când sunt apreciate ca fiind nelegale.

De asemenea, același articol îi conferă procurorului cu funcție de conducere posibilitatea de a trece lucrările de la un procuror la alt procuror atunci când constată, în virtutea principiului controlului ierarhic, că acestea au fost lăsate în nelucrare în mod nejustificat mai mult de 30 de zile.

Codul de procedură penală

Procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, prim procurorii, procurorii șefi secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și procurorul general al acestui parchet:

- verifică sub aspectul legalității și temeiniciei rechizitoriile întocmite de procurorii din subordine (art. 328 alin. 1 Cod procedură penală);

- soluționează plângerile formulate împotriva măsurilor sau actelor efectuate de procuror sau efectuate pe baza dispozițiilor date de acesta (art. 339-340 Cod procedură penală);

Dispozițiile regulamentare reiau prevederile Legii 304/2004 și ale Codului de procedură penală privitoare la controlul jurisdicțional exercitat de conducătorul parchetului sau procurorul ierarhic și stabilesc cadrul controlului de tip administrativ.

Limitele principiului controlului ierarhic.

Principiul controlului ierarhic cunoaște limitele date de independența procurorului în efectuarea urmăririi penale și adoptarea soluțiilor⁵⁶ precum și în formularea concluziilor pe care le prezintă în fața instanței de judecată⁵⁷.

⁵⁵ Regulamentul de ordine interioară a parchetelor aprobat prin Ordinul nr. 2632/C/2014 al ministrului justiție, cu modificările ulterioare, Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 623bis din 26 august 2014 ; Regulamentul de ordine interioară al Direcției Naționale Anticorupție aprobat prin Ordinul nr. 2184 din 2 octombrie 2006 al ministrului justiției publicat în Monitorul Oficial Nr. 852 din 17 octombrie 2006;

⁵⁶ Art. 64 alin. 2 din Legea 304/2004 privind organizarea judiciară „în soluțiile dispuse, procurorul este independent, în condițiile prevăzute de lege. Procurorul poate contesta la Consiliul Superior al Magistraturii, în cadrul procedurii de verificare a conduitei judecătorilor și procurorilor, intervenția procurorului ierarhic superior, în orice formă, în efectuarea urmăririi penale sau în adoptarea soluției”;

⁵⁷ Art. 67 alin. 2 din Legea 304/2004 „procurorul este liber să prezinte în instanță concluziile pe care le consideră întemeiate, potrivit legii, ținând seama de probele administrate în cauză. Procurorul poate

Referindu-se la limitele controlului ierarhic Curtea Constituțională a decis că „*procurorul ierarhic superior nu are dreptul să impună procurorilor în subordine efectuarea unor acte sau luarea unor măsuri contrare convingerii acestora din urmă, întemeiate pe analiza cazurilor pe care le instrumentează și a normelor de drept aplicabile*”⁵⁸.

II. Conținutul abaterii disciplinare

Principala problemă ce trebuie lămurită este aceea a **naturii actelor decizionale** în raport de care se apreciază conduita culpabilă a procurorului.

Necesitatea unei astfel de delimitări este dată de faptul că, în același articol, legiuitorul mai reglementează în mod distinct ca abateri disciplinare „***nerespectarea în mod nejustificat a dispozițiilor ori deciziilor cu caracter administrativ dispuse în conformitate cu legea de conducătorul instanței sau al parchetului ori a altor obligații cu caracter administrativ prevăzute de lege sau regulamente***”⁵⁹ și „***refuzul nejustificat de a îndeplini o îndatorire de serviciu***”⁶⁰

Prin urmare, fără o delimitare clară a deciziilor care intră în sfera fiecăreia dintre abaterile disciplinare menționate se poate ajunge la situația în care, o faptă să întrunească elementele constitutive ale celor trei abateri disciplinare, aspect care ar conduce la o juridicizare excesivă, întrucât în materia disciplinară nu se poate vorbi de un concurs ideal de abateri.

Spre exemplu, dispoziția dată în scris de conducătorul unui parchet prin care desemnează un anumit procuror să participe în ședința de judecată este o decizie cu caracter administrativ, dată în conformitate cu dispozițiile legale și regulamentare, care îi conferă acestuia atribuții de ordin organizatoric a activității parchetului. În același timp, această decizie stabilește pentru procurorul vizat o îndatorire de serviciu.

În atare condiții, fapta procurorului de a nu o respecta poate întruni în egală măsură elementele constitutive ale abaterilor disciplinare prevăzute de art. 99 lit. g, f și m din Legea 303/2004, modificată.

O altă problemă ce mai trebuie lămurită este și aceea a înțelesului **noțiunii de procuror ierarhic în accepțiunea textului de lege analizat**.

Noțiunea de procuror ierarhic cu care operează legiuitorul în dispozițiile art. 99 lit. g este mai largă decât aceea de conducător al parchetului folosită în textul art. 99 lit. m din Legea 303/2004.

contesta la Consiliul Superior al Magistraturii intervenția procurorului ierarhic superior, pentru influențarea în orice formă a concluziilor”.

⁵⁸ Decizia Curții Constituționale nr. 293/05 noiembrie 2002 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.28 alin.3 teza întâi din Legea nr.92/1992 pentru organizarea judecătorească, republicată, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial nr. 876/4 decembrie 2002

⁵⁹ Art 99 lit. m din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, modificată.

⁶⁰ Art. 99 lit. f din Lege nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, modificată.

Procurorul ierarhic este cel care deține o funcție de conducere și, în raport de poziția procurorului obligat să se conformeze dispoziției acestuia, se situează pe o treaptă superioară în structura parchetelor.

Din interpretarea sistematică și gramaticală a dispozițiilor art. 99 lit. g și m, apreciem că se desprinde concluzia potrivit căreia în conținutul noțiunii de „dispoziție”, utilizat de legiuitor în textul abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. g, intră deciziile de tip administrativ, date, în scris și în conformitate cu legea, de procurorii ierarhici, alți decât conducătorii de parchete (pentru această din urmă ipoteză existând o prevedere specială);

Problema care va suscita cele mai multe discuții va fi aceea de a aprecia dacă în sfera noțiunii de „dispoziție” intră și actele de autoritate de tip jurisdicțional. Mai exact, trebuie răspuns la întrebarea dacă nerespectarea de către procuror a dispozițiilor cuprinse în ordonanța prin care procurorul ierarhic infirmă actele, măsurile sau soluția adoptată în cauză constituie o conduită culpabilă de natură să atragă răspunderea disciplinară.

Pentru a lămuri această problemă trebuie mai întâi stabilite limitele în care aceste dispoziții devin obligatorii pentru procurorul din subordine.

Dispozițiile referitoare la refacerea, cu respectarea prevederilor legale, a actelor și măsurilor procedurale și procesuale nelegale sunt obligatorii pentru procurorul din subordine (situația actelor decizionale prin care conducătorul parchetului sau procurorul ierarhic infirmă actele sau măsurile dispuse de procurorul din subordine care sunt lovite de nulitățile prevăzute de art. 281-282 Cod procedură penală).

De asemenea, devin obligatorii pentru procurorul din subordine dispozițiile sub aspectul faptelor și împrejurărilor ce urmează a fi constatate și a mijloacelor de probă indicate în actul de infirmare.

Apreciem că nu sunt în conformitate cu legea și prin urmare, nu pot deveni obligatorii, acele dispoziții jurisdicționale date de procurorul ierarhic care înfrâng principiul consacrat de art. 64 alin. 2 din Legea 304/2004 potrivit căreia procurorul este independent în soluțiile pe care le adoptă (spre exemplu, dispoziția dată prin ordonanța de infirmare a soluției de netrimitere în judecată ca procurorul din subordine să pună în mișcare acțiunea penală și/sau să dispună trimiterea în judecată).

Principiul independenței procurorului este încălcat atunci când conducătorul parchetului sau procurorul ierarhic impune procurorilor din subordine efectuarea unor acte sau luarea unor măsuri contrare convingerii acestora din urmă, întemeiate pe analiza cazurilor pe care le instrumentează și a normelor de drept aplicabile.⁶¹

În raport de aceste precizări, considerăm că poate atrage răspunderea disciplinară în condițiile prezentului articol *numai nesocotirea conștientă și vădită a acelor dispoziții care se circumscriu între limitele legale ale controlului ierarhic jurisdicțional*. În concret, procurorul va fi sancționat disciplinar numai în situația în care se va face dovada că a

⁶¹ Decizia Curții Constituționale nr. 293/05 noiembrie 2002 cit. pct.9

urmărit prin conduita sa să înfrângă unul din principiile ce guvernează activitatea Ministerului Public și anume, controlul ierarhic.

Pentru existența abaterii disciplinare este necesar ca dispoziția dată de procurorul ierarhic să întrunească următoarele condiții:

- să fie dată în scris. Pentru dispozițiile cu caracter jurisdicțional Codul de procedură penală impune o anumită formă a actului, respectiv rezoluția și ordonanța. În cazul deciziilor de tip administrativ, însă, legea nu prevede o anumită formă;

- să fie date în conformitate cu legea. Prin urmare, orice nesocotire a dispozițiilor legale sau regulamentare în emiterea dispozițiilor atrage anularea caracterului de obligativitate a acestor și, pe cale de consecință, exonerarea de răspunderea disciplinară a procurorului care o nesocotește.

Forma de vinovăție ce caracterizează conduita procurorului este intenția, acesta realizând că încalcă dispozițiile procurorului ierarhic devenite obligatorii și urmărind înfrângerea unității de acțiune ce caracterizează activitatea Ministerului Public

Apreciem că nu se poate reține existența abaterii disciplinare în cazul comiterii acesteia din culpă pentru următoarele argumente:

Atunci când legiuitorul a dorit să încrimineze comiterea unei abateri disciplinare din culpă a precizat în mod expres, arătând și gradul culpei. Este cazul abaterii disciplinare prevăzute de dispozițiile art. 99 lit. t⁶² unde, prin folosirea sintagmei „gravă neglijență”, legiuitorul a înțeles să încrimineze doar fapta săvârșită cu vinovăție sub forma „culpei lata”.

În atare condiții, considerăm că, atunci când forma de vinovăție este culpa, răspunderea disciplinară nu poate fi atrasă în lipsa unei dispoziții exprese.

⁶² “exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență”, text introdus prin legea 24/2012;

3. Exercițarea funcției de judecător cu gravă neglijență sau rea credință. Semnificația conceptelor „gravă neglijență” și „rea credință” în lumina noilor reglementări în materia răspunderii disciplinare a judecătorilor. Determinarea actelor materiale care intră în conținutul abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t din perspectiva cerinței respectării principiului independenței judecătorilor, al puterii lucrului judecat și al principiului securității raporturilor juridice⁶³

judecător dr. Floarea GROSU, inspector judiciar

"Art. 99 - Constituie abateri disciplinare:

t) *exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență.*"

"Art. 99¹ - (1) *Există rea-credință atunci când judecătorul sau procurorul încalcă cu știință normele de drept material ori procesual, urmărind sau acceptând vătămarea unei persoane.*

(2) *Există gravă neglijență atunci când judecătorul sau procurorul nesocotește din culpă, în mod grav, neîndoielnic și nescuzabil, normele de drept material ori procesual.*"

I. Diferențieri conceptuale

În abordarea acestei teme analiza se va axa pe **limitele verificărilor** în procedura răspunderii disciplinare și pe **determinarea categoriei actelor materiale** care pot intra în conținutul laturii obiective ale acestei abateri disciplinare, în raport de semnificația conceptelor de rea credință și gravă neglijență, astfel cum au fost definite prin art. 99¹ din Legea nr. 24/2012, din perspectiva cerinței respectării *principiului independenței judecătorului*, al *puterii lucrului judecat* și respectiv al *securității raporturilor juridice*, ca element fundamental al preeminenței dreptului.

Definirea conceptului de exercitare a funcției *cu rea-credință sau gravă neglijență* impune însă câteva precizări, din perspectiva sferei actelor materiale care se circumscriu acestei abateri disciplinare prin raportare la reglementarea anterioară, semnificația conceptelor având o încărcătură parțial diferită.

Noua abatere disciplinară – art. 99 lit. t din Legea 24/2012 – restrânge actele materiale care pot intra în conținutul acestei abateri în comparație cu vechea abatere disciplinară – art. 99 lit. h din textul modificat de Legea 24/2012:

⁶³ Articolul a fost publicat în Revista de note și studii juridice – Juridice.ro

Un prim aspect care se impune a fi observat din perspectiva reglementării abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t raportat la art. 99¹ din Legea nr. 303/2004 constând în exercitarea *funcției cu rea-credință sau gravă neglijență*, comparativ cu reglementarea anterioară conținută în art. 99 lit. h este **restrângerea actelor materiale** care pot intra în conținutul acestei abaterii disciplinare exclusiv la încălcarea normelor de drept material ori procesual. Această concluzie rezultă din conținutul art. 99¹ din lege care definește conceptul de rea-credință și gravă neglijență prin raportare la încălcarea normelor de drept material ori procesual, formularea „există *rea-credință atunci când*” și „există *gravă neglijență atunci când*” excluzând posibilitatea reținerii în categoria actelor materiale specifice acestei abaterii, a altor acte materiale specifice unei exercitări a funcției cu rea credință sau gravă neglijență.

Cu titlu exemplificativ enunțăm acte materiale care se circumscriu încălcării unor responsabilități specifice funcției care au fost incluse anterior în categoria abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. h și sancționate ca atare, însă în contextul actualei reglementări nu pot face obiectul răspunderii disciplinare a judecătorilor: pierderea unui act esențial soluționării cauzei, primit la dosar de către judecător; neîndeplinirea obligației de studiere a dosarelor sau îndeplinirea acesteia în mod defectuos. În condițiile în care nu este vorba despre un refuz al judecătorului de a primi actul la dosar ci de o conduită neglijentă cu consecințe majore din perspectiva vătămării drepturilor părților din proces, aplicabilitatea art. 99 lit. e este exclusă. De asemenea, în ceea ce privește al doilea exemplu, întrucât obligația de studiere a dosarului nu este reglementată explicit prin lege sau regulament, nu sunt aplicabile dispozițiile art. 99 lit. m, astfel că neîndeplinirea unei responsabilități majore specifice funcției nu poate fi sancționată ulterior modificărilor legislative.

Nu poate fi sancționată în contextul actualei reglementări în materie disciplinară exercitarea funcției cu rea credință sau gravă neglijență prin *neîndeplinirea obligațiilor de diligență care revin judecătorilor*, în condițiile în care, deși nu sunt reglementate explicit anumite responsabilități, subzistă în sarcina judecătorilor, iar nerespectarea acestora generează consecințe grave în sensul vătămării drepturilor procesuale ale părților din proces.

Cu titlu exemplificativ evidențiem neîndeplinirea *obligației de diligență* în motivarea hotărârilor penale pronunțate în cauzele cu arestați preventiv într-un interval de timp care să facă posibilă înaintarea dosarului la instanța de control judiciar înainte de expirarea măsurii arestării preventive, pentru a permite verificarea din oficiu a legalității și temeiniciei acesteia de către instanța de control judiciar. O asemenea faptă a fost reținută anterior modificărilor legislative ca act material ce intră în conținutul abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. h în modalitatea exercitării funcției cu gravă neglijență, fiind aplicată judecătorului sancțiunea disciplinară a excluderii din magistratură, hotărârea Secției pentru judecători în materie disciplinară fiind irevocabilă, prin respingerea recursului. În condițiile în care dispozițiile Codului de procedură penală nu instituie în materia măsurilor preventive în mod explicit un alt termen de redactare decât cel reglementat de dispozițiile art. 310 alin. 2 Cod procedură penală, în materia măsurilor preventive poate fi vorba doar despre o obligație de diligență în sensul redactării de urgență a hotărârilor, impusă de specificul cauzei și de

necesitatea asigurării efectivității controlului judiciar în această materie, nefiind vorba așadar de o încălcare a unei norme de drept procesual. În același timp, în asemenea situații, nu poate fi reținută nici incidența dispozițiilor art. 99 lit. h din actuala reglementare, în cazul în care este vorba despre o situație singulară în activitatea judecătorului respectiv, astfel că lipsa de diligență a judecătorului care a produs consecințe spre exemplu în sensul încetării de drept a măsurii arestării preventive, nu poate fi sancționată (Hotărârea nr. 3/J/2011 a Secției pentru judecatori în materie disciplinară).

Angajarea răspunderii disciplinare pentru *lipsa de diligență a judecătorului*, prin reținerea în sarcina sa a abaterii disciplinare constând în exercitarea funcției cu gravă neglijență a fost reținută și prin Hotărârea nr. 8/2008 a Secției pentru judecatori în materie disciplinară⁶⁴ irevocabilă prin respingerea recursului. S-a reținut astfel în sarcina judecătorului faptul că a manifestat o lipsă de diligență nejustificată și nici scuzabilă, în condițiile în care, fiind judecător sindic a primit cererea de recurs în vederea selectării actelor necesare înaintării dosarului în calea de atac la data de 4 septembrie 2007, în luna decembrie 2007 a plecat în concediu de odihnă fără a finaliza lucrarea, recursul fiind înaintat spre judecare la data de 29.01.2008.

Obligația de diligență a judecătorului nefiind reglementată în mod explicit, nu se poate reține într-o asemenea situație incidența dispozițiilor art. 99 lit. m, nefiind vorba despre o obligație cu caracter administrativ „prevăzută de lege sau de regulamente”, iar exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență în actuala reglementare de asemenea nu poate fi reținută, prin restrângerea sferei actelor materiale specifice acestei abateri disciplinare la încălcarea sau nesocotirea normelor de drept material sau procesual.

O conduită similară a fost apreciată ca fiind o exercitare a funcției cu gravă neglijență în sensul prevăzut de art. 99 lit. h teza a II-a din legea nr. 303/2004, fapta judecătorului constând în aceea că, după tehnoredactarea hotărârilor a manifestat neglijență în verificarea și semnarea acestora într-un termen rezonabil, dosarele fiind reținute în mod constant intervale mari de timp în vederea semnării hotărârilor judecătorești. O asemenea conduită nu este sancționabilă în acest moment deoarece nu există reglementări care să impună judecătorului termene pentru îndeplinirea anumitor categorii de atribuții, exercitarea acestor atribuții presupunând doar o conduită diligentă.

Raportarea în definirea gravei neglijențe la încălcarea sau nesocotirea normelor de drept material sau procesual, nu permite sancționarea unor comportamente care au un *caracter abuziv*, și care, în reglementarea anterioară erau incluse în categoria actelor materiale specifice unei exercitări a funcției cu gravă neglijență sau rea-credință. În contextul actualei reglementări sancționarea unor conduite care îmbracă un caracter abuziv, nu este posibilă decât în situația existenței unei reglementări explicite care să definească limitele comportamentului, astfel că anumite comportamente imprevizibile,

⁶⁴ Irevocabilă urmare a respingerii recursului declarat de judecător prin decizia nr. 7/2009 a Completului de 9 judecatori al Înaltei Curți de Casație și Justiție

deși contrare responsabilității specifice funcției nu pot cenzurate în procedura disciplinară.

Cu titlu exemplificativ, potrivit vechii reglementări a fost apreciată ca fiind o exercitare a funcției cu rea credință fapta judecătorului care în calitate de președinte a determinat personalul din subordinea sa, inclusiv primul grefier al instanței și grefierul șef secție penală să completeze cu date necorespunzătoare adevărului rubricile din registrul de evidență a redactării hotărârilor, fapta fiind sancționată cu excluderea din magistratură a judecătorului (Hotărârea nr. 6J/09.06.2010 a Secției pentru judecători, irevocabilă prin respingerea recursului).

Angajarea răspunderii disciplinare a judecătorilor a intervenit în cazul **nerespectării normelor de procedură**, și anterior modificărilor legislative fiind reglementată o asemenea modalitate explicit în conținutul abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. h din vechea reglementare. O asemenea ipoteză intervenea în situația încălcării acelor categorii de norme procedurale **care garantau eficacitatea legii materiale** (spre exemplu încălcarea dispozițiilor art. 129 alin. 5 Cod procedură civilă), fiind reținută fie modalitatea nerespectării normelor de procedură fie modalitatea exercitării funcției cu rea credință sau gravă neglijență, în raport de situațiile particulare existente în fiecare cauză.

Spre exemplu, Comisia de disciplină a apreciat ca fiind o exercitare a funcției cu rea credință *„eludarea dispozițiilor legale, (cuprinse în Legea nr. 36/1995 a **notarilor publici și a activității notariale** și în Legea nr. 7/1996, a cadastrului și a publicității imobiliare) privitoare la autentificarea de către notar a actelor de vânzare-cumpărare a imobilelor, care ar fi presupus, în mod obligatoriu, verificarea existenței unei cărți funciare deschise pe numele vânzătorului și eliberarea unei extras de carte funciară în acest sens; existența unui titlu de proprietate al vânzătorului și eventual, a certificatului de moștenitor care să ateste transmiterea succesiunii; legitimarea părților și manifestarea acordului personal sau prin procură autentică special emisă pentru vânzare”*. S-a reținut că aceste neregularități grave „conduc la concluzia instrumentării cu rea-credință a acestor dosare, în condițiile în care efectele hotărârilor pronunțate constau în transmiterea dreptului de proprietate asupra unuia sau mai multor imobile” (acțiunile disciplinare au fost admise prin Hotărârea nr. 12/J/2011 a Secției pentru judecători în materie disciplinară; Hotărârea nr. 13/J/2011 a Secției pentru judecători în materie disciplinară).

Un aspect esențial care se impune a fi evidențiat din perspectiva actualelor reglementări, se raportează la definirea conceptului de **rea-credință**. În condițiile în care reaua credință în accepțiunea reglementării conținute în art. 99¹ din Legea nr. 303/2004 impune condiția ca judecătorul **să urmărească** sau **să accepte** prin încălcarea cu știință a normelor de drept material ori procesual **vătămarea unei persoane**, o conduită abuzivă prin încălcarea acestor categorii de norme, atunci când nu generează o asemenea consecință practic nu poate fi sancționată.

O asemenea ipoteză poate interveni mai ales în cauzele penale, având ca obiect săvârșirea unor infracțiuni care nu cauzează vătămarea unei persoane, iar judecătorul, prin încălcarea normelor de drept material sau procesual favorizează inculpatul. Cu

titlu ipotetic evidențiem situația în care, prin încălcarea normelor de drept procesual admite o cale extraordinară de atac se reformează hotărârea în favoarea inculpatului, deși nu erau îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru admisibilitatea acesteia. În condițiile în care, într-o asemenea situație este exclusă condiția vătămării unei persoane, urmărindu-se și realizându-se chiar favorizarea unei persoane, se ajunge la situația absolut inadmisibilă de a nu fi posibilă sancționarea unei conduite abuzive, deși se aduce atingere unor valori sociale esențiale, ordinii de drept, scopului procesului penal sau chiar scopului legii penale.

În situația prezentată mai sus, cu titlu ipotetic, nu poate fi reținută grava neglijență, nefiind vorba despre o **nesocotire din culpă**, *în mod grav, neîndoielnic și nescuzabil a normelor de drept material ori procesual*, ci de o **încălcare cu știință** a aceluiași categorii de norme, tocmai în scopul favorizării unei persoane. O asemenea deficiență a reglementării conținute în art. 99¹ din Legea nr. 303/2004, constând în **limitarea relei - credințe la cerința producerii unei vătămări unei persoane este contrară și** scopului reglementărilor în materia răspunderii disciplinare a judecătorilor, în contextul în care sunt sancționate conduite de o gravitate redusă, iar o încălcare gravă, cu știință a responsabilităților specifice funcției jurisdicționale, spre exemplu favorizarea unui inculpat nu mai este sancționabilă în plan disciplinar.

Nu poate fi ignorat faptul că, în contextul reglementării anterioare, asemenea situații identificate în activitatea judecătorilor, au fost încadrate în jurisprudența Comisiei de disciplină, ca fiind o exercitare a funcției de judecător cu rea – credință, fapta judecătorului constând în aceea că a facilitat în schimbul primirii unor sume de bani, punerea în libertate a unui inculpat aflat în stare de arest preventiv. Deși avea obligația de a proceda la verificarea în cursul judecății a legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive, față de reglementările conținute în art. 300² Cod procedură penală și respectiv conform dispozițiilor art. 160^b Cod procedură penală, judecătorul, în calitate de președinte al completului de judecată, la primirea dosarului de la instanța superioară nu a luat măsurile corespunzătoare pentru acordarea unui termen pentru verificarea stării de arest a inculpatului, în interiorul celor 60 zile prevăzute de lege și a fixat un termen de judecată peste această durată, încălcând astfel dispozițiile procedurale citate mai sus (dosar nr. 465/CDJ/2009 al Comisiei de disciplină pentru judecători). În condițiile în care, în situația exemplificată, judecătorul a **urmărit** prin încălcarea cu știință a normelor de drept procesual favorizarea inculpatului arestat preventiv, primind și o sumă de bani pentru a facilita punerea în libertate a inculpatului, grava neglijență este exclusă⁶⁵, iar în contextul actualelor reglementări, reaua credință nu poate fi reținută deoarece nu a cauzat „vătămarea unei persoane” în sensul impus de art. 99¹ alin. 1 din Legea nr. 303/2004, fapt absolut inadmisibil și care contravine scopului reglementării răspunderii disciplinare a judecătorilor.

În accepțiunea noastră, incidența acestei erori legislative a fost consecința faptului că **definirea conceptului de rea-credință s-a făcut prin preluarea mecanică a semnificației date noțiunii în jurisprudența anterioară în materie disciplinară, omițând a se observa că producerea vătămării unei persoane a intervenit doar în anumite categorii de cauze, în alte situații fiind lezate alte**

⁶⁵ Nefiind vorba despre o nesocotire din culpă

valori sociale esențiale pentru realizarea actului de justiție, care erau sancționate în condițiile reglementării anterioare prin angajarea răspunderii disciplinare a judecătorului conform art. 99 lit. h din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor. Ceea ce s-a preluat este *argumentarea* care a stat la baza concluziei că este vorba despre o rea-credință a judecătorului, care are evident semnificații particulare, de la caz la caz și doar în anumite situații generează vătămarea intereselor unei persoane. S-a omis a se observa faptul că în alte cazuri exercitarea funcției cu rea-credință genera consecințe majore de altă natură, care afectau, așa cum am menționat mai sus, ordinea de drept, scopul legii penale sau scopul procesului penal.

De altfel și în exemplificarea de mai sus, raportată la Hotărârile nr. 12/J/2011 și nr. 13/J/2011 a Secției pentru judecatori în materie disciplinară, prin care s-a dispus excluderea din magistratură a doi judecatori pentru exercitarea funcției cu rea-credință, judecătorii au favorizat părțile din proces, prin eludarea dispozițiilor legale, (cuprinse în Legea nr. 36/1995 a **notarilor publici și a activității notariale** și în Legea nr. 7/1996, a cadastrului și a publicității imobiliare) privitoare la autentificarea de către notar a actelor de vânzare-cumpărare a imobilelor, care ar fi presupus, în mod obligatoriu, verificarea existenței unei cărți funciare deschise pe numele vânzătorului și eliberarea unei extras de carte funciară în acest sens; existența unui titlu de proprietate al vânzătorului și eventual, a certificatului de moștenitor care să ateste transmiterea succesiunii; legitimarea părților și manifestarea acordului personal sau prin procură autentică special emisă pentru vânzare.

De asemenea și definirea gravei neglijențe s-a făcut prin preluarea mecanică a conceptului din jurisprudența anterioară în materie disciplinară, noțiunile de *neîndoielnic și nescuzabil*, care nu au rigurozitatea specifică unui text de lege fiind uzitate frecvent în considerentele hotărârilor pronunțate în materie disciplinară.

Modalitatea de reglementare anterioară asigura așadar cadrul juridic necesar pentru angajarea responsabilității judecătorului, conceptul „exercitarea funcției cu gravă neglijență sau rea-credință” acoperind o sferă largă de raportare la încălcarea responsabilităților specifice funcției, asigurând în mod firesc sancționarea conduitei judecătorului, fapt care rezultă de altfel din jurisprudența în materie disciplinară. De asemenea protecția drepturilor substanțiale era asigurată în modalitatea sancționării încălcării acelor norme de procedură care asigurau respectarea lor (cu titlu exemplificativ facem referire la dispozițiile conținute în art. 129 Cod procedură civilă).

Așa cum s-a menționat mai sus, actuala definire a relei - credințe este absolut deficitară în condițiile în care exclude posibilitatea sancționării acelor conduite ale judecătorului, exercitate cu rea-credință, în situația în care nu se produce vătămarea unei persoane, deși consecințele sunt majore, afectând în multe situații scopul actului de justiție.

Necorelarea art. 99 lit. t și art. 99¹ din Legea nr. 24/2012 cu art. 98 alin. 1 din Legea nr. 303/2004 republicată, cu modificările și completările ulterioare:

În contextul actualei reglementări, definirea conceptelor de rea credință și gravă-neglijență în conținutul dispozițiilor art. 99¹ din Legea nr. 303/2004 nu permite extinderea responsabilității judecătorului la alte aspecte decât cele care vizează de

asemenea *conduita* judecătorului, fiind de esența răspunderii disciplinare sancționarea unei „conduite” care nu este conformă obligațiilor profesionale. Formularea textului din punct de vedere tehnic este discutabilă însă nu poate conduce la o altă concluzie, dispozițiile art. 99 lit. t și ale art. 99¹ din legea nr. 303/2004 corelându-se în mod necesar în aplicarea lor cu norma de principiu cuprinsă în art. 98 alin. 1 din Legea nr. 303/2004 care nu a fost modificată și care delimitează cadrul angajării răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor la „abaterile de la îndatoririle de serviciu” și la „faptele care afectează prestigiul justiției”.

Sublinierea este necesară întrucât în raport de această normă de principiu, **modul de aplicare a normelor de drept material ori procesual** nu poate fi considerată o „abatere de la îndatoririle de serviciu” sau o „faptă care afectează prestigiul justiției” în cazul în care asemenea neregularități intervin *în procesul interpretării și aplicării legii*, respectiv tocmai în exercitarea atribuțiilor de serviciu, fiind exclusă așadar ipoteza existenței unei abateri de la îndatoririle de serviciu în această situație.

Obligația judecătorului de a respecta aceste norme nu poate fi pusă în discuție, deoarece principiul constituțional al independenței judecătorului care presupune excluderea oricăror influențe exercitate asupra acestuia cu privire la atribuția sa esențială, aceea de a judeca litigiile ce sunt aduse în fața sa, este corelat chiar în conținutul normei constituționale cu obligația judecătorului de a se supune legii. În aceste condiții, în materia răspunderii disciplinare s-a apreciat și până la acest moment că independența judecătorului nu poate fi privită ca un privilegiu care să-i permită nesocotirea responsabilităților specifice funcției, limitele independenței fiind raportate la cerința respectării legii, principiul independenței judecătorului neputând constitui un argument de natură a justifica încălcarea legii sau de natură a înlătura orice responsabilitate în nerespectarea obligației de a asigura supremația legii și de a respecta drepturile recunoscute părților din proces.

Ceea ce particularizează actuala reglementare comparativ cu reglementarea anterioară a abaterii disciplinare constând în exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență este raportarea sferei actelor materiale care intră în conținutul acestei abateri numai la încălcarea normelor de procedură și respectiv a normelor de drept material, excluzând alte modalități de încălcare a responsabilităților specifice funcției, care, fie sunt susceptibile de sancționare în condițiile altui temei de drept sau nu pot fi sancționate în situația în care nu este vorba despre o conduită explicit impusă de lege.

Referirea la încălcarea normelor de drept material nu poate justifica extinderea verificărilor cu privire la aspecte specifice exercitării funcției jurisdicționale, în considerarea faptului că în materia răspunderii disciplinare este sancționabilă conduita judecătorului conform art. 98 alin. 1 din Legea nr. 303/2004, iar reglementările care definesc limitele verificărilor în procedura disciplinară și care vor fi analizate în cele ce urmează nu au fost modificate.

II. Determinarea actelor materiale care intră în conținutul abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t

În contextul analizei acestei abateri disciplinare problematica pusă în discuție nu este așadar existența, respectiv inexistența obligației judecătorului de a respecta legea ci

modul și limitele în care este posibil a se analiza în cadrul unei proceduri administrative, specifice materiei răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor, respectarea normelor de drept material sau procesual. Aceste aspecte pot fi determinate doar prin corelare cu celelalte reglementări, specifice, fiind relevante în raport de conținutul abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t raportat la art. 99¹ din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, în esență, următoarele reglementări:

- **Epuizarea și exercitarea căilor de atac ca și condiții obligatorii pentru exercitarea acțiunii disciplinare privind abaterea disciplinară prevăzută de art. 99 lit. t raportat la art. 99¹:**

Dispozițiile art. 97 alin. 2 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, cu modificările ulterioare, care instituie interdicția ca **în exercitarea dreptului prevăzut de alin. 1 din același text de lege să fie puse în discuție soluțiile pronunțate prin hotărârile judecătorești supuse căilor legale de atac**, dispoziție existentă și în actuala reglementare.

Această reglementare reprezintă de fapt o aplicare a principiului conținut în art. 129 din Constituția României, având în accepțiunea noastră semnificația unei duble condiții:

- a. *declanșarea și derularea procedurii disciplinare împotriva unui judecător poate fi realizată numai după epuizarea căilor de atac prevăzute de lege;*
- b. *declanșarea și derularea procedurii disciplinare împotriva unui judecător este condiționată de exercitarea în prealabil a căilor de atac prevăzute de lege.*

O analiză a celor două condiții se impune de la sine:

- a. **Declanșarea și derularea procedurii disciplinare împotriva unui judecător poate fi realizată numai după epuizarea căilor de atac prevăzute de lege;**

Argumentele care conduc la această concluzie rezidă în aceea că *mijlocul reparator, remediul procesual* prin care se asigură soluționarea justă a cauzelor este sistemul căilor de atac prevăzute de lege, controlul judiciar exercitat prin căile de atac prevăzute de lege constituind în același timp *garanția unică*, atât pentru stat cât și pentru persoanele interesate pentru soluționarea legală și temeinică a cauzelor. Reglementarea căilor de atac a fost realizată tocmai pornind de la presupunerea că o hotărâre judecătorească, cu toate garanțiile care se iau poate cuprinde erori de judecată și de soluționare de aceea, care sunt susceptibile de îndreptare în procedura controlului judiciar, calea de atac constituind singurul *mijloc distructiv* de înlăturare a hotărârilor nelegale și netemeinice dar și *mijlocul de prevenire* a încălcării legii și a erorilor judiciare.

Nu poate fi ignorat din perspectiva modului de reglementare a căilor de atac faptul că, *în toate situațiile* în care exercitarea căii de atac are ca obiect **efectuarea unui control asupra legalității și temeiniciei hotărârii judecătorești**, judecata se desfășoară **în fața unei instanțe judecătorești ierarhic superioare**, având

capacitatea de a descoperi lipsurile și de a le îndrepta, pornind tocmai de la presupunerea că au mai multe cunoștințe juridice, o experiență profesională mai vastă, obiectivitatea și fermitatea necesare, calități de natură să contribuie la descoperirea lipsurilor pe care le conține o hotărâre judecătorească și la înlăturarea lor. Doar în situația în care calea de atac a fost instituită în vederea rejudecării întrucât nu a fost respectat principiul contradictorialității, al dreptului la apărare etc. sau în cazul în care s-au descoperit fapte sau împrejurări noi care nu au fost cunoscute la momentul pronunțării, judecata în calea de atac poate avea loc și în fața aceleiași instanțe judecătorești (fiind vorba așadar de căile de atac de retractare).

Această diferențiere realizată de legiuitor sub aspectul modului de reglementare a competențelor în exercitarea controlului judiciar împotriva hotărârilor judecătorești din perspectiva competenței soluționării căilor de atac de reformare sau de retractare prezintă o relevanță majoră și din perspectiva limitelor verificărilor în procedura răspunderii disciplinare a judecătorilor. În condițiile în care, controlul legalității și temeiniciei hotărârilor judecătorești chiar în procedura controlului judiciar (judecătoresc) este organizat pe principiul controlului efectuat de instanțele ierarhic superioare, analiza aceluiași aspecte în procedura controlului administrativ este exclusă, nefiind asigurate garanții minime pentru exercitarea unui asemenea control, care vizează competența funcțională. Acesta deoarece din perspectiva condițiilor privind numirea în funcția de inspector, este impusă cerința vechimii de cel puțin 8 ani în magistratură și condiția să aibă cel puțin grad de tribunal, fără a exista însă cerința funcționării efective la o instanță de control judiciar. În contextul actualei reglementări, prin includerea în sfera verificărilor în materie disciplinară a modului de respectare de către judecători a normelor de drept material ori procesual, într-o interpretare formală, s-ar ajunge la situația în care, verificarea legalității și temeiniciei hotărârilor judecătorești se realizează de către inspectorii care nu au funcționat niciodată la o instanță de control judiciar, instituindu-se un control administrativ asupra legalității sau temeiniciei hotărârii judecătorești prin ignorarea competențelor funcționale minime care sunt asigurate în procedura controlului judiciar.

În considerarea acestor principii care guvernează regimul căilor de atac prevăzute de lege, în procedura disciplinară nu pot fi verificate aspecte care vizează legalitatea și temeinicia hotărârilor judecătorești supuse căilor legale de atac, remediul procesual fiind asigurat de legiuitor prin reglementarea căilor de atac prevăzute de lege.

b. Declanșarea și derularea procedurii disciplinare împotriva unui judecător este condiționată de exercitarea în prealabil a căilor de atac prevăzute de lege.

Deși o asemenea condiție nu este reglementată explicit în lege, rezultă atât din scopul instituirii și reglementării căilor de atac dar și din necesitatea respectării principiului securității raporturilor juridice afirmată în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, reprezentând o expresie a cerinței existenței unui just echilibru între interesele individului și necesitatea garantării eficacității justiției. Este relevantă în acest sens cauza Konnerth contra României⁶⁶. Deși constatarea încălcării principiului

⁶⁶ Hotărârea CEDO din data de 12 octombrie 2006

siguranței raporturilor juridice și în consecință a art. 6 paragraful 1 din Convenție s-a reținut prin raportare la intervenția într-un litigiu civil a procurorului general care nu era parte în procedură și la repunerea pe rol a unei hotărâri definitive, s-a argumentat în sensul că, statul a putut invoca faptul că a fost reprezentat incomplet în fața instanțelor în cele două căi de atac ordinare, respectiv apelul și recursul (care nu au fost exercitate în cauză), astfel că nu era justificată desființarea hotărârii definitive în considerarea acestui argument.

Cerința acestei condiții reprezintă, în materie civilă și o expresie a principiului *disponibilității*, concretizat și în dreptul de a achiesă la hotărâre fie în mod expres fie tacit prin executarea de bună voie a hotărârii, declanșarea unei proceduri disciplinare pentru o încălcare a normelor de procedură sau de drept material reclamată de partea care a achiesat la hotărâre, fiind absolut nejustificată.

- **Cerința respectării în procedura verificărilor de tip administrativ a principiilor independenței judecătorilor și supunerii lor numai legii, precum și a autorității de lucru judecat, așa cum impun dispozițiile art. 46 alin. 2 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară:**

Relevanța acestor reglementări în contextul analizării abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t raportat la art. 99¹ din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor modificată este majoră întrucât stabilesc limita de la care se poate pune în discuție responsabilitatea judecătorului pentru încălcarea normelor de drept material sau procesual în procedura contenciosului disciplinar.

Respectarea principiului independenței judecătorului și supunerii lui numai legii exclude posibilitatea analizării modului de aplicare a normelor de drept material sau procesual în cazul hotărârilor judecătorești supuse căilor de atac prevăzute de lege. Sublinierea prezintă relevanță, întrucât situațiile în care se sesizează încălcarea normelor de drept material sau procesual după soluționarea cauzelor în prim grad de jurisdicție sunt numeroase, existând chiar și situații în care Inspecția judiciară s-a sesizat din oficiu urmare a apariției unor articole de presă în care se evidențiază încălcarea unor dispoziții procedurale deși era vorba despre o hotărâre supusă căilor de atac, iar modul de respectare a dispoziției procedurale respective constituia un motiv de recurs expres prevăzut de lege.

Pornind de la semnificația principiului constituțional al independenței judecătorului, care presupune excluderea oricăror influențe exercitate asupra acestuia cu privire la atribuția sa esențială, aceea de a judeca litigiile ce sunt aduse în fața sa, efectuarea unor verificări de natură administrativă sub aspectul respectării normelor de drept material sau procesual aplicabile în soluționarea unei cauze aflate pe rolul instanțelor nu este posibilă. Aceasta deoarece o asemenea verificare constituie un element obiectiv care poate pune în discuție imparțialitatea judecătorului, independența fiind o condiție precedentă a imparțialității.

Cerința respectării acestui principiu prin raportare la hotărârile judecătorești supuse căilor de atac prevăzute de lege este impusă în primul rând de necesitatea respectării dreptului la un proces echitabil, fiind relevantă în acest sens jurisprudența

Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Hirschhorn împotriva României⁶⁷. În hotărârea citată s-a constatat încălcarea art. 6 alin. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului cu argumentarea că în raportul efectuat cu privire la un proces în curs, inspectorul judiciar a sprijinit poziția părților pârâte, încălcând interdicția formală a oricărui amestec al judecătorilor inspectori în derularea procesului. Reafirmând principiul conform căruia orice îndoială legitimă împotriva imparțialității unei instanțe este suficientă în sine pentru a conduce la concluzia încălcării art. 6 alin. 1, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că îndoielile reclamantului în privința independenței și imparțialității Curții de Apel generate de verificările și constatările inspectorului judiciar cu privire la un proces în curs de derulare, pot fi considerate justificate din punct de vedere obiectiv reținându-se că a fost încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție.

Îndoiala legitimă asupra independenței și imparțialității instanței a fost analizată și prin raportare la „domeniul vast, jurisdicțional și administrativ care putea face obiectul unui control din partea judecătorilor inspectori”, la „dubla lor subordonare Ministrului Justiției și președinților Curților de Apel, și la protecția membrilor completului de judecată împotriva oricărei influențe induse, „bazate în special pe puterea Ministrului Justiției de a angaja proceduri disciplinare”.

În cazul *hotărârilor judecătorești definitive (în materie penală) și respectiv irevocabile (în materie civilă)*, respectarea principiului independenței judecătorului în procedura contenciosului disciplinar cunoaște o abordare mult mai nuanțată, întrucât în această situație, problema protecției judecătorului investit cu soluționarea unei cauze împotriva oricărei influențe induse nu se pune în aceeași termeni.

De aceea, *ca abordare de principiu*, în cazul hotărârilor definitive respectiv irevocabile, analiza existenței unei încălcări de natura celei la care face referire textul art. 99¹ din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, modificată, poate fi realizată. Se impune însă precizarea că o asemenea analiză este supusă la rândul său:

a. *unor limitări care derivă din cerința respectării principiului independenței judecătorului,*

b. *a principiului autorității de lucru judecat (fiind vorba de fapt de principiul puterii de lucru judecat) la care face referire textul art. 46 alin. 2 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și*

c. *din cerința respectării principiului securității raporturilor juridice, ca element fundamental al preeminenței dreptului.*

În concret, aceste limitări pot fi și ele circumscrise:

a. Limitări impuse de cerința respectării principiului independenței judecătorului și supunerii lui numai legii.

În cazul hotărârilor definitive respectiv irevocabile respectarea principiului independenței judecătorului nu pune probleme de natura celor incidente în cazul

⁶⁷ Din data de 26 iulie 2007, definitivă la 26.10.2007

hotărârilor judecătorești supuse căilor de atac prevăzute de lege, *nefiind vorba despre o influență indusă* care să pună în discuție imparțialitatea instanței investită cu soluționarea unei anumite cauze.

O asemenea ipoteză poate exista doar în situația în care, în fața unei ordini juridice imperfecte, în contextul unor reglementări imperfecte, al existenței regulilor și principiilor dreptului supranațional și constituțional, care sunt direct aplicabile se neagă rolul activ și creator al judecătorului, deși acesta are prerogativul aplicării legislației în practică și al armonizării cu regulile de drept existente. O asemenea negare a rolului judecătorului poate fi realizată într-adevăr prin utilizarea procedurilor disciplinare ca mijloace de constrângere în contextul actualelor reglementări în materia titularilor acțiunii disciplinare însă garantarea independenței judecătorului este asigurată prin reglementarea jurisdicției în materie disciplinară, atât sub aspectul competențelor cât și al drepturilor și garanțiilor recunoscute judecătorului în această procedură, care asigură respectul dreptului la apărare și confidențialitatea procedurii în faza inițială.

Există însă o încălcare a acestui principiu în situația în care verificările efectuate în procedura contenciosului disciplinar ***se suprapun atributelor specifice exclusiv exercițiului puterii judecătorești***, ipoteză care poate interveni cu precădere în analiza modului de aplicare a normelor de drept material. Aceasta deoarece regulile de procedură constituie doar structura exercițiului funcției judecătorului, în timp ce normele de drept material reprezintă substanța funcției jurisdicționale, astfel că delimitarea între modul de aplicare a normelor de drept material și controlul exercitat de judecător asupra raporturilor juridice deduse judecății este extrem de sensibilă.

Situația este similară și în cazul în care este vorba despre interpretarea normelor de procedură, cazuri de această natură fiind incidente spre exemplu în materia reglementărilor privind măsurile preventive în procesul penal. Dacă aplicarea greșită a normelor de drept procesual era consecința procesului de interpretare a legii, cenzurarea raționamentului judecătorului nu făcea obiectul controlului administrativ în procedura cercetării disciplinare.

Ca regulă de principiu, respectarea normelor de drept material și respectiv a normelor de procedură este obligatorie pentru judecător, iar verificarea îndeplinirii acestei obligații nu aduce atingere principiului independenței judecătorului. Soluționarea raportului juridic dedus judecății prin intermediul legii procedurale, nu poate fi arbitrar, presupunând respectarea unui ansamblu de norme care reglementează relațiile sociale puse în discuție, respectiv normele materiale, iar cerința respectării de către judecător a normelor materiale în soluționarea raportului juridic dedus judecății este imperativă, acestea definind practic drepturile și obligațiile participanților la raporturile juridice, astfel că soluționarea raportului juridic dedus judecății trebuie realizată în conformitate cu legea materială.

Cenzurarea *modului* în care s-a realizat aplicarea normelor de drept procesual sau procedural *în procesul interpretării acestora* nu poate fi realizată însă în procedura verificărilor administrative, limitarea fiind instituită de principiul independenței judecătorului.

Respectarea principiului independenței judecătorului în procedura disciplinară presupune în mod necesar recunoașterea puterii atribuite de lege exclusiv judecătorului, respectiv aceea de a **controla și soluționa** raportul juridic dedus judecății, prerogativă care nu poate aparține nici măcar instanței disciplinare, astfel că o asemenea analiză în procedura disciplinară este exclusă. Argumentele în susținerea acestei ipoteze rezidă evident în faptul că soluționarea raportului juridic dedus judecății, respectiv exercitarea funcției jurisdicționale se realizează numai în cadrul activității de judecată, prin aplicarea normelor de procedură, dreptul material fiind un drept potențial, care se materializează și valorizează numai pe structura normelor de procedură, în condiții de contradictorialitate și publicitate⁶⁸, cu respectarea normelor de procedură prevăzute de lege, a garanției de imparțialitate, a cerinței motivării hotărârilor și prin recunoașterea efectelor specifice hotărârilor judecătorești, atribute care nu aparțin contenciosului disciplinar.

În procedura angajării răspunderii disciplinare a judecătorului elementul principal de referință în efectuarea verificărilor care privesc respectarea normelor de drept material dar și a normelor de procedură este **realizarea diferențierii între modul de soluționare a raportului juridic dedus judecății ca prerogativă exclusivă al funcției jurisdicționale și respectarea de către judecător a normelor de drept material respectiv procesual**. Cele două concepte nu se suprapun, chiar dacă soluționarea de către judecător a raportului dedus judecății se realizează prin aplicarea normelor de drept material și în cadrul determinat de normele de procedură.

În materia respectării normelor de drept material problematica este mult mai sensibilă decât în situația normelor de drept procesual, întrucât nu există o identitate totală între lege și drept, judecătorul aplicând **dreptul** în exercitarea atribuțiilor jurisdicționale. Diferențierea este esențială întrucât dacă aplicarea legii constituie un atribut specific și altor autorități, numai judecătorul aplică dreptul, exercițiul funcției jurisdicționale presupunând nu doar un exercițiu tehnic de preluare a normei juridice. Transpunerea normelor de drept material în raportul juridic dedus judecății presupune și identificarea normei juridice incidente la situația de fapt concretă, interpretarea legii, un rol creator al judecătorului în cazul insuficienței legii, aplicarea unor principii generale ale dreptului național sau internațional, corelarea cu alte reglementări aplicabile, raționamentul judecătorului în interpretarea normelor de drept și în aprecierea și interpretarea probelor, și chiar analogia, atribute care autonomizează judiciarul și care reprezintă exercițiul exclusiv al puterii judecătorești. Ori aceste categorii de operațiuni care definesc **specificitatea actului jurisdicțional** nu pot face obiectul verificărilor administrative, reprezentând **esența puterii judecătorești**.

Activitatea instanței materializată într-un act jurisdicțional este punctată de succesiunea unor operațiuni logice, a unor raționamente concretizate în stabilirea unei anumite stări de fapt, a unei configurații a raporturilor juridice aduse în atenția sa, din analiza situației de fapt astfel determinată judecătorul stabilind norma de drept cea mai adecvată dintre potențialele soluții legale, deopotrivă incidente.

⁶⁸ Cu excepțiile prevăzute de lege

Ceea ce poate face obiectul verificărilor în procedura disciplinară în aplicarea dispozițiilor art. 99 lit. t raportat la art. 99¹ din legea nr. 303/2004 este doar **concretizarea normei juridice abstracte care exprimă voința legiuitorului într-o cauză determinată, cerința ca soluționarea raportului juridic dedus judecății să se realizeze prin raportare la norma juridică care reglementează relațiile sociale specifice aceluia raport juridic, cu respectarea conținutului stabilit de legiuitor.**

Particularizând această concluzie generală la ipotezele concrete care pot rezulta din verificări, se circumscriu laturii obiective ale acestei abateri disciplinare *nerespectarea normelor de procedură în situația în care pronunțarea hotărârii este rezultatul nesocotirii regulilor de procedură care asigură aflarea adevărului și garantează drepturile părților, de natură a pune la îndoială corectitudinea soluției adoptate* (vitium in procedendo).

În situația în care se pune în discuție *aplicarea greșită* a normelor de procedură, ca rezultat al interpretării acestora de către judecător, angajarea răspunderii disciplinare este exclusă, întrucât nu poate fi vorba despre o încălcare „cu știință” sau de o „nesocotire din culpă” a normelor de procedură, în sensul definit de art. 99¹ din Legea nr. 303/2004, modificată.

În ceea ce privește nerespectarea normelor de drept material, abordarea este diferențiată, întrucât soluționarea greșită a cauzei (*vitium in iudicando*) poate fi consecința fie a stabilirii greșite a situației de fapt (*error infacto*), a aplicării greșite a normelor de drept substanțial, sau poate fi consecința omiterea aplicării lor (*error in jure*).

Stabilirea greșită a situației de fapt nu poate constitui un act material care intră în conținutul abaterii disciplinare analizate, întrucât constituie un act specific exclusiv funcției jurisdicționale, fiind rezultatul raționamentului judiciar inductiv, în care premisele sunt reprezentate de probele administrate în cursul procedurii judiciare, cu respectarea principiilor contradictorialității, a dreptului la apărare și al nemijlocirii.

De asemenea, *aplicarea greșită a normelor de drept material* nu se circumscrie conținutului acestei abateri disciplinare, în condițiile în care reprezintă concretizarea raționamentului judecătorului, nefiind vorba nici în această situație despre o „*încălcare cu știință*” sau de o „*nesocotire din culpă*” a normei juridice în sensul definit de art. 99¹ din Legea nr. 303/2004, modificată. Aplicarea greșită a normei de drept material poate fi doar rezultatul interpretării acesteia sau al recurgerii la analogia dreptului sau analogia legii, care nu intră în sfera de incidență a răspunderii disciplinare, în raport de semnificația conceptelor de rea-credință sau gravă neglijență astfel cum au fost definite de legiuitor.

Încălcare normelor de drept material poate face obiectul abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t numai în situația în care este vorba despre *refuzul aplicării lor în substanța și având conținutul stabilit de legiuitor*, urmărindu-se sau acceptându-se vătămarea unei persoane sau în cazul *omisiunii aplicării*, în mod grav, neîndoielnic și nescuzabil, fapt care rezultă din definirea conceptelor de rea-credință și respectiv gravă neglijență.

În această situație este sancționabilă **conduita** judecătorului care **printr-o simplă receptare mecanică a unor elemente de fapt a formulat o concluzie căreia i-a atașat în mod periculos calitatea conferită de autoritatea judecătorului, ignorând conținutul normei materiale care stabilește tocmai drepturile și obligațiile participanților la raportul juridic dedus judecării.**

Nu subzistă în acest caz o încălcare a principiului independenței judecătorului întrucât hotărârea pronunțată nu poate fi considerată „revelator al dreptului”, nefiind expresia voinței concrete a legii într-o cauză determinată, respectiv o modalitate de concretizare a normei juridice abstracte. Prin încălcarea cu știință a normelor de drept material, urmărind sau acceptând vătămarea unei persoane, prin nesocotirea în mod grav neîndoielnic și nescuzabil a aceluiași categorii de norme, judecătorul **nu a efectuat verificarea jurisdicțională**, ca etapă prealabilă și indispensabilă în elaborarea și fundamentarea concluziei, atâta timp cât în soluționarea raportului juridic dedus judecării nu a avut în vedere acea categorie de norme care reglementează drepturile și obligațiile subiecților raportului raportul juridic dedus judecării, în substanța și având conținutul stabilit de legiuitor.

Raționamentul judecătorului în acest caz este inexistent, întrucât nu există acea raportare obligatorie la dispozițiile dreptului pozitiv, lipsind premisa majoră reprezentată de norma juridică.

b. Limitări impuse de cerința respectării principiului autorității de lucru judecat

Din considerente care vizează exclusiv rigurozitatea conceptului, față de diferențierea realizată în doctrină între autoritatea de lucru judecat și puterea de lucru judecat,⁶⁹ se impune precizarea că dispozițiile art. 46 alin. 2 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară referindu-se la cerința respectării în cursul verificărilor a autorității de lucru judecat, vizează de fapt **puterea lucrului judecat**, specifică hotărârilor judecătorești inatacabile, nesusceptibile a fi reformate prin căile de atac, în cazul cărora conținutul verificărilor jurisdicționale îndeplinite de instanță dobândește certitudinea imutabilității.

Așadar limitarea la care face referire textul art. 46 alin. 2 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară se raportează exclusiv la această categorie de hotărâri, nu și la hotărârile susceptibile a fi desființate sau modificate prin intermediul căilor de atac prevăzute de lege, cu privire la care sunt aplicabile reglementările conținute în art. 97 alin. 2 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

Autoritatea de lucru judecat, fiind o calitate a actului jurisdicțional care materializează concluzia formulată la un demers având ca obiect o situație juridică litigioasă și consacră o situație de drept irevocabilă, *se raportează la hotărârea judecătorească* prin care s-a soluționat fondul dreptului, astfel că nu intră în sfera de

⁶⁹ Autoritatea de lucru judecat este considerată a fi o calitate specifică actelor jurisdicționale susceptibile de a fi desființate sau modificate prin intermediul căilor ordinare sau extraordinare de atac; puterea de lucru judecat este definită ca fiind însușirea hotărârilor judecătorești inatacabile, intervenind la momentul la care actul jurisdicțional dobândind nivelul maxim al stabilității sale constituie expresia neîndoielnică a prezumției de adevăr;

limitare a verificărilor impuse de acest principiu alte aspecte vizând activitatea judiciară, intervenite pe parcursul soluționării unei cauze.

Necesitatea respectării puterii lucrului judecat în cadrul verificărilor efectuate cu privire la activitatea sau conduita judecătorilor este impusă de imutabilitatea absolută a conținutului verificărilor jurisdicționale, care îndreptățește partea să se prevaleze de constatările jurisdicționale ale instanței, pentru a deduce într-o nouă judecată alte consecințe juridice ale unei situații constatate juridicește, având ca efect și interdicția de a reînnoi același litigiu soluționat anterior și imposibilitatea de a repune în discuție verificarea jurisdicțională înfăptuită cu privire la un raport juridic determinat.

Respectarea acestui principiu în cadrul procedurii disciplinare este impusă *nu atât de efectul negativ al autorității de lucru judecat* constând în irepetabilitatea aceluiași litigiu determinat prin coordonatele obiect, cauză, părți în aceeași calitate, întrucât procedura disciplinară nu are semnificația unei alte judecăți.

În materie disciplinară, cerința respectării puterii lucrului judecat derivă din *natura funcțională* a acestui concept, de o importanță majoră pentru exercițiul funcției jurisdicționale, în condițiile în care, verificările jurisdicționale obligă chiar și judecătorii acțiunilor viitoare să respecte o hotărâre judecătorească anterioară, fiind opozabile în litigiile ulterioare, purtate între aceleași părți, pentru a deduce alte consecințe juridice ale constatărilor jurisdicționale din primul proces.

Verificarea jurisdicțională care se bucură de autoritatea de lucru judecat nu poate fi pusă în discuție nici în cadrul proceselor ulterioare și cu atât mai puțin în procedura disciplinară, nu în considerarea esenței particulare a actului jurisdicțional, ci în considerarea faptului că este vorba despre o *verificare înfăptuită de o instanță*, în *exercițiul atribuțiilor sale*, în cadrul **unor dezbateri contradictorii**.

Ceea ce nu poate fi repus în discuție este **analiza** realizată de instanță, în condiții **de contradictorialitate, cu concursul părților, în condiții de egalitate și cu respectarea dreptului la apărare**, forța de impunere a autorității de lucru judecat derivând tocmai din respectarea acestor principii specifice dreptului la un proces echitabil. De aceea în lipsa verificării jurisdicționale în condiții de contradictorialitate nu se poate vorbi de o autoritate de lucru judecat⁷⁰. Analizarea verificării jurisdicționale realizată de o instanță printr-o hotărâre care a intrat în puterea lucrului judecat nu poate fi cenzurată nici măcar de instanța disciplinară și nici de instanța de recurs în materie disciplinară, tocmai în considerarea faptului de esența puterii lucrului judecat este judecata în contradictoriu cu părțile din raportul juridic dedus judecății.

Reglementarea conținută în art. 46 alin. 2 din Legea nr. 304/2004 opune așadar inspectorului *imposibilitatea verificării acelei părți din hotărâre care este acoperită de puterea lucrului judecat, respectiv soluția pronunțată, care determină dreptul recunoscut sau infirmat, obligația sau constrângerea după caz și argumentele enunțate în motivarea hotărârii, în măsura în care dezleagă elementele aceluia raport juridic litigios asupra căruia*

⁷⁰ acesta fiind de altfel și motivul pentru care încheierile în procedura necontencioasă nu au puterea lucrului judecat conform art. 337 Cod procedură civilă, situația fiind similară și în materia hotărârilor de expedient;

instanța s-a pronunțat, respectiv motivele cu valoare decizională care de asemenea sunt acoperite de puterea lucrului judecat.

Nu pot fi așadar discutate nici *motivele prin care sunt afirmate sau negate direct sau incidental anumite drepturi discutate în contradictoriu cu părțile din proces, a căror finalitate se concretizează în dispozitivul hotărârii*, nefiind incluse în această categorie regulile doctrinare sau interpretările teoretice la care se raportează judecătorul.

Alte aspecte materializate în conținutul hotărârii judecătorești irevocabile sau definitive, precum și cele care vizează derularea procedurii judiciare pot fi verificate în procedura disciplinară, întrucât nu intră în sfera de incidență a puterii lucrului judecat. Exemplificăm în acest sens respectarea dispozițiilor privind competența instanței sesizate, compunerea instanței, deciziile implicite, criticile privind procedeul tehnic al soluțiilor, enunțurile străine de materia litigioasă asupra căroră s-a statuat etc.

Respectarea puterii lucrului judecat reprezintă și o cerință impusă de principiului securității raporturilor juridice, ca element fundamental al supremației dreptului.

Regula se impune pregnant în materie civilă, în considerarea faptului că, în definirea dreptului de acces la un la un tribunal, garantat de art. 6 paragraful 1 din CEDO, Curtea Europeană a subliniat că unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului⁷¹ este principiul securității raporturilor juridice, care implică și cerința ca soluția dată în mod definitiv într-un litigiu de către instanțe, să nu mai fie pusă în discuție⁷².

Aspectul prezintă relevanță în analiza abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t din Legea nr. 303/2004, sub aspectul respectării normelor de *drept material ori procesual în cauzele civile* întrucât dispozițiile art. 322 pct. 4 Cod procedură civilă reglementează ca motiv de revizuire a unei hotărâri judecătorești sancționarea disciplinară a unui magistrat pentru exercitarea funcției cu rea credință sau gravă neglijență în acea cauză, fiind cunoscută jurisprudența vastă a Curții Europene care a constatat o încălcare a acestui principiu prin legislația statelor estice, care făcea posibilă rediscutarea unor decizii irevocabile, fără ca la momentul la momentul rediscutării să fi reintervenit aspecte necunoscute la data pronunțării hotărârii irevocabile⁷³.

Ori, instituirea unui asemenea motiv de revizuire creează tocmai posibilitatea rediscutării unei hotărâri irevocabile, fără ca la momentul rediscutării să fi reintervenit

⁷¹ Ca element al patrimoniului comun al statelor contractante

⁷² Acest principiu afirmă un aspect esențial al dreptului de acces efectiv la o instanță de judecată, în considerarea faptului că, dacă statele trebuie să garanteze dreptul de acces la justiție al unei persoane, atunci statul trebuie să garanteze și faptul că soluția obținută în urma litigiului rămâne certă (Hotărârea CEDO din 4 noiembrie 2008, cauza Bota contra României; Hotărârea CEDO din 3 martie 2009, cauza Eugenia Duca contra Moldovei)

⁷³ Cu privire la acest aspect, făcându-se referire procedura anterioară a recursului în anulare pentru care România a fost condamnată de mai multe ori, în doctrină se remarcă faptul că „faptul că aceeași procedură a fost sancționată la nesfârșit de Cutre, a fost considerată de nenumărate ori în jurisprudența Curții Constituționale române, căreia nu i s-a părut nimic în neordine ca o hotărâre irevocabilă să fie rediscutată, la cererea procurorului general, fără ca, după pronunțarea hotărârii să fi intervenit elemente de fapt noi, necunoscute anterior” (Radu Chiriță – Dreptul la un proces echitabil, tomul I, Editura Universul Juridic București, 2008, pag. 134)

aspecte necunoscute la data pronunțării hotărârii irevocabile, spre deosebire de celelalte cazuri de revizuire în care o asemenea ipoteză nu există⁷⁴.

c. Cerința respectării principiului securității raporturilor juridice - element obiectiv de referință în determinarea actelor materiale care pot intra în conținutul abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t din Legea nr. 303/2004. Criteriul „defectelor fundamentale”.

Definirea conceptului de rea-credință și gravă neglijență în conținutul normei cuprinse în art. 99¹ din Legea nr. 303/2004 prin raportare la încălcarea normelor de drept material ori procesual, poate crea un mecanism, în care, răspunderea disciplinară a judecătorului nu mai constituie o expresie a responsabilității acestuia, ci devine un mijloc pentru a se obține o rejudecare a procesului și o nouă soluționare a cazului, față de efectele generate de reglementarea conținută în art. 322 pct. 4 Cod procedură civilă⁷⁵.

O asemenea reglementare sensibilizează și mai mult problematica răspunderii disciplinare a judecătorului, întrucât poate genera consecințe *nespecific* scopului reglementării responsabilității judiciare. Aceasta deoarece efectele angajării răspunderii disciplinare pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență față de reglementarea cuprinsă în art. 322 pct. 4 Cod procedură civilă se răsfrâng și asupra părților din proces, fapt care poate pune în discuție și încălcarea principiului securității raporturilor juridice, ca element fundamental al preeminenței dreptului. În accepțiunea jurisprudenței Curții Europene principiul securității raporturilor juridice impune ca nicio parte a unui proces să nu poată obține redeschiderea unui proces judecat definitiv și irevocabil, numai în scopul de a obține o rejudecare a procesului și o nouă soluționare a cazului⁷⁶, dreptul de acces la un tribunal garantat de art. 6 paragraful 1 din CEDO cu referire la cauzele civile fiind iluzoriu dacă ordinea juridică a unui stat contractant ar permite ca o hotărâre judecătorească definitivă și obligatorie să rămână inoperantă (fără efect) în detrimentul uneia dintre părți.

Instanței disciplinare îi revine în contextul acestor reglementări nu doar rolul de a *păstra echilibrul* între *responsabilitatea judecătorului, independența sa și autoritatea de lucru judecat*, ci și rolul de a *asigura* acel *just echilibru între interesele individului și*

⁷⁴ O asemenea ipoteză nu poate fi asimilată nici cu cererea de revizuire formulată în condițiile art. 408¹ Cod procedură penală, sau cu motivul de revizuire reglementat de art. 322 pct. 9 Cod procedură civilă care constituie un mijloc de reparare a dreptului încălcat, cu caracter subsidiar, incident numai în situația în care încălcarea nu poate fi remediată decât prin revizuirea hotărârii pronunțate. Motivul de revizuire nu este similar nici cu situația condamnării definitive a magistratului pentru o infracțiune privitoare la pricină, întrucât în acel caz se impune cerința ca săvârșirea infracțiunii să fi determinat soluția respectivă. În cazul răspunderii disciplinare a judecătorului problema nu se pune în aceeași termeni, întrucât sancționarea disciplinară pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență „în aceea cauză” poate interveni pentru încălcarea unor norme procesuale care nu au avut niciun efect direct asupra soluției pronunțate în cauză.

Evident că acest principiu nu interzice proceduri de revizuire atunci când sunt descoperite probe noi, când unele probe au fost false, etc. însă aceste ipoteze nu se circumscriu condițiilor angajării răspunderii disciplinare a judecătorilor.

⁷⁵ Dispozițiile art. 322 pct. 4 Cod procedură civilă reglementează ca motiv de revizuire a unei hotărâri judecătorești sancționarea disciplinară a unui magistrat pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență în acea cauză.

⁷⁶ Hotărârea CEDO din 25 aprilie 2006, cauza Macovei și alții contra Moldovei; Hotărârea CEDO din 3 martie 2009 2006, cauza Eugenia Duca contra Moldovei;

necesitatea garantării eficacității justiției, în considerarea consecințelor pe care aplicarea unei sancțiuni disciplinare pentru săvârșirea abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor în cauzele civile le generează asupra situației părților din proces.

Problema prezintă interes și din perspectiva titularilor acțiunii disciplinare, întrucât jurisprudența Curții Europene în ceea ce privește respectarea principiului securității raporturilor juridice poate constitui un element obiectiv de referință în determinarea acelor categorii de acte materiale care justifică inițierea procedurii disciplinare pentru săvârșirea abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t.

Raportarea la jurisprudența Curții Europene privind principiul securității raporturilor juridice prezintă utilitate directă în situația în care se analizează exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență în procesele civile, față de reglementarea cazului de revizuire prevăzut de art. 322 pct. 4 Cod procedură civilă.

Elementul determinant în jurisprudența Curții Europene în respectarea principiului securității raporturilor juridice este acela al **„defectelor fundamentale”**, criteriu care poate fi utilizat ca reper în analiza realizării elementelor constitutive ale abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t din Legea nr. 303/2004, în condițiile în care, în materie civilă angajarea răspunderii disciplinare a judecătorului pentru această abatere are ca efect revizuirea cauzei. Aceasta deoarece Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a admis desființarea unei hotărâri trecute în puterea lucrului judecat – respectiv atingerea adusă principiului securității raporturilor juridice – numai pentru a se corecta **defecte fundamentale** ale hotărârii respective⁷⁷.

Nu este lipsită de interes extrapolarea situațiilor relevate în jurisprudența europeană ca fiind „defecte fundamentale” și la încălcarea normelor de drept material sau procesual în cauzele penale, în scopul asigurării unui tratament nediferențiat în materia răspunderii disciplinare a judecătorilor.

Existența sau inexistența unui defect fundamental poate fi apreciată în raport de particularitățile fiecărei cauze, conturându-se însă în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, anumite categorii de încălcări considerate **„defecte fundamentale”**, care au justificat desființarea unei hotărâri trecute în puterea lucrului judecat – respectiv atingerea adusă principiului securității raporturilor juridice, în scopul corectării acestuia.

Au fost evidențiate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului următoarele situații considerate „defecte fundamentale” :

1. *Încălcarea principiului contradictorialității prin neîndeplinirea procedurii de citare cu una dintre părțile din proces*⁷⁸ este considerat un defect fundamental care justifică desființarea unei hotărâri trecute în puterea lucrului judecat. Se reține că prin judecarea cauzei fără ca pârâtul să fi fost încunoștințat, prima instanță încălcase principiul

⁷⁷ A se vedea o analiză amplă a acestui principiu, prin raportare la jurisprudența Curții Europene: Dragoș Bogdan –Procesul civil echitabil în materie civilă în jurisprudența CEDO, volumul I, Editura Hamangiu, București 2009

⁷⁸ Hotărârea CEDO din 4 decembrie 2008, cauza Tishkevich contra Rusiei;

contradictorialității, menționându-se că o asemenea omisiune este gravă, probleme similare conducând la concluzia încălcării caracterului echitabil al procedurii în multe cazuri anterioare ale Curții;

În raport de această interpretare, nerespectarea dispozițiilor procedurale privind citarea părților din proces, cu rea-credință sau gravă neglijență, în sensul definit de art. 99¹ din Legea nr. 303/2004 poate constitui un act specific abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t, fără ca aplicarea dispozițiilor art. 322 pct. 4 Cod procedură civilă să aducă atingere principiului securității raporturilor juridice.

2. *Neparticiparea la proces a terțului ale cărui drepturi sunt afectate* a fost considerat un defect fundamental care justifică desființarea unei hotărâri trecute în puterea lucrului judecat⁷⁹. Desființarea hotărârii definitive și irevocabile apreciată ca fiind justificată de Curtea Europeană a intervenit întrucât prima instanță nu stabilise toate circumstanțele cauzei, nu identificase toate părțile din proces și nu îl introdusese proprietarul terenului în proces, cu consecința că drepturile acestuia din urmă au fost afectate.

Se impune a se observa faptul că ambele situații identificate se circumscriu unor încălcări a normelor de procedură care au generat consecințe în sensul vătămării drepturilor procesuale prin încălcarea garanțiilor specifice dreptului la un proces echitabil.

Nu au fost considerate defecte fundamentale care să conducă la desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile următoarele situații:

1. *Înlocuirea unei interpretări judiciare „greșite” cu una „corectă”*⁸⁰.

S-a reținut înfrângerea principiului securității juridice și al dreptului de acces al reclamantului în sensul art. 6 din Convenție cu următoarea argumentare: faptul că o instanță superioară nu este de acord cu interpretarea anterioară a legii interne de către o altă instanță nu putea în sine să fie considerată drept o circumstanță excepțională care să conducă la desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile și la redeschiderea procesului privind cererea reclamantului”.

2. *Jurisprudența neunitară* nu constituie un defect fundamental care să justifice încălcarea principiului securității raporturilor juridice⁸¹. S-a reținut că desființarea hotărârii definitive și irevocabile pe motivul greșitei aplicări a legii interne și pe considerentul asigurării coerenței jurisprudențiale în condițiile în care alte instanțe adoptaseră în cazuri similare soluții diferite, nu constituie un defect fundamental care să infirme puterea lucrului judecat pe care reclamanții se bazează în mod legitim.

3. *Aprecierea greșită a faptelor sau a legii aplicabile* nu constituie un defect fundamental care să justifice încălcarea principiului securității raporturilor juridice⁸². S-a reținut în speță faptul că majorarea discreționară de către prima instanță a sumei

⁷⁹ Hotărârea CEDO din 31 iulie 2008, cauza Protseno contra Rusiei;

⁸⁰ Hotărârea CEDO din 18 ianuarie 2007, cauza Kot contra Rusiei;

⁸¹ Hotărârea CEDO din 8 ianuarie 2009, cauza Kondrashov contra Rusiei; Hotărârea CEDO din 8 ianuarie 2009, cauza Kullkov și alții contra Rusiei;

⁸² Hotărârea CEDO din 4 decembrie 2008, cauza Tishkevich contra Rusiei;

acordate nu justifică desființarea hotărârii definitive și irevocabile, acest motiv putând fi similar cu o apreciere greșită a probelor sau cu o interpretare greșită a legii, considerate anterior de Curte ca neimplicând defecte fundamentale⁸³.

4. *Interpretarea greșită a probatoriului* nu justifică încălcarea principiului securității raporturilor juridice prin redeschiderea procedurilor după rămânerea definitivă și irevocabilă a hotărârii⁸⁴.

5. *Greșita apreciere a probelor* nu constituie în sine un defect fundamental care să justifice desființarea unei hotărâri intrate în puterea lucrului judecat⁸⁵.

6. *Interpretarea greșită a legii* nu justifică desființarea unei hotărâri definitive și irevocabile⁸⁶.

Se remarcă din perspectiva criteriilor avute în vedere de Curtea Europeană în definirea „defectelor fundamentale” faptul că neregularitățile care vizează judecata propriu-zisă, aplicarea și interpretarea legii materiale, interpretarea probelor, jurisprudența neunitară nu sunt considerate suficiente pentru a justifica desființarea unei hotărâri trecute în puterea lucrului judecat, fiind însă incluse în categoria acestora încălcările normelor de procedură care au generat consecințe în sensul vătămării drepturilor procesuale prin nerespectarea garanțiilor specifice dreptului la un proces echitabil.

Situațiile prezentate mai sus au doar caracter exemplificativ, fiind relevante mai ales în contextul în care propunerea de raportare în determinarea actelor materiale ale acestei abaterii disciplinare la conceptul „defecte fundamentale” este apreciată ca fiind justificată.

Raportarea la acest criteriu este justificată nu doar de argumentele enunțate mai sus, privind consecințele produse în cauzele civile față de reglementarea conținută în art. 322 pct. 4 Cod procedură civilă și respectiv de scopul asigurării unui tratament nediferențiat în materia răspunderii disciplinare a judecătorilor, ci mai ales de necesitatea stabilirii unor elemente obiective de raportare în aprecierea îndeplinirii condiției relei credințe sau a gravei neglijențe. Această necesitate este majoră în condițiile în care sfera titularilor acțiunii disciplinare este atât de extinsă, iar uniformizarea interpretărilor, cel puțin în faza inițială a procedurii disciplinare va fi greu de realizat.

⁸³ Hotărârea CEDO din 18 ianuarie 2007, cauza Sitkov contra Rusiei

⁸⁴ Hotărârile CEDO din 29 iulie 2008, cauza Mitrea contra României; Hotărârea CEDO din 15 noiembrie 2007, cauza Belasin contra României;

⁸⁵ Hotărârea CEDO din 18 ianuarie 2007, cauza Sitkov contra Rusiei

⁸⁶ Hotărârea CEDO din 23 septembrie 2008, cauza Tripon contra României

4. Activitatea jurisdicțională și răspunderea disciplinară. Elemente de drept comparat

procuror dr. Tamara MANEA, inspector judiciar

În materia răspunderii disciplinare este foarte important să se realizeze un echilibru între necesitatea de a fi sancționată conduita magistratului care este incompatibilă cu exigențele deontologice impuse acestui corp profesional și necesitatea de a-i fi respectată independența .

Problema realizării acestui echilibru apare, în special, în situația încriminării ca abatere disciplinară a unor fapte care au legătură cu modul în care se desfășoară activitatea jurisdicțională.

Principiul independenței magistratului presupune ca acesta să-și exercite funcția independent, pe baza aprecierii proprii a faptelor, a interpretării conștiințioase a legii, fără influențe din afară, fără să se lase convins, forțat, amenințat, fără să permită amestecul, direct sau indirect, din partea nimănui, indiferent de motivul unui astfel de amestec ⁸⁷ .

Analizând conținutul acestui principiu prin prisma echilibrului ce trebuie menținut între răspunderea disciplinară a magistratului și respectarea independenței acestuia, apreciem că elementele raționamentului juridic care țin de interpretarea normelor de drept sau interpretarea probelor se situează în afara sferei răspunderii disciplinare, iar opinia pe care magistratul și-o formează în urma acestui raționament nu poate fi cenzurată decât în căile de atac prevăzute de lege și nu poate forma obiectul unei verificări disciplinare.

Totuși independența magistratului nu exclude necesitatea responsabilizării acestuia în realizarea actului de justiție.

În preambulul documentului, intitulat "Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară", se precizează că principiile pe care acest act le consacra sunt menite să stabilească standarde pentru conduita etică a magistraților, care "pornesc de la premisa că judecătorii sunt responsabili de conduita lor în fața unor instituții anume create pentru a asigura respectarea normelor judiciare, instituții ce sunt ele însele independente și imparțiale".

În același sens - al responsabilizării judecătorului național - este și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (respectiv, hotărârea din 30 septembrie 2003 pronunțată în Cauza Gerhard Kobler împotriva Austriei (C-224/2001, hotărârea din 13 iunie 2006, pronunțată în Cauza Traghetti del Mediterraneo SpA împotriva Italiei (C-173/03) și hotărârea pronunțată în 24 noiembrie 2011 în Cauza Comisia Europeană împotriva Italiei (C-379/10).

Prin hotărârea dată în Cauza Traghetti del Mediterraneo⁸⁸, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a statuat că "dreptul comunitar se opune unei legislații naționale care exclude, în general, răspunderea statului membru pentru despăgubirile acordate particularilor ca urmare a încălcării dreptului comunitar imputabilă unei instanțe naționale care judecă în ultim grad de jurisdicție, pentru motivul că încălcarea în cauză rezultă dintr-o interpretare a unor norme juridice sau dintr-o apreciere a faptelor și a probelor efectuate de o asemenea instanță. Dreptul comunitar se opune totodată unei legislații naționale care limitează angajarea acestei răspunderi doar la cazurile de dol sau

⁸⁷ Proiectul de la Bangalore al Codului de conduită judiciară – 2001 adoptat de Grupul judiciar de întărire a integrității magistraților Document disponibil pe site-ul www.unodc.org/pdf/corruption/bangalore/

⁸⁸ Traducerea publicată pe site-ul <http://www.ier.ro/sites/default/files/traduceri/62003J0173.pdf>

culpă gravă a judecătorului, dacă o asemenea limitare conduce la excluderea angajării răspunderii statului membru în cauză în alte situații în care a fost comisă o încălcare vădită a dreptului aplicabil, astfel cum a fost precizată la punctele 53 - 56 din Hotărârea pronunțată la 30 septembrie 2003 în cauza Kobler" (paragraful 46)".

Potrivit jurisprudenței citate, statele membre nu pot să se apere de răspundere pentru încălcarea dreptului Uniunii Europene, invocând faptul că această încălcare este determinată de modul în care instanțele naționale interpretează legea, apreciază faptele sau probele, iar această răspundere a statelor nu poate rămâne fără efect în ceea ce privește răspunderea judecătorului național.

Pentru a fi, însă, atrasă răspunderea este necesar ca aprecierea încălcării normei să fie evaluată ținându-se seama de un anumit număr de criterii, precum gradul de claritate și de precizie al dispoziției legale, caracterul scuzabil sau nescuzabil al erorii de drept comise sau neexecutarea, de către instanța în cauză, a obligației sale de a introduce o acțiune pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare.

Responsabilizarea magistratului apare în legislațiile europene și sub forma încriminării unor fapte ale magistraților care au legătură cu activitatea jurisdicțională.

În Spania⁸⁹ printre abaterile foarte grave și grave se numără și acelea referitoare la lipsa absolută și manifestă de motivare a hotărârilor judecătorești și utilizarea în cadrul hotărârilor judecătorești a unor expresii nenesesare, extravagante sau care pot fi jignitoare sau lipsite de respect, din punct de vedere al raționamentului juridic.

În Italia⁹⁰ este încriminată ca abatere disciplinară încălcarea gravă a legii din cauza ignoranței sau neglijenței nescuzabile.

În Franța, prin Legea organică nr. 830 din 22 iulie 2010⁹¹, s-a statuat că încălcarea gravă și deliberată de către magistrat a unei reguli de procedură care constituie o garanție esențială a drepturilor părților, constatată printr-o hotărâre judecătorească definitivă, atrage răspunderea disciplinară.

În Belgia⁹², judecătorul poate răspunde disciplinar dacă nu își respectă îndatorirea de a motiva hotărârile.

În Polonia, poate constitui abatere disciplinară încălcarea manifestă, frapantă și inacceptabilă a dispozițiilor unei norme juridice.

În Germania, în materia răspunderii disciplinare se face distincție între esența activității jurisdicționale care cuprinde aflarea propriu-zisă a adevărului judiciar și pronunțarea soluției și domeniul ordinii exterioare care cuprinde asigurarea desfășurării regulamentare a activității și forma exterioară de îndeplinire a sarcinilor de serviciu .

În principiu, răspunderea disciplinară se limitează la domeniul ordinii exterioare și nu este admisibilă în ceea ce privește esența activității jurisdicționale. Măsurile de supraveghere profesională care vizează conținutul hotărârilor judecătorești nu pot să depășească domeniul ordinii exterioare. De exemplu, din domeniul ordinii exterioare poate să facă parte un „exces verbal” în motivarea unei hotărâri, întrucât se apreciază că exprimarea reprezintă un element de formă, care poate fi în multe feluri detașat de conținut.

⁸⁹ Wladimirio de Nunzio și Giuseppe Salme – Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare (ENCJ) - raportul Grupului de lucru „Deontologie” Roma 03 februarie 2006; www.csm1909.ro/csm/linkuri/30_03_2006_3787_ro.doc

⁹⁰ Lucrarea „Il sistema giudiziario italiano” elaborată de Consiglio Superiore della Magistratura pagina 324;

⁹¹ Legea organică nr. 2010-830 din 22 iulie 2010 a modificat Odonanța nr. 58-1270 din 22 decembrie 1958 privind statutul magistraților, publicată pe site-ul <http://www.legifrance.gouv.fr/>

⁹² Wladimirio de Nunzio și Giuseppe Salme- op. Cit.

Măsurile de supraveghere profesională privitoare la conținutul unei hotărâri judecătorești sunt permise numai atunci, când funcția este exercitată, în mod evident, defectuos. Pentru a fi atrasă răspunderea magistratului nu este suficientă doar o aplicare greșită a normelor de drept, ci este necesară existența unei greșeli evidente, inacceptabile, față de care nu pot exista îndoieli. De exemplu aplicarea unei legi expres abrogate sau omisiunea de a aplica o lege încă în vigoare și notorie.

În legislația noastră⁹³, legat de activitatea jurisdicțională, răspunderea disciplinară a magistratului intervine în cazul utilizării unor expresii inadecvate în cuprinsul hotărârilor judecătorești sau al actelor judiciare ale procurorului ori motivarea în mod vădit contrară raționamentului juridic, de natură să afecteze prestigiul justiției sau demnitatea funcției de magistrat, a lipsei totale a motivării hotărârilor judecătorești sau a actelor judiciare ale procurorului, în condițiile legii”; a nerespectării deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii, precum și în cazul exercitării funcției cu rea-credință sau gravă neglijență.

Concluzia ce se desprinde din cele prezentate este aceea că elementul comun a legislațiilor ce au făcut obiectul analizei îl reprezintă faptul că răspunderea disciplinară a magistratului în legătură cu activitatea jurisdicțională nu poate interveni decât până la limita în care independența acestuia nu este afectată.

⁹³ Art. 99 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor cu modificările și completările ulterioare publicată în Monitorul Oficial nr. 515 din 14 august 2013, partea I;

5. Cercetarea disciplinară. Acte și documente încheiate la nivelul Inspecției Judiciare. Dispoziții legale și regulamentare aplicabile

Judecător Petre ROȘU, inspector judiciar

Potrivit dispozițiilor legale și regulamentare⁹⁴, actele sau documentele întocmite la nivelul Inspecției Judiciare cu ocazia efectuării unei cercetări disciplinare în cadrul procedurii disciplinare sunt, *în principal*, următoarele:

1. Proces-verbal de sesizare din oficiu. În cazul în care Inspecția Judiciară este titulară a acțiunii disciplinare, aceasta se poate sesiza din oficiu sau poate fi sesizată în scris și motivat de orice persoană interesată, inclusiv de Consiliul Superior al Magistraturii, în legătură cu abaterile disciplinare săvârșite de judecători și procurori. Petițiile înaintate Inspecției Judiciare de către ministrul justiției, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, fără menționarea expresă a exercitării atribuțiilor de titular al acțiunii disciplinare, prevăzute de [art. 45](#) alin. (1) din Legea nr. 317/2004, republicată, se înregistrează și se soluționează conform procedurii prevăzute pentru cazurile în care Inspecția Judiciară este sesizată din oficiu sau de o persoană interesată, inclusiv de Consiliul Superior al Magistraturii.

Sesizarea din oficiu a Inspecției se realizează pe baza procesului-verbal întocmit de inspectorul-șef sau a procesului-verbal întocmit de inspectorul judiciar și avizat de șeful direcției corespunzătoare și de inspectorul-șef.

Verificările prealabile efectuate de către inspectorii judiciari, ca urmare a unei sesizări, sunt, de regulă, limitate la aspectele semnalate. Inspectorii judiciari pot însă constata, cu ocazia efectuării verificărilor, orice alte încălcări ale normelor legale sau regulamentare, situație în care întocmesc un proces-verbal de sesizare din oficiu în condițiile de mai sus.

2. Registrul privind sesizările din oficiu. Acest registru se întocmește și se păstrează pe fiecare direcție de inspecție în parte. În acest registru se trec, în ordinea înregistrării la Inspecția Judiciară, sesizările din oficiu.

Registrul de evidență a sesizărilor din oficiu conține următoarele mențiuni:

- număr curent;
- numărul de dosar;
- data înregistrării;
- obiectul sesizării;
- inspectorul judiciar desemnat;
- soluția dispusă și data acesteia;
- observații.

3. Fișa de repartizare. La dosar se atașează fișa de repartizare care cuprinde următoarele mențiuni:

⁹⁴Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii cu modificările și completările ulterioare publicată în Monitorul Oficial nr. 515 din 14 august 2013, partea I; Regulamentul privind normele pentru efectuarea lucrărilor de inspecție de către Inspecția Judiciară, publicat în M. Of. nr. 802/29 noiembrie 2012;

- data înregistrării la Inspecția Judiciară,
- data repartizării,
- inspectorul judiciar desemnat sau echipa de inspectori judiciari desemnată,
- termenul de soluționare,
- obiectul lucrării,
- gradul de complexitate,
- titularul sesizării,
- indicele statistic,
- situațiile de incompatibilitate sau motivele de redistribuire a dosarului.

4. Referat de conexare a sesizărilor. În situația în care mai multe sesizări privesc aceeași faptă și aceeași persoană, sesizările se conexează. Procedura de soluționare a lucrărilor conexe este aceea corespunzătoare primei sesizări înregistrate la Inspecția Judiciară, indiferent de titularul acțiunii disciplinare. În cazul sesizării din oficiu prin proces-verbal întocmit de inspectorul judiciar, pentru respectarea principiului continuității, dosarul nou-format se soluționează de către inspectorul judiciar care a dispus sesizarea. În situația în care mai multe sesizări provenind de la titulari diferiți privesc aceeași faptă și aceeași persoană, lucrările se conexează și se soluționează de inspectorul judiciar căruia i-a fost repartizată prima lucrare înregistrată la Inspecția Judiciară.

5. Referat de desemnare a echipei în cazul lucrărilor complexe. Pentru soluționarea cauzelor complexe, la începutul fiecărui an, prin ordin al inspectorului-șef, se constituie echipe formate din 2 inspectori judiciari și se numerotează. Acestora li se repartizează aleatoriu lucrările al căror grad de complexitate este apreciat ca fiind ridicat la momentul înregistrării și repartizării. În situația unor lucrări complexe, inspectorul judiciar desemnat să efectueze verificările, în baza unui referat adresat inspectorului-șef, poate solicita repartizarea lucrării echipei din care face parte.

6. Adresa de obținere a datelor și informațiilor. Aspectele semnalate sunt supuse unei verificări prealabile efectuate de inspectorii judiciari din cadrul Inspecției Judiciare, în cadrul căreia se stabilește dacă există indiciile săvârșirii unei abateri disciplinare. Verificările se efectuează în termen de cel mult 45 de zile de la data solicitării formulate de titularul acțiunii disciplinare sau de la data sesizării Inspecției Judiciare. După primirea dosarului, în funcție de aspectele sesizate, inspectorul judiciar sau echipa de inspectori judiciari solicită instanțelor sau parchetelor vizate, prin adresă semnată de unul dintre inspectorii desemnați, relațiile necesare soluționării lucrării și prevăzute de dispozițiile art. 73 alin. (4) din Legea nr. 317/2004, republicată.

7. Relații primite pe mail. Rezultatul verificărilor și înscrisurile solicitate de inspectorul judiciar sau echipa de inspectori judiciari, precum și înscrisurile considerate relevante de către conducerea instanței/parchetului se transmit direct Inspecției Judiciare, prin curier, fax ori prin poșta specială, precum și prin poșta electronică, pe adresa de e-mail a inspectorului judiciar semnatar al adresei, situație în care documentele se scanează.

8. Anunț prealabil al conducerii instanțelor pentru verificări directe. În cazul în care pentru lămurirea aspectelor sesizate este necesară și efectuarea de verificări directe, inspectorii judiciari, de regulă, anunță, în prealabil, conducerea instanței/parchetului cu

privire la data prezentării și obiectul verificărilor. În situațiile în care se impune efectuarea unor verificări inopinate, prin excepție, comunicarea prezenței inspectorilor judiciari la sediul instanței/parchetului și a obiectului verificărilor se realizează după finalizarea acestora.

9. Referat de solicitare de către inspector a prelungirii termenului de 45 de zile de efectuare a verificărilor prelabile, aprobat. Inspectorul-șef poate dispune prelungirea termenului de efectuare a verificărilor prelabile, cu cel mult 45 de zile, dacă există motive întemeiate care justifică această măsură. Termenul de 45 de zile prevăzut de art. 45 alin. (3) din Legea nr. 317/2004, republicată, poate fi prelungit cu încă 45 de zile, la solicitarea motivată a inspectorului judiciar sau a echipei de inspectori judiciari, în funcție de complexitatea sesizării, de volumul de lucru al inspectorului/echipei de inspectori desemnați sau de existența altor motive întemeiate.

10. Act de stabilire a unui termen mai scurt de 45 de zile. În funcție de natura sesizării și de urgența acesteia, șeful de direcție poate stabili un termen de soluționare mai scurt decât cel de 45 de zile.

11. Proces-verbal de finalizare a verificărilor prelabile. Finalizarea verificărilor prelabile se constată printr-un proces-verbal întocmit de către inspectorii judiciari, care au efectuat verificările.

12. Proces-verbal de finalizare a completărilor verificărilor prelabile. În cazul în care, primind rezoluția cu propunerea de clasare, ministrul justiției, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție dispune motivat completarea verificărilor prelabile, acestea se efectuează în termen de cel mult 30 de zile de la data înregistrării solicitării la Inspekția Judiciară, de regulă, de către inspectorii judiciari care au întocmit rezoluția. Finalizarea completării verificărilor prelabile se constată de inspectorii judiciari, prin proces-verbal.

13. Notă privind disfuncționalități sau de înaintare către Secție. Dacă în urma verificărilor prelabile efectuate se constată disfuncționalități în activitatea instanțelor sau parchetelor ori elemente de practică neunitară, inspectorii judiciari întocmesc, alături de rezoluția de clasare sau propunere de clasare, o notă în care sunt evidențiate aspectele constatate și propunerile formulate. În cazurile în care soluționarea sau reglementarea aspectelor semnalate sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, nota, avizată de inspectorul-șef, se înaintează secției corespunzătoare sau Plenului Consiliului Superior al Magistraturii.

14. Rezoluție cu propunere de începere a cercetării disciplinare. În cazul în care se constată că există indiciile săvârșirii unei abateri disciplinare, inspectorul judiciar transmite autorului sesizării, în termen de 7 zile de la finalizarea verificării prelabile, propunerea de începere a cercetării disciplinare prelabile, dacă Inspekția Judiciară a fost sesizată de ceilalți titulari ai acțiunii disciplinare. Dacă în urma completării verificărilor se constată, de asemenea, existența indiciilor privind săvârșirea unor abateri disciplinare, inspectorii judiciari întocmesc rezoluție cu propunere de începere a cercetării disciplinare.

15. Adresă a inspectorului-șef. Rezoluția cu propunere de începere a cercetării disciplinare se înaintează titularului acțiunii disciplinare, prin adresă semnată de inspectorul-șef, în termen de 7 zile de la data finalizării verificărilor prelabile.

16. Rezoluție de începere a cercetării disciplinare prelabile. În cazul în care se constată că există indiciile săvârșirii unei abateri disciplinare, inspectorul judiciar dispune, prin rezoluție, începerea cercetării disciplinare prelabile, dacă Inspekția

Judiciară a fost sesizată în condițiile art. 45 alin. (2) din legea 317. În situația în care, ca urmare a efectuării verificărilor prealabile, se constată că există indicii cu privire la săvârșirea unor abateri disciplinare, inspectorii judiciari dispun, prin rezoluție, începerea cercetării disciplinare, de regulă, în termen de 7 zile de la data finalizării verificărilor prealabile. Rezoluția cuprinde următoarele mențiuni:

- data și modalitatea sesizării,
- aspectele sesizate,
- conținutul verificărilor prealabile efectuate,
- data finalizării verificărilor prealabile,
- situația de fapt reținută,
- fundamentarea soluției de începere a cercetării disciplinare, raportat la aspectele sesizate,
- rezultatul verificărilor și
- dispozițiile legale aplicabile în speță.

17. Registrul de evidență a cercetărilor disciplinare. Acest registru se întocmește și se păstrează pe fiecare direcție de inspecție în parte. În acest registru se trec, în ordinea datei, toate lucrările în care s-a dispus/s-a propus începerea cercetării disciplinare, indiferent de titular.

Mențiunile acestui registru sunt următoarele:

- număr curent;
- numărul de dosar al Inspecției Judiciare și al direcției corespunzătoare;
- inspector judiciar desemnat;
- data rezoluției/dispoziției de începere a cercetării disciplinare;
- titularul acțiunii disciplinare; data prelungirii cercetării disciplinare;
- data suspendării cercetării disciplinare;
- data finalizării cercetării disciplinare;
- data dispoziției de completare a cercetării disciplinare;
- data exercitării acțiunii disciplinare;
- data comunicării acțiunii disciplinare;
- numărul de dosar al secției Consiliului Superior al Magistraturii;
- termenele acordate în procedura de soluționare a acțiunii disciplinare; numărul hotărârii,
- data pronunțării și soluția dispusă de secția Consiliului Superior al Magistraturii;
- data comunicării către Inspecția Judiciară a hotărârii secției Consiliului Superior al Magistraturii; modalitatea rămânerii irevocabile a hotărârii.

18. Rezoluție de suspendare a cercetării disciplinare. Cercetarea disciplinară se suspendă atunci când împotriva judecătorului sau procurorului cercetat s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale pentru aceeași faptă. Organul de urmărire penală este obligat să comunice Consiliului Superior al Magistraturii și Inspecției Judiciare, într-un termen rezonabil, actul prin care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale. Suspendarea cercetării disciplinare se dispune de inspectorul judiciar prin rezoluție și operează până când soluția pronunțată în cauza care a motivat suspendarea a devenit definitivă.

Cercetarea disciplinară se suspendă atunci când împotriva judecătorului sau procurorului cercetat s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale pentru aceeași faptă. Pe baza actului prin care s-a pus în mișcare acțiunea penală, comunicat de organul de urmărire penală, inspectorul judiciar sau, după caz, echipa de inspectori judiciari dispune, prin rezoluție, suspendarea cercetării disciplinare până la data la care a devenit definitivă soluția pronunțată în cauza care a determinat suspendarea.

19. Rezoluția de dispunere a reluării cercetării disciplinare. După comunicarea de către organul de urmărire penală a soluției definitive pronunțate în cauza care a determinat suspendarea, se dispune, prin rezoluție, de către inspectorul judiciar sau, după caz, de către echipa de inspectori judiciari reluarea cercetării disciplinare, care continuă de la ultimul act efectuat în cauză.

20. Invitația de participare la cercetarea disciplinară și adresa de înaintare. În vederea efectuării cercetării disciplinare, inspectorul judiciar comunică magistratului, față de care s-a dispus începerea cercetării disciplinare, invitația de participare la cercetarea disciplinară și o copie a rezoluției prin care s-a început cercetarea disciplinară.

Actele prevăzute la alin. (1) și **adresa de înaintare**, semnate de inspectorul judiciar, se înmânează persoanei cercetate, prin intermediul președintelui instanței/secției sau al prim-procurorului/șefului secției parchetului unde funcționează magistratul vizat, sub semnătură de primire, pe dovada de comunicare.

În caz de imposibilitate obiectivă de prezentare la cercetare a persoanei vizate, se încheie *un proces-verbal* și se întocmește o nouă invitație, prin care se fixează o altă dată pentru efectuarea cercetării disciplinare.

21. Proces-verbal. În cazul în care s-au făcut toate demersurile necesare și nu s-a putut lua legătura cu persoana cercetată disciplinar, această situație se menționează într-un proces-verbal.

22. Notă cu propunere de suspendare din funcție a magistratului. Pe durata cercetării disciplinare, în cazul în care inspectorul sau echipa de inspectori judiciari apreciază că exercitarea în continuare a funcției de către judecătorul/procurorul cercetat ar putea afecta desfășurarea cu imparțialitate a procedurii disciplinare sau că această procedură este de natură să aducă atingere gravă prestigiului justiției, formulează o notă cu propunere de suspendare din funcție a magistratului până la finalizarea procedurii.

Nota cu propunerea de suspendare din funcție a magistratului conține următoarele mențiuni:

- data și modalitatea sesizării,
- aspectele semnalate prin sesizare,
- argumentarea propunerii de suspendare din funcție.

23. Adresă a inspectorului-șef. Nota de mai sus se înaintează, prin adresă semnată de inspectorul-șef, secției corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii.

24. Act de redistribuire a lucrării. Ori de câte ori, față de calitatea persoanei cercetate, imparțialitatea cercetării disciplinare ar putea fi afectată, inspectorul-șef poate

dispune, în condițiile legii, redistribuirea lucrării, din oficiu sau la cererea motivată a inspectorului judiciar care efectuează cercetarea disciplinară, a persoanei cercetate ori a autorului sesizării.

25. Proces-verbal de refuz a persoanei cercetate disciplinar de a se prezenta la cercetare. Refuzul persoanei cercetate disciplinar de a se prezenta la cercetare se constată prin proces-verbal și nu împiedică efectuarea cercetării.

26. Proces-verbal de imposibilitate obiectivă de prezentare la cercetare a persoanei vizate. În caz de imposibilitate obiectivă de prezentare la cercetare a persoanei vizate, se încheie un proces-verbal și se întocmește o nouă invitație, prin care se fixează o altă dată pentru efectuarea cercetării disciplinare.

27. Proces-verbal de ascultare a magistratului cercetat. După studierea dosarului, inspectorul judiciar sau unul din membrii echipei de inspectori judiciari procedează la ascultarea persoanei cercetate și încheie în acest sens un proces-verbal de ascultare, în care se consemnează conținutul declarației date; procesul-verbal de ascultare este semnat pe fiecare pagină de persoana cercetată și de inspectorul judiciar care efectuează cercetarea disciplinară.

28. Proces-verbal de consemnare a refuzului persoanei cercetate de a da declarații. Refuzul persoanei cercetate de a da declarații nu împiedică efectuarea cercetării și se consemnează într-un proces-verbal, precum și în procesul-verbal de efectuare a cercetării disciplinare.

29. Proces-verbal de efectuare a cercetării disciplinare. În cadrul cercetării disciplinare se stabilesc faptele și urmările acestora, împrejurările în care au fost săvârșite, precum și orice alte date concludente din care să se poată aprecia asupra existenței sau inexistenței vinovăției. Ascultarea celui în cauză și verificarea apărărilor judecătorului sau procurorului cercetat sunt obligatorii. Refuzul judecătorului sau procurorului cercetat de a face declarații ori de a se prezenta la cercetări se constată prin proces-verbal și nu împiedică încheierea cercetării. Judecătorul sau procurorul cercetat are dreptul să cunoască toate actele cercetării și să solicite probe în apărare.

La finalizarea cercetării disciplinare se întocmește un proces-verbal de efectuare a cercetării disciplinare, în care se menționează toate activitățile realizate pe parcursul cercetării disciplinare, precum și orice alte aspecte relevante pentru modalitatea de desfășurare a procedurii, inclusiv aspecte referitoare la:

- *refuzul de a da declarații sau de a se prezenta a persoanei cercetate:* Refuzul persoanei cercetate de a da declarații nu împiedică efectuarea cercetării și se consemnează într-un proces-verbal, precum și în procesul-verbal de efectuare a cercetării disciplinare.

- *respingerea motivată a probelor:* În cazul existenței unei imposibilități de administrare a unora dintre probele solicitate sau în cazul în care inspectorul/echipa de inspectori judiciari apreciază că probele solicitate nu sunt utile și pertinente pentru determinarea împrejurărilor săvârșirii faptei sau a existenței ori inexistenței vinovăției, respinge motivat probele respective, consemnând în procesul-verbal de efectuare a cercetării disciplinare probele solicitate și motivele care au determinat respingerea acestora.

- *administrare din oficiu alte probe:* Inspectorul judiciar sau echipa de inspectori judiciari, în funcție de aspectele rezultate din declarația persoanei cercetate sau din probele depuse de aceasta în apărare, poate administra din oficiu orice alte probe pe care

le consideră necesare pentru stabilirea faptelor și urmărilor acestora, a împrejurărilor în care au fost săvârșite, a existenței ori inexistenței vinovăției, consemnând în procesul-verbal de efectuare a cercetării probele administrate din oficiu.

- *refuz de a da declarații sau de a se prezenta a altor persoane decât magistratul cercetat*: Dacă persoanele a căror ascultare se solicită sau este considerată necesară de către inspectorul judiciar sau de către echipa de inspectori judiciari refuză să dea declarații, această împrejurare se consemnează într-un proces-verbal, precum și în procesul-verbal de efectuare a cercetării disciplinare.

30. Procese-verbale de ascultare a altor persoane. În cazul ascultării altor persoane, inspectorul judiciar sau unul dintre membrii echipei de inspectori judiciari procedează la consemnarea declarației într-un proces-verbal care se semnează, pe fiecare pagină, de persoana ascultată și de inspectorul judiciar care a consemnat declarația.

31. Proces-verbal de consemnare a refuzului altei persoane alta decât persoana cercetată de a da declarații. Dacă persoanele a căror ascultare se solicită sau este considerată necesară de către inspectorul judiciar sau de către echipa de inspectori judiciari refuză să dea declarații, această împrejurare se consemnează într-un proces-verbal, precum și în procesul-verbal de efectuare a cercetării disciplinare.

32. Rezoluție de admitere a sesizării. În situația în care Inspekția Judiciară a fost sesizată în condițiile art. 45 alin. (2) din Legea nr. 317/2004, republicată, în termen de 30 de zile de la data finalizării cercetării disciplinare, se dispune de către inspectorul judiciar sau de către echipa de inspectori judiciari, prin rezoluție (și) admiterea sesizării, prin exercitarea acțiunii disciplinare și sesizarea secției corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii; Dispozițiile referitoare la conținutul rezoluției, prevăzute de art. 32 alin. (2) din *Norme* se aplică în mod corespunzător.

Rezoluțiile sunt supuse avizării de către șeful de direcție și confirmării de către inspectorul-șef.

Inspectorul-șef poate dispune, din oficiu sau la propunerea șefului de direcție, prin rezoluție motivată și completarea cercetării disciplinare; Completarea cercetării disciplinare se efectuează în cel mult 30 de zile de la data dispunerii acesteia, de regulă, de către același inspector judiciar sau aceeași echipă de inspectori judiciari. După completarea cercetării disciplinare, se întocmește de către inspectorul judiciar sau de către echipa de inspectori judiciari o nouă rezoluție, care cuprinde, în mod corespunzător, mențiunile prevăzute de art. 32 alin. (6) din *Norme*.

Prin rezoluția prevăzută, inspectorul-șef poate dispune una din următoarele soluții: admiterea sesizării, prin exercitarea acțiunii disciplinare și sesizarea secției corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii;

33. Adresă de comunicare a rezoluției către magistratul cercetat. Rezoluția de admitere a sesizării confirmată de inspectorul-șef, precum și rezoluția emisă de inspectorul-șef se comunică magistratului cercetat.

34. Adresă de înaintare la Secție a rezoluției. În plus, Rezoluția de admitere a sesizării confirmată de inspectorul-șef, precum și rezoluția emisă de inspectorul-șef se înaintează secției corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii, în termen de

cel mult 30 zile de la data finalizării cercetării, prin adresă semnată de către inspectorul-șef.

35. Referat de solicitare de prelungire a cercetării disciplinare și rezoluție a inspectorului-șef. Cercetarea disciplinară se poate prelungi cu cel mult 30 de zile, dacă există motive întemeiate care justifică această măsură. Pentru motive întemeiate, cercetarea disciplinară poate fi prelungită cu maximum 30 de zile. Prelungirea cercetării disciplinare se dispune prin rezoluție de către inspectorul-șef, în temeiul solicitării motivate formulate de inspectorul judiciar sau de echipa de inspectori judiciari.

36. Rezoluție confirmată de exercitare a acțiunii disciplinare (a se vedea și punctul 32). În cazul în care sesizarea s-a făcut potrivit art. 45 alin. (2), inspectorul judiciar poate dispune, prin rezoluție scrisă și motivată admiterea sesizării, prin exercitarea acțiunii disciplinare și sesizarea secției corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii. Rezoluția inspectorului judiciar este supusă confirmării inspectorului-șef. Inspectorul-șef poate dispune completarea cercetării disciplinare de către inspectorul judiciar. Completarea se efectuează de către inspectorul judiciar în termen de cel mult 30 de zile de la data când a fost dispusă de către Rezoluția prevăzută la alin. (1) conține următoarele mențiuni:

- data și modalitatea sesizării,
- aspectele sesizate,
- conținutul verificărilor prelabile efectuate,
- data finalizării verificărilor prelabile,
- data începerii cercetării disciplinare,
- data finalizării cercetării disciplinare,
- situația de fapt rezultată din verificările prelabile și din cercetarea disciplinară,
- apărările formulate de magistrat pe parcursul verificărilor prelabile și cercetării disciplinare,
- fundamentarea propunerii de admitere a sesizării și de exercitare a acțiunii disciplinare, raportate la aspectele sesizate și la rezultatul verificărilor și cercetării, precum și la dispozițiile legale aplicabile în speță.

37. Rezoluție de infirmare a inspectorului-șef. Rezoluția inspectorului judiciar poate fi infirmată de inspectorul-șef, în scris și motivat, acesta putând dispune, prin rezoluție scrisă și motivată, una din soluțiile contrare acesteia.

38. Raport de sesizare a Secției privind încălcări ale Codului deontologic. În situația în care, în cursul cercetării disciplinare, se constată că există indicii cu privire la încălcarea de către magistratul cercetat a normelor [Codului deontologic](#) al judecătorilor și procurorilor, aprobat prin Hotărârea nr. 328/2005 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, inspectorul judiciar sau echipa de inspectori judiciari întocmesc, în mod distinct, un raport, prin care se sesizează secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la aspectele constatate.

Raportul întocmit conține următoarele mențiuni:

- data și modalitatea sesizării,
- aspectele sesizate,

- conținutul verificărilor efectuate,
- data finalizării verificărilor prealabile,
- actele efectuate în cursul cercetării disciplinare,
- data finalizării cercetării disciplinare,
- prezentarea situației de fapt și a apărărilor formulate de persoana cercetată, soluția pronunțată în urma cercetării disciplinare,
- argumentarea sesizării secției Consiliului Superior al Magistraturii privind încălcarea normelor Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 328/2005, raportate la rezultatul verificărilor prealabile și al cercetării disciplinare și la dispozițiile legale incidente în speță.

Raportul, avizat de șeful de direcție de inspecție judiciară și de inspectorul-șef, este înaintat secției corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistratură, în termen de cel mult 30 zile de la data finalizării cercetării.

39. Act de comunicare a rezultatului cercetării disciplinare către alți titulari.

Rezoluție privind rezultatul cercetării disciplinare. Alți titulari. În cazul în care Inspecția este sesizată de către alt titular al acțiunii disciplinare, Inspecția Judiciară comunică rezultatul cercetării prealabile titularului acțiunii disciplinare în termen de cel mult 7 zile de la finalizarea acesteia. După primirea rezultatului cercetării prealabile, ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție sau, după caz, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție poate exercita acțiunea disciplinară prin sesizarea secției corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii.

În situația în care Inspecția Judiciară a fost sesizată în condițiile [art. 45](#) alin. 1 din Legea nr. 317/2004, republicată, se întocmește de către inspectorul judiciar sau, după caz, de către echipa de inspectori judiciari o rezoluție privind rezultatul cercetării disciplinare, în termen de cel mult 7 zile de la data finalizării cercetării disciplinare.

Rezoluția prevăzută la alin. (1) conține următoarele mențiuni:

- data și modalitatea sesizării,
- aspectele sesizate,
- conținutul verificărilor prealabile efectuate,
- data finalizării verificărilor prealabile,
- data începerii cercetării disciplinare,
- data finalizării cercetării disciplinare,
- situația de fapt rezultată din verificările prealabile și din cercetarea disciplinară,
- apărările formulate de magistrat pe parcursul verificărilor prealabile și cercetării disciplinare,
- fundamentarea propunerii de admitere a sesizării și de exercitare a acțiunii disciplinare, raportate la aspectele sesizate și la rezultatul verificărilor și cercetării, precum și la dispozițiile legale aplicabile în speță.

Rezoluția se înaintează titularilor acțiunii disciplinare, prin adresă semnată de inspectorul-șef, în termen de cel mult 7 zile de la finalizarea cercetării.

În situația în care, primind rezoluția, titularul acțiunii disciplinare dispune completarea cercetării disciplinare, aceasta se efectuează, de regulă, de către același

inspector judiciar, în termen de 30 de zile de la data când a fost înregistrată solicitarea de completare la Inspecția Judiciară.

După efectuarea completării cercetării disciplinare, se întocmește de către inspectorul judiciar sau de către echipa de inspectori judiciari o nouă rezoluție, care se comunică titularului acțiunii disciplinare în termen de cel mult 7 zile de la finalizarea acesteia.

Rezoluția după completare conține, pe lângă aspectele cuprinse în rezoluția anterioară, și următoarele mențiuni:

- data finalizării completării cercetării disciplinare,
- aspectele noi rezultate ca urmare a completării dispuse,
- fundamentarea propunerii de admitere a sesizării și de exercitare a acțiunii disciplinare, raportate la aspectele rezultate din completarea cercetării.

40. Dovada de primire a citației pentru prezentarea la Secție. În procedura disciplinară în fața secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii, citarea judecătorului sau a procurorului împotriva căruia se exercită acțiunea disciplinară și a Inspecției Judiciare ori, după caz, a ministrului justiției, președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție sau a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este obligatorie. Judecătorul sau procurorul poate fi reprezentat de un alt judecător ori procuror sau poate fi asistat ori reprezentat de un avocat. Neprezentarea judecătorului sau a procurorului cercetat la judecarea acțiunii nu împiedică desfășurarea în continuare a judecății.

41. Act de desemnare a inspectorului judiciar de susținere a acțiunii disciplinare. Acțiunea disciplinară este susținută în fața secțiilor de către inspectorul judiciar care a exercitat-o și, numai în caz de imposibilitate a acestuia, de către un inspector judiciar desemnat de inspectorul-șef.

42. Cerere de suspendare din funcție a magistratului pentru afectarea imparțialității și „gravitatea procedurii”. Pe durata procedurii disciplinare, secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii, din oficiu sau la propunerea inspectorului judiciar, poate dispune suspendarea din funcție a magistratului, până la soluționarea definitivă a acțiunii disciplinare, dacă exercitarea în continuare a funcției ar putea afecta desfășurarea cu imparțialitate a procedurilor disciplinare sau dacă procedura disciplinară este de natură să aducă atingere gravă prestigiului justiției.

43. Dovada de comunicare a hotărârii către Inspecție. Hotărârile secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii prin care s-a soluționat acțiunea disciplinară se redactează, obligatoriu, în termen de cel mult 20 de zile de la pronunțare și se comunică, de îndată, în scris, judecătorului sau procurorului vizat, precum și Inspecției Judiciare ori, după caz, titularului acțiunii disciplinare care a exercitat-o.

44. Referat privind aprecierea privind exercitarea sau nu a recursului de către Inspecția Judiciară (situație impusă practic).

45. Cererea de recurs. Împotriva hotărârilor se poate exercita recurs în termen de 15 zile de la comunicare de către judecătorul sau procurorul sancționat ori, după caz, de Inspecția Judiciară sau de către ceilalți titulari ai acțiunii disciplinare care au exercitat-o. Competența soluționării recursului aparține Completului de 5 judecători al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

6. Confiscarea extinsă

judcător dr. Mihaela ALEXANDRU, inspector judiciar

Scopul măsurilor de siguranță a fost și este reglementat identic, atât în Codul penal de la 1969, cât și în Codul penal în vigoare, ca reprezentându-l „înlăturarea unei stări de pericol și preîntâmpinarea săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală” (în cuprinsul art. 111 alin.1 Cod penal de la 1969 și respectiv, art. 107 alin.1 Cod penal în vigoare), scopul fiind considerentul pentru care măsurile de siguranță au un *caracter pur preventiv*.

În reglementarea actuală, raportat la cea anterioară, legiuitorul a optat pentru folosirea formei singularului, în sensul că „măsurile de siguranță se iau față de persoana care a comis o faptă prevăzută de legea penală”, fiind adăugată cerința ca fapta să fie „nejustificată”, cu referire la cauzele justificative prevăzute în actualul Cod penal de dispozițiile art. 18 – 22.

În codul penal de al 1969, măsurile de siguranță erau următoarele, prevăzute în art. 112:

- a) obligarea la tratament medical;
- b) internarea medicală;
- c) interzicerea de a ocupa o funcție sau de a exercita o profesie, o meserie ori o altă ocupație;
- d) interzicerea de a se afla în anumite localități;
- e) expulzarea străinilor;
- f) confiscarea specială;
- g) interdicția de a reveni în locuința familiei pe o perioadă determinată⁹⁵.

Prin *Legea nr. 63/17 aprilie 2012* pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, la articolul 112, după litera g) a fost introdusă o nouă literă, respectiv litera h), cu următorul cuprins: „confiscarea extinsă”.

Prin același act normativ, după articolul 118¹ Cod penal de la 1969 (în care era reglementată măsura de siguranță a confiscării speciale) a fost introdus un nou articol, articolul 118², cu următorul cuprins al alin.1:

„Sunt supuse confiscării și alte bunuri decât cele menționate la art. 118, în cazul în care persoana este condamnată pentru comiterea uneia dintre următoarele infracțiuni, dacă fapta este susceptibilă să îi procure un folos material și pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de 5 ani sau mai mare:

- a) proxenetism;
- b) infracțiuni privind traficul de droguri și de precursori;

⁹⁵ Lit. g) de la art. 112 a fost introdusă prin art. 1 pct. 2 din *Legea nr. 197/2000* Publicată în Monitorul Oficial nr. 258 din 19 aprilie 2012;

- c) infracțiuni privind traficul de persoane;
- d) infracțiuni la regimul frontierei de stat a României;
- e) infracțiunea de spălare a banilor;
- f) infracțiuni din legislația privind prevenirea și combaterea pornografiei;
- g) infracțiuni din legislația privind prevenirea și combaterea terorismului;
- h) asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni;
- i) infracțiunea de inițiere sau constituire a unui grup infracțional organizat ori de aderare sau sprijinire sub orice formă a unui astfel de grup;
- j) infracțiuni contra patrimoniului;
- k) infracțiuni privitoare la nerespectarea regimului armelor și munițiilor, materialelor nucleare sau al altor materii radioactive și materiilor explozive;
- l) falsificarea de monedă sau alte valori;
- m) divulgarea secretului economic, concurența neloială, nerespectarea dispozițiilor privind operațiile de import sau export, deturnarea de fonduri, nerespectarea dispozițiilor privind importul de deșeuri și reziduuri;
- n) infracțiuni privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc;
- o) trafic de migranți;
- p) infracțiuni de corupție, infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție, infracțiuni în legătură cu infracțiunile de corupție, infracțiuni împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene;
- q) infracțiuni de evaziune fiscală;
- r) infracțiuni privind regimul vamal;
- s) infracțiunea de bancrută frauduloasă;
- ș) infracțiuni săvârșite prin intermediul sistemelor informatice și al mijloacelor de plată electronice;
- t) traficul de organe, țesuturi sau celule de origine umană.

Măsura de siguranță a confiscării extinse a fost menținută și în actualul Cod penal, în cuprinsul art. 112¹, în condiții care fac ca reglementarea din Codul penal anterior să constituie lege penală mai favorabilă, dat fiind că *limita pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită a fost coborâtă de la 5 la 4 ani*, în următoarele condiții:

„Sunt supuse confiscării și alte bunuri decât cele menționate la art. 112, în cazul în care persoana este condamnată pentru comiterea uneia dintre următoarele infracțiuni, dacă fapta este susceptibilă să îi procure un folos material și pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de 4 ani sau mai mare:

- a) infracțiuni privind traficul de droguri și de precursori;
- b) infracțiuni privind traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile;
- c) infracțiuni privind frontiera de stat a României;
- d) infracțiunea de spălare a banilor;
- e) infracțiuni din legislația privind prevenirea și combaterea pornografiei;
- f) infracțiuni din legislația privind combaterea terorismului;
- g) constituirea unui grup infracțional organizat;
- h) infracțiuni contra patrimoniului;
- i) nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive;
- j) falsificarea de monede, timbre sau de alte valori;
- k) divulgarea secretului economic, concurența neloială, nerespectarea dispozițiilor privind operațiile de import sau export, deturnarea de fonduri, infracțiuni privind regimul importului și al exportului, precum și al introducerii și scoaterii din țară de deșeuri și reziduuri;
- l) infracțiuni privind jocurile de noroc;
- m) infracțiuni de corupție, infracțiunile asimilate acestora, precum și infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene;
- n) infracțiuni de evaziune fiscală;
- o) infracțiuni privind regimul vamal;
- p) infracțiuni de fraudă comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice;
- q) traficul de organe, țesuturi sau celule de origine umană.

După cum se poate observa, legiuitorul noului Cod penal a mai efectuat și alte modificări, și anume: a fost eliminată infracțiunea de proxenetism; infracțiunile privind traficul de persoane au fost precizate ca privind doar traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile; în „constituirea unui grup infracțional organizat” – infracțiune reglementată de actualul Cod penal în conținutul art. 367, au fost incluse două categorii de infracțiuni anterioare, respectiv, pe de o parte, asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni, iar pe de altă parte, infracțiunea de inițiere sau constituire a unui grup infracțional organizat ori de aderare sau sprijinire sub orice formă a unui astfel de grup; „falsificarea de monede, timbre sau de alte valori” fiind în concordanță cu denumirea marginală a infracțiunilor încriminate în titlul VI, cap. I al Noului Cod penal; au fost scoase infracțiunile privind traficul de migranți (acesta regăsindu-se în alte categorii de infracțiuni, cum sunt cele privind traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile), modificări prezentate cu titlu de exemplu.

Însă, examinarea listei infracțiunilor conduce la concluzia că legiuitorul a inclus principalele infracțiuni susceptibile să procure, să genereze foloase materiale ilicite, principalele infracțiuni a căror săvârșire reprezintă scopul grupurilor infracționale organizate, principalele infracțiuni care se înscriu în fenomenul criminalității organizate transnaționale.

Condiții care trebuie îndeplinite pentru a se putea dispune măsura de siguranță a confiscării extinse:

Cu excepția observațiilor punctuale prezentate mai jos, în general legiuitorul noului Cod penal a menținut condițiile pentru a se putea dispune aplicarea măsurii de siguranță a confiscării extinse.

Potrivit alin.2 al art. 118² Cod penal anterior, respectiv art. 112¹ alin. 2 – 8 Noul Cod penal, confiscarea extinsă se dispune dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) valoarea bunurilor dobândite de persoana condamnată, într-o perioadă de 5 ani înainte și, dacă este cazul, după momentul săvârșirii infracțiunii, până la data emiterii actului de sesizare a instanței, depășește în mod vădit veniturile obținute de aceasta în mod licit;

b) instanța are convingerea că bunurile respective provin din activități infracționale de natura celor prevăzute la alin. 1.

Pentru aplicarea dispozițiilor de mai sus se ține seama și de valoarea bunurilor transferate de către persoana condamnată sau/ori de un terț unui membru de familie, persoanelor cu care persoana condamnată a stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți ori dintre părinți și copii, în cazul în care conviețuiesc cu acesta, persoanelor juridice asupra cărora persoana condamnată deține controlul.

Prin bunuri, conform prezentului articol, se înțelege și sumele de bani.

La stabilirea diferenței dintre veniturile licite și valoarea bunurilor dobândite se vor avea în vedere valoarea bunurilor la data dobândirii lor și cheltuielile făcute de persoana condamnată, persoanele prevăzute la alin. 3/membrii familiei acesteia (ultima variantă fiind prevăzută în noua reglementare).

Dacă bunurile supuse confiscării nu se găsesc, în locul lor se confiscă bani și bunuri până la concurența valorii acestora.

În acest sens, în practica judiciară⁹⁶ s-a decis că interpretarea *per a contrario* a dispozițiilor art. 118 alin.4 Cod penal duce la concluzia că pot fi confiscate în natură doar bunurile care au fost recuperate de organele judiciare. Pentru aplicarea art. 118 alin.4 Cod penal este necesar nu numai să nu se găsească în natură bunul obținut prin săvârșirea infracțiunii, dar și să fie stabilită valoarea acestuia.

Se confiscă, de asemenea, bunurile și banii obținuți din exploatarea sau folosirea bunurilor supuse confiscării, „*precum și bunurile produse de acestea*”, această din urmă variantă fiind adăugată prin noua reglementare.

Confiscarea nu poate depăși valoarea bunurilor dobândite în perioada prevăzută la alin. 2, care excedează nivelului veniturilor licite ale persoanei condamnate."

⁹⁶ Curtea de Apel București – Secția a II-a Penală, decizia nr. 1102/R/29.05.2012;

Natura juridică și contextul reglementării naționale a măsurii de siguranță a confiscării extinse

Măsura de siguranță a confiscării extinse este o *normă de drept material*, de drept substanțial, cu *caracter pur preventiv*, și nu intră în categoria normelor de procedură penală, deoarece în art. 2 (din Codul penal de la 1969 și Codul penal în vigoare) se arată că *legea penală prevede „(...) și măsurile de siguranță ce se pot lua față de persoanele care au comis fapte prevăzute de legea penală”*.

Caracterul pur preventiv al măsurilor de siguranță este determinat de scopul acestora de a preîntâmpina săvârșirea altor fapte penale, prin înlăturarea stărilor de pericol care au provocat luarea lor.

Măsurile de siguranță, între care se regăsește și măsura confiscării extinse au, în sfera categoriilor juridice, caracterul de sancțiuni de drept penal, deoarece pot fi dispuse numai față de persoanele care au săvârșit fapte penale.

Totodată, incidența aplicării lor nu este determinată de existența răspunderii penale pentru fapta săvârșită, ci de existența stării de pericol relevată de acea faptă.

Instituția confiscării extinse nu este altceva decât o varietate a măsurii de siguranță a confiscării speciale.

Această instituție a fost introdusă în legislația română, astfel cum s-a arătat anterior, prin Legea nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, lege care a transpus în legislația națională Decizia-cadru JAI nr. 212/24.02.2005 a Consiliului Uniunii Europene privind confiscarea câștigurilor, instrumentelor și bunurilor asociate infracțiunii, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 68 din 15 martie 2005.

Necesitatea adoptării acestei Decizii-cadru a fost determinată de constatarea că instrumentele existente în domeniu nu au contribuit suficient pentru a asigura o cooperare transfrontalieră eficientă cu privire la confiscare, datorită diferențelor existente între legislațiile statelor membre în acest domeniu, impunându-se armonizarea dispozițiilor naționale care reglementează sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii, luând în considerare drepturilor terților *bona fide*.

În art. 6 al acestei Decizii-cadru s-a prevăzut ca statele membre să adopte măsurile necesare pentru a se conforma acesteia până pe data de 15 martie 2007.

În Raportul Comisiei Europene către Parlamentul European și către Consiliul Uniunii Europene privind progresele realizate de România în cadrul mecanismului de cooperare și verificare, dat publicității în luna iulie a anului 2011, s-a recomandat ca, în sfera luptei împotriva corupției, țara noastră să dovedească rezultate convingătoare în recuperarea produselor infracțiunii, urmând cele mai bune practici din alte state membre ale Uniunii Europene și adoptând o nouă lege privind confiscarea extinsă (ulterior, fiind adoptată Legea nr. 63/2012).

Controlul de constituționalitate a prevederilor ce se referă la măsura de siguranță a confiscării extinse

Curtea Constituțională a fost sesizată cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 118² alin.2 lit.a) din Codul penal de la 1969, susținându-se de către autorul excepției că dispozițiile sus-menționate încalcă prevederile constituționale ale art. 16 alin.1 referitor la egalitatea cetățenilor în fața legii și ale art. 15 alin.2 referitor la retroactivitatea legii penale sau contravenționale mai favorabile, precum și dispozițiile art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale cu denumirea „nicio pedeapsă fără lege”, deoarece anterior intrării în vigoare a Legii nr. 63/2012 nu putea fi dispusă confiscarea specială în această materie; autorul excepției a mai susținut că persoanele care, din motive obiective, nu au avut șansa să se găsească sub imperiul reglementării anterioare, s-au aflat într-o situație favorabilă, dar discriminatorie față de persoanele care au fost trimise în judecată după apariția noilor dispoziții; în același sens, autorul excepției a făcut trimitere la Decizia Curții Constituționale nr. 1092 din 18 decembrie 2012, prin care s-a statuat că prevederile art. 124 din Codul penal de la 1969 sunt constituționale în măsura în care nu împiedică aplicarea legii penale mai favorabile faptelor săvârșite sub imperiul legii vechi.

Norma de reglementare a măsurii de siguranță a confiscării extinse fiind o normă de drept material, Curtea Constituțională a constatat, în prealabil, că **principiul aplicării legii penale mai favorabile este incident în cazul acestei instituții.**

În ceea ce privește **principiul egalității cetățenilor în fața legii**, Curtea a constatat că este posibil ca un coautor să fie judecat definitiv sub imperiul legii vechi și, pe cale de consecință, să nu se dispună luarea măsurii de siguranță a confiscării extinse, pe când, cu privire la celălalt coautor, care se află încă în faza procedurilor judiciare, să se dispună o astfel de măsură; drept urmare, în măsura în care nu ar fi opozabilă legea penală mai favorabilă, acesta din urmă ar fi discriminat sub aspectul tratamentului juridic fără nicio justificare obiectivă și rezonabilă față de primul.

Astfel, prin Decizia nr. 78/11 februarie 2014 pronunțată în dosarul nr. 299D/2013, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate, constatând că prevederile art. 118² alin.2 lit. a) din Codul penal din 1969 sunt constituționale, în măsura în care permit aplicarea legii penale mai favorabile.

Cu alte cuvinte, Curtea Constituțională a statuat că **dispozițiile referitoare la confiscarea extinsă sunt constituționale în măsura în care se aplică numai faptelor săvârșite sub imperiul noii soluții legislative care a intervenit de la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 63/2012, respectiv după 22 aprilie 2012.**

În aceste condiții, pornind de la această decizie a Curții Constituționale, măsura de siguranță a confiscării extinse ar putea fi aplicată, cu îndeplinirea condiției prevăzute de alin.2 lit. a) din art. 118² Cod penal anterior, respectiv art. 112¹ alin. 2 lit.a) din Noul Cod penal (valoarea bunurilor dobândite de persoana condamnată, într-o perioadă de 5

ani înainte) doar pentru fapte săvârșite începând cu anul 2017, în raport cu data adoptării Legii nr. 63/2012.

Astfel, chiar dacă fapta prevăzută de legea penală a fost săvârșită după intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, nu se poate merge înapoi în timp, cu 5 ani înainte de intrarea în vigoare a actului normativ sus-menționat, pentru a se putea dispune confiscarea extinsă a bunurilor dobândite cu 5 ani înainte, într-o perioadă în care nu era în vigoare actul normativ sus-menționat.

7. Recidiva Analiza noilor reglementări, prin raportare la reglementarea anterioară

judecător dr. Mihaela ALEXANDRU, inspector judiciar

Noul Cod penal reglementează recidiva, în cazul persoanelor fizice, în cuprinsul articolelor 41 – 43.

Potrivit **art. 41 Noul Cod penal**, *există recidivă când, după rămânerea definitivă a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii mai mare de un an, condamnatul săvârșește din nou o infracțiune cu intenție sau cu intenție depășită, pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de un an sau mai mare, până la reabilitare sau împlinirea termenului de reabilitare.*

Există recidivă și în cazul în care una dintre pedepsele prevăzute în alin.1 este detențiunea pe viață.

Pentru stabilirea stării de recidivă se ține seama și de hotărârea de condamnare pronunțată în străinătate, pentru o faptă prevăzută și de legea penală română, dacă hotărârea de condamnare a fost recunoscută potrivit legii.

Potrivit **art. 42 Noul Cod penal**, *la stabilirea stării de recidivă nu se ține seama de hotărârile de condamnare privitoare la:*

- a) faptele care nu mai sunt prevăzute de legea penală;*
- b) infracțiunile amnistiate;*
- c) infracțiunile săvârșite din culpă.*

Modificările sunt următoarele, în raport cu reglementarea anterioară:

1. În actuala reglementare, **recidiva reprezintă, alături de concursul de infracțiuni și pluralitatea intermediară**, forme ale pluralității de infracțiuni și, în același timp, **cauze generale de agravare obligatorie a pedepsei**, spre deosebire de Codul penal anterior, în care toate acestea reprezentau cauze de agravare facultativă a pedepsei.

În aceste condiții, pot fi exprimate rezerve în raport cu concluzia exprimată de către unii autori, în sensul că Noul Cod penal cuprinde o reglementare mult mai blândă, prin raportare la limitele speciale de pedeapsă mult reduse pentru unele infracțiuni, în raport cu reglementarea anterioară.

Chiar în aceste condiții, ale existenței unor limite reduse ale pedepselor pentru unele infracțiuni, legiuitorul a înțeles să sancționeze mult mai aspru pe cei care

perseverează pe calea infracțională, cu alte cuvinte, care fie săvârșesc mai multe infracțiuni înainte de a fi condamnați definitiv pentru vreuna dintre ele, fie săvârșesc o altă sau mai multe infracțiuni după o condamnare definitivă la pedeapsa închisorii sau a detențiunii pe viață.

Cu titlu de exemplu, în cazul concursului de infracțiuni, legiuitorul îl obligă pe judecător să realizeze o individualizare judicioasă a pedepselor stabilite pentru fiecare dintre infracțiunile ce compun concursul, obligându-l în același timp să aplice sporul de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite.

Astfel, judecătorul va fi determinat, indirect, să se orienteze, în cazul unui concurs de infracțiuni, spre minimul special prevăzut de lege pentru fiecare dintre infracțiuni, astfel încât să nu ajungă la o pedeapsă rezultantă disproporționat de mare urmare a aplicării obligatorii a sporului de o treime din totalul celorlalte pedepse.

2. Legiuitorul a înțeles **să înlăture mica recidivă** din actuala reglementare.

3. De asemenea, se constată că **legiuitorul a renunțat să mai definească în mod distinct recidiva după condamnare (postcondamnatorie) și recidiva după executare (postexecutorie)**, existența distinctă a acestora fiind însă relevată prin dispozițiile cuprinse în art. 43 Noul Cod penal, care *instituie un tratament penal distinct*, după cum este vorba de recidivă după condamnare sau recidivă după executare.

Anterior, definirea celor două forme de recidivă era realizată în cuprinsul art. 37 lit.a) și respectiv, b) din Codul penal.

4. S-au modificat cerințele prevăzute de lege atât pentru primul termen al recidivei, cât și pentru al doilea termen.

Condiții privind primul termen al recidivei postcondamnatorii:

- existența unei hotărâri definitive de condamnare la pedeapsa închisorii **mai mare de 1 an sau detențiunea pe viață** (fiind sporită durata pedepsei aplicate prevăzute anterior, cerința fiind ca aceasta să fie mai mare de 6 luni);

- **hotărârea de condamnare trebuie să fie aptă să își producă efectele în viitor**, adică **să nu se situeze în vreunul din cazurile reglementate de art. 42 Noul Cod penal;**

- hotărârea de condamnare să se fi pronunțat pentru o infracțiune săvârșită **cu intenție (directă sau indirectă)** sau **cu intenție depășită**

Condiții privind cel de-al doilea termen al recidivei postcondamnatorii:

- săvârșirea din nou a unei infracțiuni, **cu intenție (directă sau indirectă)** sau **cu intenție depășită**; numai în cazul infracțiunilor intenționate se poate vorbi de o perseverență infracțională, pentru care legiuitorul a apreciat că este necesară o sancționare mai severă;

- noua infracțiune trebuie să aibă o anumită gravitate, astfel **legea să prevadă pentru aceasta pedeapsa închisorii de 1 an sau mai mare** ori **pedeapsa detențiunii pe viață** (chiar dacă noua infracțiune a rămas în faza tentative, raportarea se face la pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea-fapt consumat, întrucât raportarea se face la gravitatea abstractă a infracțiunii; de asemenea, nu prezintă relevanță calitatea în care s-a participat la săvârșirea infracțiunii – de autor, instigator sau complice);

- infracțiunea/infracțiunile nou săvârșite **să nu facă parte din cele prevăzute de art. 42 Noul Cod penal**;

- infracțiunea care constituie cel de-al doilea termen al recidivei trebuie să fi fost săvârșită **până la reabilitare** sau **până la împlinirea termenului de reabilitare**.

Pentru **recidiva postexecutorie**, condițiile se mențin, cu deosebirea că *noua infracțiune trebuie să fi fost săvârșită după executarea pedepsei* ce constituie primul termen al recidivei (pedeapsă mai mare de 1 an sau detențiunea pe viață), după grațierea totală sau a restului de pedeapsă, după împlinirea termenului de prescripție a executării pedepsei ori alte cauze de stingere a executării pedepsei ce constituie primul termen al recidivei.

5. În cuprinsul art. 42 Noul Cod penal sunt reglementate **condamnările care nu atrag starea de recidivă**, prevăzute anterior în cuprinsul art. 38 Cod penal.

Dintre acestea, au fost **excluse doar condamnările intervenite pentru infracțiuni săvârșite în perioada minorității**.

Această excludere este justificată de împrejurarea că, în prezent, **minorilor nu le mai pot fi aplicate pedepse, ci numai măsuri educative**, privative de libertate sau neprivative de libertate (art. 114 Noul Cod penal).

Cealaltă situație prevăzută anterior în art. 38 Cod penal, și anume *infracțiunile pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare*, **este inclusă în prezent în definiția recidivei, în cuprinsul art. 41 alin.1 Noul Cod penal**.

6. Este reglementată **recidiva internațională**, care are **caracter obligatoriu**, spre deosebire de reglementarea anterioară (art. 37 alin. ultim Cod penal).

Condiții:

- privește **doar primul termen al recidivei**;

- este necesar să fie îndeplinită **condiția dublei încriminări**;

- hotărârea de condamnare ce formează primul termen al recidivei **să fi fost recunoscută potrivit legii române** (fie la cererea unui stat străin, fie pe cale principală, fie pe cale incidentală).

**Aspecte din jurisprudența Secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii
și a Completului de 5 judecători al Înaltei Curți de Casație și Justiție****procuror dr. Tamara MANEA, inspector judiciar****Abaterea disciplinară prevăzută de art. 99 lit. a „manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu;**

Pentru existența abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. a este necesar să se constate că un magistrat, în exercitarea funcției sau în afara exercitării acesteia, a încălcat standardele de conduită universal acceptate de comunitatea în care trăiește, s-a implicat în activități care prejudiciază reputația instanțelor judecătorești sau a sistemului judiciar în ansamblul său, ori prin conduita sa a adus atingere valorilor sociale și morale unanim acceptate.

Forma de vinovăție ce caracterizează această abatere disciplinară este aceea a intenției, magistratul realizând că încalcă principiile ce guvernează activitatea pe care o desfășoară, prevăzând rezultatul faptei sale, respectiv afectarea încrederii în actul de justiție, urmărind sau acceptând eventualitatea producerii lui

Secția pentru judecători, sesizată de Inspekția judiciară, în calitate de titular al acțiunii disciplinare, a reținut⁹⁷ că faptele judecătorului care conducea ședința de judecată: de a nu permite asistenților judiciari să intre în sala de judecată, aspect ce a creat rumoare și discuții printre justițiabili care au intervenit pentru detensionarea situației, de a se angaja într-un dialog nepotrivit cu președinta secției din cadrul tribunalului prezentă în sală pentru a asista la modul în care se desfășoară ședința, creând astfel prilejul unor discuții inutile, de a iniția și susține un dialog cu persoanele prezente în sala de ședință, avocați și justițiabili, aducându-le la cunoștință nemulțumirile personale față de o anumită sesizare ce viza starea sa și capacitatea de a conduce ședința de judecată, întrunesc elementele constitutive ale abaterii disciplinare prev. de art. 99 lit. a din Legea 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

Secția a apreciat că afirmațiile și conduita judecătorului în sala de ședință pot fi calificate ca manifestări contrare demnității funcției care aduc atingere prestigiului justiției întrucât au fost de natură a crea în ochii unui observator rezonabil îndoieli cu privire la probitatea morală și profesională a întregului corp de magistrați.

Conduita judecătorului a fost analizată de Secția pentru judecători prin raportare la dispozițiile: art. 90 alin. 1 din *Legea 303/2004 privind statutul judecătorilor și*

⁹⁷ Hotărârea Secției pentru judecători în materie disciplinară nr. 16/J/16 octombrie 2013;

procurorilor care stabilesc că ”judecătorii sunt datori să se abțină de la orice acte sau fapte de natură să compromită demnitatea lor în profesie și în societate”, art. 104 din Legea nr. 161/2003 potrivit căreia „Magistraților le este interzisă orice manifestare contrară demnității funcției pe care o ocupă ori de natură să afecteze imparțialitatea sau prestigiul acesteia”, precum și la standardele de conduită înscrise în art. 17 și 18 din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor.

Secția pentru judecători, cu majoritate, a aplicat judecătorului sancțiunea disciplinară prev. de art. 100 lit. a „avertismentul”.

Opinia separată formulată a vizat individualizarea sancțiunii, apreciindu-se că în raport de gravitatea faptelor sancțiunea care se impune a fi aplicată este aceea prev. de art. 100 lit. b constând în diminuarea indemnizației de încadrare lunară brută cu 20% pe o perioadă de 1 lună”.

Recursurile declarate de titularul acțiunii disciplinare și judecătorul sancționat au fost respinse ca neîntemeiate.⁹⁸

Secția pentru procurori sesizată de Inspecția judiciară, în calitate de titular al acțiunii disciplinare, a reținut⁹⁹ că sunt de natură să aducă atingere probității profesionale și prestigiului justiției faptele procurorului care, în cursul derulării unei anchetei, a citat în mod repetat la sediul unității de parchet un deținut, în condițiile în care nu s-au efectuat acte procedurale, iar dacă s-au efectuat, perioada de timp în care deținutul a fost prezent în biroul procurorului, nu se justifica în raport de complexitatea actului, a dispus ca agenții de pază care îl însoțeau pe deținut să aștepte pe hol pe toată durata cât acesta se afla în biroul procurorului, a purtat o vastă corespondență cu deținutul, prin intermediul SMS-urilor, în timp ce acesta se afla în stare de deținere.

Secția pentru procurori a aplicat procurorului, pentru comiterea abaterilor disciplinare prev. de art. 99 lit, a, i și n sancțiunea disciplinară prev. de art. 100 lit. e „excluderea din magistratură”.

Abaterea disciplinară prevăzută de art. 99 lit. i) „nerespectarea îndatoririi de a se abține atunci când judecătorul sau procurorul știe că există una din cauzele prevăzute de lege pentru abținerea sa, precum și formularea de cereri repetate și nejustificate de abținere în aceeași cauză, care are ca efect tergiversarea judecății”;

Latura obiectivă a acestei abateri disciplinare constă în încălcarea de către magistrat a responsabilităților specifice funcției, care impun interdicții și incompatibilități. Aceste responsabilități sunt concretizate în cerința imperativă prevăzută de art. 4 alin.1 din Legea 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor , potrivit căreia magistrații sunt obligați ca, prin întreaga lor activitate să asigure supremația legii, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, precum și egalitatea tuturor participanților la procedurile judiciare, indiferent de calitatea acestora, să respecte Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor.

Pentru a asigura deplina obiectivitate în îndeplinirea actului de justiție și a proteja drepturile părților legiuitorul a prevăzut în mod expres cazurile în care magistratul, datorită

⁹⁸ Decizia nr. 71/19 mai 2014 a ICCJ, pronunțată în dos. nr. 592/1/2013;

⁹⁹ Hotărârea Secției pentru procurori nr. 3/P/3 septembrie 2013;

unor împrejurări de natură personală, nu poate participa la instrumentarea/judecarea unui dosar precum și mijloacele procesuale pentru rezolvarea unor astfel de situații.

Forma de vinovăție ce caracterizează această abatere disciplinară este cea a intenției directe.

Urmarea produsă prin săvârșirea acestei abateri disciplinare constă în deteriorarea încrederii și respectului opiniei publice, cu consecința afectării imaginii justiției, ca sistem și serviciu în apărarea ordinii de drept¹⁰⁰

Secția pentru procurori sesizată de Inspekția judiciară, în calitate de titular al acțiunii disciplinare, a reținut¹⁰¹ că existența unor relații apropiate între procuror și persoana cercetată era un motiv care impunea ca magistratul să se abțină în instrumentarea cauzelor motivat de faptul că poziția procurorului care efectuează urmărirea penală într-o cauză trebuie să fie complet obiectivă. Existența sau aparența existenței unei relații apropiate de natură sentimentală poate da naștere unei îndoieli legitime cu privire la respectarea de către procuror a obligației de imparțialitate.

Deși existența unei relații sentimentale nu era prevăzută în mod expres de dispozițiile art. 49 Cod procedură penală anterior, care făceau trimitere la art. 46-48 Cod procedură penală anterior, privind situațiile de incompatibilitate, procurorul pentru a asigura aparența de imparțialitate, era dator să formuleze cerere de abținere.

Conduita procurorului a fost analizată de Secția pentru procurori prin raportare la dispozițiile art. 4 alin.1 din Legea nr. 303/2004 și standardele de conduită înscrise în art. 9 și art. 10 din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor.

Abaterea disciplinară prevăzută de art. 99 lit. n „folosirea funcției deținute pentru a obține un tratament favorabil din partea autorităților sau intervențiile pentru soluționarea unor cereri, pretinderea ori acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale membrilor familiei ori ale altor persoane, altfel decât în limita cadrului legal reglementat pentru toți cetățenii;

Latura obiectivă a acestei abateri disciplinare se concretizează printr-o acțiune, respectiv fapta ilicită a magistratului de a pretinde autorităților sau altor persoane, rezolvarea intereselor altei persoane, eludând astfel cadrul legal reglementat pentru toți cetățenii. Prerogativele funcției de procuror și ale statutului de magistrat trebuie folosite în sensul în care acestea au fost recunoscute de legiuitor și anume, în legătură directă cu exercitarea profesiei și nu în realizarea unor interese personale, în alt mod decât cel reglementat pentru toți cetățenii.

Sub aspectul laturii subiective, abaterea disciplinară se săvârșește cu intenție directă, magistratul prevăzând rezultatul acțiunilor sale și urmărind producerea lui prin săvârșirea faptelor.

Urmarea produsă prin săvârșirea acestei abateri disciplinare constă în afectarea imaginii justiției, ca serviciu în apărarea ordinii de drept, întrucât s-a creat premisele unor îndoieli cu privire la avantajele de care pot beneficia anumite persoane în afara cadrului legal.

¹⁰⁰ Hotărârea Secției pentru procurori nr. 3/P/3 septembrie 2013;

¹⁰¹ Hotărârea Secției pentru procurori nr. 3/P/3 septembrie 2013;

Secția pentru procurori sesizată de Inspekția judiciară, în calitate de titular al acțiunii disciplinare, a reținut¹⁰² că intervențiile exercitate de un procuror din cadrul Direcția Națională Anticorupție la anumite autorități publice și persoane fizice în scopul obținerii unui regim preferențial de detenție și anumite avantaje pentru inculpatul care avea calitate procesuală și în dosarele instrumentate de acesta, întrunesc elementele constitutive ale abaterii disciplinare prev. de art. 99 lit. n.

Abaterea disciplinară prevăzută art. 99 lit c.” atitudinile nedemne în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu față de colegi, celălalt personal al instanței sau al parchetului în care funcționează, inspectori judiciari, avocați, experți, martori, justițiabili ori reprezentanții altor instituții;

Pentru existența acestei abateri disciplinare este necesar ca magistratul să aibă o atitudine nedemnă față de unul dintre subiecții pasivi enumerați de textul de lege, iar atitudinea respectivă să fie manifestată în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu. În lipsa unei definiții legale a noțiunii de” atitudine nedemnă”, aceasta poate fi definită ca fiind manifestarea unui comportament inadecvat, contrar standardelor de conduită stabilite prin legi și regulamente cu privire la comportamentul pe care trebuie să-l aibă un magistrat în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu. Normele prin care se apără prestigiul funcției de magistrat sunt norme ce au în vedere un interes general al societății și nu privilegii acordate celor care dețin această funcție.

Sub aspectul laturii subiective, pentru existența acestei abateri disciplinare este necesar ca atitudinile caracterizate ca fiind nedemne să fie asumate de judecător5 în mod conștient și voit¹⁰³.

Secția pentru judecători, sesizată de Inspekția judiciară, în calitate de titular al acțiunii disciplinare, a reținut¹⁰⁴ că întrunesc elementele constitutive ale abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. c faptele judecătorului care folosește un ton ridicat față de justițiabili și avocați, nejustificat și incompatibil cu respectul față de toți participanții la proces, care face aprecieri asupra pregătirii profesionale a avocațiilor, cu insinuări sau acuzații directe asupra lipsei de profesionalism sau necunoașterii dosarului de către aceștia precum și aprecieri asupra nivelului intelectual al justițiabililor sau oportunității sesizării instanței cu cereri de chemare în judecată.

Conduita judecătorului a fost analizată de Secția pentru judecători prin raportare la dispozițiile: art. 4 alin. 1 din Legea 303/2004 modificată, art. 90 alin. 2 din Legea 303/2004, art. 17 și 18 din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor și art. 5 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești.

Secția pentru judecători a aplicat judecătorului sancțiunea disciplinară prev. de art. 100 lit. b constând în diminuarea indemnizației lunare cu 10% pe o perioadă de 6 luni.

¹⁰² Hotărârea Secției pentru procurori nr. 3/P/3 septembrie 2013;

¹⁰³ Hotărârea Secției pentru judecători în materie disciplinară nr. 3/J/5 martie 2014

¹⁰⁴ Hotărârea Secției pentru judecători în materie disciplinară nr. 3/J/5 martie 2014

INSPECȚIA JUDICIARĂ

Bd. Regina Elisabeta nr. 40, sector 5, București

Telefon: 021 322 6248
Fax: 021 322 6240